Jules Verne

O tragedie în Livonia

ErcPress

Capitolul I
Trecerea frontierei

Omul era singur, în noapte. Umbla ca un lup printre gheţurile îngrămădite de gerurile iernii îndelungate. Avea un pantalon dublat, un palton cu căptuşeală groasă, un „kalot”, adică un fel de caftan din piele de vită, căciula trasă peste urechi, protejându-se astfel pe cât putea de asprimea viscolului. Degerături dureroase îi afectau mâinile şi buzele, iar cele din vârfurile degetelor îl făceau să sufere cumplit. Mergea prin beznă, sub cerul plin de nori ameninţători de ninsoare, deşi era deja început de aprilie, dar se afla la o latitudine de peste cincizeci şi opt de grade.

Nu voia să se oprească. După o pauză de odihnă, probabil că n-ar mai fi putut să meargă mai departe.

Pe la unsprezece seara, se opri totuşi. Nu pentru că nu l-ar mai fi ţinut picioarele, nici pentru că n-ar fi avut suflu ori pentru că era mort de oboseală. Energia sa fizică se dovedea pe potriva celei morale. Strigă, cu un avânt patriotic de nedescris:

— În sfârşit… frontiera… frontiera Livoniei… a ţării mele! Deschise larg braţele, ca să cuprindă între ele spaţiul ce se desfăşura înaintea sa, către vest! Cu piciorul izbi suprafaţa albă a solului, ca pentru a-şi grava urmele la capătul acestei ultime etape!

Venea de departe, de foarte departe – străbătuse mii de verste, trecuse prin multe pericole, pe care le înfruntase cu vitejie, le depăşise prin inteligenţă, le învinsese prin vigoare, prin rezistenţa sa la orice încercări.

Fugea de două luni şi se îndrepta către apus, parcurgând nesfârşitele stepe, condamnând u-se la ocolişuri mari şi anevoioase, ca să evite posturile cazacilor, traversând durele şi sinuoasele defilee din munţii înalţi, aventurându-se până în provinciile centrale ale Imperiului Rus, pe care poliţia le supraveghează cu atâta minuţiozitate. În sfârşit, după ce a scăpat, ca prin minune, de întâlniri ce l-ar fi putut costa viaţa, reuşise să strige:

— Frontiera Livoniei… frontiera!

Acolo era deci acea ţară ospitalieră, în care se întorcea el după mulţi ani de absenţă, unde nu mai avea de ce să se teamă, pământul său natal, unde se afla în siguranţă, unde îl

aşteptau prietenii, unde familia îl primea cu braţele deschise, unde soţia şi copiii abia îl aşteptau să se întoarcă, dacă nu chiar le făcea o mare bucurie venind neanunţat?…

Nu! Prin ţara aceea trecea doar ca fugar, încercând să ajungă în cel mai apropiat port de la mare. Urma să se îmbarce, fără să trezească suspiciuni. Nu avea să fie în siguranţă decât după ce litoralul livonian avea să dispară în zare.

— Frontiera! spusese el.

Dar ce era acea frontieră, pe care n-o definea niciun curs de apă, niciun lanţ de munţi, nici copacii vreunei păduri?… Nu exista acolo decât o trasare convenţională, fără existenţa niciunui reper geografic?…

De fapt, era hotarul ce desparte Imperiul Rus de cele trei guverne ale Estoniei, Livoniei şi Curlandei, cunoscute drept provinciile baltice. În acel loc, respectiva linie limitrofă împarte sudul de nord prin suprafaţa, solidă pe timpul iernii, lichidă vara, a Lacului Peipus.

Cine era fugarul de vreo treizeci şi patru de ani, înalt, cu trup viguros, umeri laţi, tors puternic, membre solide, ţinută foarte hotărâtă? De sub gluga sa trasă peste cap, se vedea ieşind o barbă blondă. Când vântul îi ridica puţin gluga, se puteau observa doi ochi vioi, a căror privire nu îngheţase din pricina viscolului.

O centură ii strângea mijlocul. Acolo işi ţinea, nu la vedere, o pungă mică din piele cu toţi banii săi, doar câteva ruble de hârtie, sumă ce nu putea acoperi necesităţile unei călătorii de durată. Echipamentul său de drum se completa cu un revolver cu şase gloanţe, un cuţit într-o teacă din piele, o desagă cu câteva provizii, un bidonaş pe jumătate plin cu şnaps şi un ciomag solid. Desaga, bidonaşul şi punga erau, în mintea sa, obiecte mai puţin valoroase ca armele, pe care era decis să le folosească dacă l-ar fi atacat fiarele ori agenţii de poliţie.

De aceea nu călătorea decât noaptea, fiind mereu preocupat să ajungă, neobservat, într-unul dintre porturile de la Marea Baltică sau din Golful Finlandei.

Până atunci, în decursul drumului său primejdios, putuse umbla nestingherit, deşi nu deţinea acel „porodojna” dat de autoritatea militară, a cărui prezentare este cerută de toţi şefii de post din imperiul moscovit. Dar avea să fie la fel pe măsură ce se apropia de litoral, unde paza este mai severă?…

Fireşte că fuga îi fusese semnalată, că făcând parte fie dintre criminalii de drept comun, fie dintre condamnaţii politici, avea să fie căutat cu aceeaşi atenţie, urmărit cu aceeaşi înverşunare. Dacă norocul care-l ajutase până atunci avea să dispară la frontiera livoniană, însemna că nu mai avea să ajungă în port.

Lacul Peipus, lung de cam o sută douăzeci de verste, lat de şaizeci, este frecventat, în sezonul cald, de pescarii ce-i exploatează apele bogate. Navigaţia se face cu acele bărci grele, făcute prin asamblarea unor trunchiuri de copaci grosolan prelucrate şi a unor scânduri prost rabotate, denumite „struze”, ce transportă, prin gurile de vărsare naturale ale lacului, în târgurile învecinate şi până în Golful Riga, încărcături de grâu, de in, de cânepă.

Dar, în acea perioadă din an, mai jos de latitudinea aceea a primăverilor târzii, Lacul Peipus nu este navigabil pentru ambarcaţii, iar un convoi de artilerie ar fi putut să-i traverseze suprafaţa tare, îngheţată în urma gerurilor unei ierni grele. Nu era decât un câmp alb şi vast, cu blocuri de gheaţă, ce se înălţau în zona sa centrală, îngreunat de enorme blocaje de sloiuri, aduse de fluvii.

Acela era cumplitul pustiu pe care fugarul încerca să-l străbată pe jos, abia putându-se orienta pe teren. Cunoştea regiunea şi mergea grăbit, ca să ajungă pe malul occidental până la răsăritul soarelui.

„Este doar două noaptea”, îşi zise el. „Mai am de străbătut vreo douăzeci de verste. Pe malul celălalt voi găsi destul de uşor coliba vreunui pescar sau vreo cocioabă abandonată, unde să mă odihnesc până diseară… Acum, nu mai umblu la întâmplare, prin acest ţinut!”

Se părea că uitase de oboseala sa şi că încrederea în propriile-i forţe îi revenea. Dacă ghinionul făcea ca agenţii poliţie; să-i regăsească urmele pe care i le pierduseră, ştia cum să scape de ei.

Temându-se să nu fie trădat de primele luciri ale zorilor, înainte de a fi traversat Lacul Peipus, fugarul îşi impuse să facă un ultim efort.

Se întări cu o gură de şnaps, apoi porni şi mai repede la drum, fără să-şi permită vreo oprire. Pe la patru dimineaţa, câţiva arbori subţiri, pini albi plini de promoroacă, grupuri de mesteceni şi de arţari se iviră neclari la orizont.

Acolo era uscatul. Tot acolo, pericolele deveneau mai mari.

Dacă frontiera livoniană trece prin partea mediană a Lacului Peipus, nu pe această linie sunt dispuse, fireşte, şi posturile vămilor. Administraţia le-a aşezat pe malul occidental, unde acele „struze” acostează în timpul verii.

Fugarul ştia asta. Nu se miră să vadă o lumină slabă, ce părea un fel de orificiu gălbui prin perdeaua de ceaţă.

„Focul acela se mişcă sau nu?”, se întrebă el, opr: ndu-se lângă un bloc de gheaţă, ce se ridica în apropierea sa.

Dacă lumina se deplasa, însemna că era un felinar purtat de un om, probabil dintr-un grup de vameşi care-şi făceau rondul în acea parte a Peipusului, şi nu trebuia să le iasă în drum.

Dacă nu se deplasa, însemna că lumina interiorul unui post de vameşi de pe mal, căci, în perioada aceasta, pescarii nu veniseră încă la cabanele lor, aşteptând să se dezgheţe lacul, fenomen ce începe după 15 aprilie. Prudenţa îl sfătuia, aşadar, să o ia în stânga ori în dreapta, ca să nu fie văzut din acel post blestemat.

Fugarul pomi pe diagonala, in stânga. Acolo, din ce se putea distinge prin ceaţa ce se ridica odată cu briza dimineţii, arborii păreau mai deşi. În caz că era urmărit, ar fi găsit acolo mai întâi un adăpost, apoi fuga i-ar fi fost facilitată.

Omul făcuse vreo cincizeci de paşi, când auzi strigându-se din dreapta sa:

— Cine-i?

Cuvintele acelea, pronunţate cu un accent german puternic, asemănător acelui „verda” nemţesc, produseră o impresie extrem de neplăcută asupra fugarului. De altfel, limba germană se foloseşte cel mai mult pe acolo, atât de ţăranii, cât şi de orăşenii din provinciile baltice.

Fugarul nu răspunse nimic la întrebarea aceea „ci se aruncă pe burtă, pe gheaţă. Bine făcu! O detunătură se auzi imediat. Dacă nu s-ar fi lăsat la pământ, glonţul l-ar fi lovit chiar în piept. Dar avea să scape el de rondul vameşilor?…

Ei îl văzuseră, fără îndoială… Strigătul şi împuşcătura stăteau mărturie… Totuşi, prin bezna aceea şi prin ceaţă, puteau crede că fusese o iluzie… Fugarul avea tot dreptul să creadă asta, după cuvintele pe care le schimbară între ei oamenii aceia, când se apropiară.

Făceau de pază într-unul dintre posturile de la Lacul Peipus,

bieţii oameni în uniforme galben-verzui. Ei întindeau mâna foarte des după bacşişuri, căci sunt plătiţi prost de „tamojna”, vama moscovită. Erau doi şi se întorceau la postul lor. Atunci li se păruse că văzuseră o umbră printre gheţuri.

— Eşti sigur că l-ai zărit? întrebă unul dintre ei.

— Da, răspunse celălalt. Vreun contrabandist care caută să intre în Livonia…

— N-ar fi primul din iarna asta şi nu va fi nici ultimul. Cred că aleargă şi acum, pentru că nu-i dăm de urme!

— Ei, nu poţi ochi bine pe o ceaţă ca asta, replică omul care trăsese. Regret că nu l-am pus la pământ… Un contrabandist are mereu plosca plină… Am fi împărţit băutura ca nişte tovarăşi buni…

— Nimic altceva nu face mai bine la stomac, adăugă celălalt.

Vameşii îşi continuară căutările, gândindu-se însă, fireşte, să se mai încălzească puţin cu un gât de şnaps ori de vodcă, ce li se oferea ca bonus atunci când prindeau un contrabandist. Se munciră însă degeaba.

De îndată ce fugarul îi consideră destul de departe de el, îşi reluă drumul către mal. Înainte de ivirea zorilor, avea să găsească adăpost într-o colibă pustie, la vreo trei verste la sud de post.

Fireşte, prudenţa ar fi cerut ca el să stea de veghe în acea zi, să observe tot, ca să fie pus în gardă de apropierea oricărui suspect, să poată chiar fugi, dacă vameşii l-ar fi căutat pe lângă cocioaba sa. Însă, rupt de oboseală, oricât de rezistent era, omul respectiv fu furat de somn.

Întins într-un ungher, acoperit cu caftanul său, dormea adânc. Se făcuse zi demult, atunci când se trezi.

Era trei după-amiaza. Din fericire, vameşii nu mai plecaseră din postul lor, după ce trăseseră o dată în timpul nopţii, dispuşi să admită că se înşelaseră. Fugarul trebuia să se felicite că scăpase de acest prim pericol, în momentul în care trecea frontiera ţării sale.

După ce se trezi, simţindu-se odihnit, trebui să mănânce. Proviziile pe care le mai avea în desagă îi ajungeau pentru o masă ori două. Era însă indispensabil să obţină altele noi, la prima sa oprire, mai ales ceva şnaps, căci bidonaşul i se golise.

„Ţăranii nu m-au gonit niciodată, iar cei din Livonia nu vor alunga un slav ca şi ei!”, îşi zise el.

Avea dreptate, dar nu trebuia ca ghinionul să-l conducă la vreun cabaretier de origine germană, cum există prin provinciile acelea. Respectivii nu-i primesc pe ruşi la fel de bine ca ţăranii din imperiul moscovit.

În plus, fugarul nu avea de ce implora mila pe drumul său. Mai avea câteva ruble ce i-ar fi permis să-şi subvenţioneze nevoile până la capătul drumului, cel puţin prin Livonia. Dar, într-adevăr, ca să se îmbarce, oare i-ar fi ajuns?… Va vedea asta mai târziu.

Acum, esenţialul era să nu se lase prins şi să ajungă într-unul dintre porturile de pe litoral, din Golful Finlandei ori de la Marea Baltică. În acest scop, avea să facă tot posibilul.

De îndată ce întunericul fu destul de intens – pe la şapte seara – şi îşi pregătise revolverul, fugarul plecă din cocioabă. Vântul bătuse dinspre sud în timpul zilei. Temperatura urcase la zero grade, iar stratul de zăpadă, prezentând puncte negre, indica tendinţa de topire.

Ţinutul prezenta acelaşi aspect. Puţin ridicat în centrul său, are câteva înălţimi mai importante în nord-vest, dar altitudinea lor maximă nu depăşeşte o sută, o sută cincizeci de metri. Aceste câmpuri întinse nu ofereau nicio dificultate pentru mersul pe jos, dacă dezgheţul nu făcea solul momentan impracticabil, lucru de care s-ar fi putut teme.

Era deci important să ajungă în port, iar dacă dezgheţul sosea prematur, acest lucru l-ar fi bucurat, pentru că navigaţia redevenea posibilă.

Cam cincisprezece verste despărţeau Peipusul de târgul Ecks, unde fugarul ajunse pe la şase dimineaţa, dar pe care îl evită. Agenţii de poliţie i-ar fi cerut actele şi l-ar fi pus în încurcătură.

Nu în orăşelul acela trebuia să-şi caute refugiul. Petrecu ziua respectivă la o verstă de acesta, într-o cocioabă părăsită, de unde plecă mai departe la şase seara, către sud-vest, în direcţia râului Embach, la care ajunse după ce străbătu unsprezece verste. Râul acesta îşi uneşte apele cu cele ale Lacului Watzjero, în extremitatea septentrională a sa.

În locul respectiv, în loc să o ia prin pădurea de arini şi de arţari de pe maluri, fugarul consideră mai prudent să meargă pe lacul a cărui soliditate nu era compromisă încă.

O ploaie destul de serioasă, ce cădea din norii adunaţi deasupra sa, făcea să se topească şi mai repede învelişul de zăpadă. Simptomele unui dezgheţ apropiat se manifestau

limpede. Nu era departe ziua în care avea să se producă dislocarea gheţii de pe cursurile de apă din regiune.

Fugarul mergea repede, dorind să ajungă la capătul lacului înainte de venirea zorilor. Douăzeci şi cinci de verste de străbătut, ceea ce era destul de mult pentru un om deja istovit. Era cea mai lungă distanţă pe tare şi-o impusese, în noaptea aceea, de cincizeci de verste, adică vreo duzină de leghe metrice.

Cele zece ore de odihnă din ziua următoare ar fi fost un premiu justificat.

Era, pe ansamblu, o împrejurare regretabilă că vremea devenise ploioasă. Gerul ar fi făcut mersul mai uşor şi mai rapid. Este adevărat, pe gheaţa de pe Embach piciorul găsea un punct de sprijin, ce nu-i era oferit pe drumul de pe maluri, cuprins deja de noroiul dezgheţului. Dar fisurile şi crăpăturile indicau o dislocare apropiată şi topirea sloiurilor. Iată altă dificultate pentru un pieton, dacă traversa un râu, căci putea ajunge să înoate prin el. Din aceste motive, trebuia să străbată distanţele cât mai repede.

Omul ştia asta şi îşi folosea întreaga energie în acest scop. Caftanul său, strâns tare pe corp, îl apăra de rafalele de vânt. Cizmele îi erau în stare bună, căci le renovase recent, le întărise tocul cu cuie groase, ca să nu alunece pe solul acela nesigur. Prin bezna aceea, nici nu trebuia să se orienteze, căci Embach îl conducea direct la ţintă.

La trei dimineaţa, făcuse douăzeci de verste. In cele două ore rămase până în zori, avea să ajungă la locul de popas. Nici de această dată nu trebuia să rişte apărând prin vreun sat, căutând adăpost pe la vreun han, căci proviziile îi ajungeau pentru o zi. Orice refugiu era bun, dacă stătea în siguranţă acolo, până seara.

Pe sub copacii care acoperă extremitatea septentrională a Lacului Watzjero se găsesc destule cabane din buşteni, nelocuite iarna. Cu puţinul cărbune de care dispun ele, cu lemne uscate provenind de la arbori, este uşor să faci un foc bun, la care să-ţi încălzeşti trupul şi sufletul. Nu trebuie să te temi că fumul unei vetre te poate trăda prin acele vaste pustietăţi.

Fireşte, iarna fusese dură. Dar acest lucru nu favorizase fuga sa, de când ajunsese pe solul imperiului?

De altfel, nu iama este prietena ruşilor? Aşa spune un dicton

slav. Nu prietenia ei dură le oferă siguranţă ruşilor?

În clipa aceea, un urlet se auzi dinspre malul stâng. Nu se putea înşela, era al unei fiare aflate la câteva sute de paşi de el. Animalul se apropia sau se îndepărta?… întunericul nu-i permitea să-l recunoască.

Omul se opri o clipă şi ascultă. Era important să fie prudent şi să nu se lase surprins.

Urletul se repetă, tot mai intens. Altele îi răspunseră.

Fireşte, o haită venea pe malul râului. Era posibil să fi simţit prezenţa unei fiinţe omeneşti.

Or, iată că lugubrul concert izbucni cu o astfel de violenţă, încât fugarul crezu că avea să fie atacat.

„Sunt lupi. Haita nu se află departe”, îşi zise el.

Pericolul era maxim. Înfometaţi după iarna grea, lupii erau de temut. De un singur lup nu trebuie să te sperii, dacă eşti viguros, îţi păstrezi sângele rece şi ai ciomagul în mână. Dar pe şase asemenea animale este dificil să le respingi, chiar cu revolverul la centură, dacă nu nimereşti cu toate gloanţele.

Trebuia să găsească un loc în care să stea, ca să le evite atacul, dar malurile lui Embach sunt joase şi lipsite de arbori. Nu se putea urca pe ramurile niciunui copac. Haita se afla la vreo cincizeci de paşi, venind fie pe gheaţă, fie prin stepă.

Nu avea altceva de făcut decât să alerge cât îl ţineau picioarele, fără mare speranţă de a se distanţa de carnivorii aceia, în loc să se întoarcă spre ei şi să-i înfrunte. Asta făcu şi omul, dar, în curând, simţi că fiarele se apropiaseră mult de el. Li se auzea mârâitul la mai puţin de douăzeci de paşi, în spatele său. Se opri şi i se păru că întunericul era luminat de nişte puncte strălucitoare, de cărbuni înroşiţi.

Erau ochii lupilor – ale lupilor slabi, înfometaţi, pe care lipsa de hrană îndelungată îi făcea feroce, gata să sfâşie prada în colţii lor.

Fugarul se întoarse ţinând într-o mână revolverul, iar bâta în cealaltă. Era mai bine să nu tragă, dacă îi ajungea ciomagul, ca să nu le atragă atenţia vreunor agenţi ce ar umbla prin vecinătate.

Omul se înfipse bine pe picioare, după ce-şi scosese braţele dintre pliurile caftanului. Se răsuci rapid şi îi lovi pe lupii cei mai apropiaţi. Unul dintre ei vru să-l apuce de gât, dar cu bâta îl doborî la pământ.

Fiind însă şase, nu se speriară. Erau prea mulţi pentru a-i extermina unul după altul, cu revolverul. De fapt, după ce a doua lovitură a sa izbi capul unui alt animal, ciomagul i se frânse în mâna cu care-l folosise cu atâta putere.

Omul începu iar să fugă, iar lupii se luară după el. Se opri iar şi trase de patru ori.

Două fiare, lovite mortal, căzură pe gheaţa pătată de sângele lor, însă ultimele gloanţe se pierdură, ceilalţi doi lupi ferindu-se de ele, printr-un salt, la vreo douăzeci de paşi de om.

Fugarul nu mai avu timp să-şi încarce revolverul. Haita se aruncase deja asupra sa. După două sute de paşi, fiarele săriră pe el, muşcară din caftanul său, sfâşiindu-l în bucăţi, pe care le păstrau în gură. Le simţea furia cumplită. Dacă făcea un pas greşit, se termina cu el. Nu s-ar mai fi ridicat de jos şi ar fi fost sfâşiat de fiarele acelea.

Îi sunase deci ceasul? După atâtea încercări, după atâta oboseală, atâtea primejdii ca să ajungă pe pământul natal, nu avea să-şi lase acolo nici măcar câteva oseminte.

În sfârşit, capătul lacului se văzu odată cu primele luciri ale zorilor. Ploaia încetase şi tot ţinutul era învăluit în ceaţă. Lupii se aruncară asupra victimei lor, ce-i mai respingea lovindu-i cu patul armei, la care ei răspundeau cu colţii şi cu ghearele.

Deodată, omul se lovi de o scară… Pe ce se sprijinea scara aceea?… Ce mai conta? Dacă reuşea să-i urce treptele, fiarele nu-l mai puteau ajunge şi, pentru moment, ar fi fost în siguranţă.

Scara se ridica puţin oblic faţă de sol. Ciudat lucru, nu se sprijinea pe pământ, de parcă ar fi fost suspendată. Ceaţa nu-l lăsa să vadă punctul ei de sprijin superior.

Fugarul se prinse de ea şi începu să urce, în clipa în care lupii săreau iar la el. Îl apucară cu colţii de cizme, sfâşiindu-le pielea.

Însă scara pârâia sub greutatea omului şi oscila la mişcările sale. Avea să cadă? Atunci ar fi fost sfâşiat, devorat de viu…

Scara rezistă. Putu ajunge în partea ei superioară cu agilitatea unui marinar ce se caţără pe catarg.

Acolo dădu peste un fel de grindă, destul de groasă, un fel de butuc al unei roţi, pe care ar fi putut să încalece.

Lupii nu-l mai ajungeau. Degeaba săreau la baza scării şi scoteau urlete îngrozitoare.

Capitolul II
Slavul îl ajută pe slav

Fugarul se afla momentan în siguranţă. Lupii nu se pot căţăra ca urşii, care sunt numeroşi şi de temut, prin pădurile livoniene. Dar el nu trebuia să coboare înainte ca ultimele fiare să dispară de acolo, ceea ce avea să se întâmple, desigur, după răsăritul soarelui.

Mai întâi însă, de ce se afla pusă scara în locul acela şi pe ce se sprijinea capătul ei de sus?

Pe butucul unei roţi, în care se implantau alte trei scări de acelaşi fel – în realitate, cele patru aripi ale unei mori ridicate pe o moviliţă, nu departe de locul unde Embach se alimentează din apele lacului. Printr-un mare noroc, moara nu funcţiona atunci când fugarul putuse să se agaţe de una dintre aripile sale.

Rămânea posibilitatea ca dispozitivul să se pună în mişcare în zori, dacă vântul se înteţea. În acest caz, ar fi fost greu să se ţină pe butucul ce se rotea. De altfel, morarul, atunci când ar fi venit să desfacă pânzele şi să manevreze pârghia interioară, l-ar fi văzut pe omul care călărea aripile.

Dar fugarul putea risca să coboare de acolo?… Lupii se găseau sub el, la baza moviliţei, urlând şi trezindu-i astfel pe cei din casele învecinate!…

Nu avea altceva de făcut decât să intre în interiorul morii, unde să se refugieze întreaga zi, dacă morarul nu stătea acolo – supoziţie destul de plauzibilă – şi să aştepte seara ca să pornească iar la drum.

Aşa că omul, urcându-se până pe acoperiş, ajunse la lucarna prin care ieşea pârghia ce punea în mişcare ansamblul, a cărei tijă atârna până la sol.

Moara, aşa cum se obişnuieşte prin ţinut, era îmbrăcată într-un fel de carenă răsturnată, mai curând un fel de cască fără vizieră. Acest acoperiş rula pe o serie de galeţi interiori, ce permiteau orientarea dispozitivului după direcţia vântului. Iată de ce clădirea principală, din lemn, era fixată de sol, în loc să se rotească în jurul unui pivot central, ca la majoritatea morilor olandeze. Acolo se ajungea prin două uşi deschise, opuse una faţă de alta.

După ce a ajuns la lucarnă, fugarul a putut intra prin această

îngustă deschizătură, fără mare greutate şi fără mult zgomot. Acolo era un fel de încăpere în pod, traversată orizontal de un ax, care se racorda prin intermediul unui angrenaj la tija verticală a pietrei de moară, instalată la etajul inferior al clădirii.

Era la fel de linişte, pe cât de întuneric. Nimeni nu se găsea la ora aceea la parter, fireşte. O scară abruptă, prinsă bine de perete, stabilea comunicarea cu parterul, care avea ca bază solul moviliţei.

Din prudenţă, decise să nu iasă din odăiţa din pod. Trebuia mai întâi să mănânce, apoi să doarmă. De la aceste două nevoi fundamentale, fugarul nu se mai putea sustrage mult timp.

Îşi epuiză deci rezerva de provizii, pe care trebuia să o înnoiască la prima sa nouă oprire. Unde şi cum?… Avea să stabilească.

Pe la şapte şi jumătate, ceaţa se risipise şi se vedeau uşor împrejurimile morii. Iată ce distinse, uitându-se prin lucarnă: în dreapta, o câmpie afectată de topirea zăpezii, marcată de un drum nesfârşit, ce se îndrepta spre vest, cu trunchiurile sale de arbori juxtapuse, căci traversa o mlaştină, peste care zburau felurite păsări acvatice. În stânga se întindea lacul, îngheţat la suprafaţă, cu excepţia unui punct în care se vărsa râul Embach.

Acolo se înălţau câţiva pini şi brazi de culoare verde închis, ce contrastau cu arţarii şi arinii reduşi la starea de schelete.

Fugarul observă mai întâi că lupii, ce nu mai udaseră de vreo oră, plecaseră de acolo. Îşi zise:

„Bine, dar vameşii şi agenţii poliţiei sunt mai de temut ca fiarele pădurii!… în apropierea litoralului va fi mai greu să scapi de ei… Pic de somn… Totuşi, înainte de a adormi, trebuie să aflu cum pot fugi în caz de alarmă.”

Ploaia încetase. Temperatura crescuse cu câteva grade, vântul bătând dinspre vest. Dar briza, care sufla destul de tare, nu avea să pună moara în mişcare?…

Din lucarnă se puteau vedea, la o jumătate de verstă, diverse căsuţe izolate, din coşurile cărora ieşeau fire de fum încă de dimineaţă.

Fireşte că locuia acolo proprietarul morii şi cătunul acela trebuia supravegheat.

Fugarul se aventură apoi pe mica scară interioară şi coborî până la scheletul de lemn, ce susţinea piatra de moară. Saci de grâu se înşiruiau dedesubt. Deci moara nu fusese părăsită, ci

funcţiona când vântul era destul de tare ca să-i învârtească aripile. Ca urmare, dintr-o clipă în alta, nu avea să vină morarul ca să le orienteze după briză?

În aceste condiţii ar fi fost imprudent să rămână la etajul inferior. Mai bine să urce în odaia din pod, ca să doarmă câteva ceasuri, într-adevăr, risca să fie luat prin surprindere. Cele două uşi prin care se intra în moară erau închise cu ajutorul unui simplu zăvor şi oricine ar fi căutat un refugiu, dacă reîncepea ploaia, putea să se adăpostească în moară. De altfel, vântul se înteţea, deci morarul avea să vină în curând.

Omul urcă pe scara din lemn, uitându-se încă c dată prin ferăstruica din perete, ajunse în odaia de sus şi, doborât de oboseală, căzu într-un somn adânc.

La ce oră se trezi?… Pe la patru. Era în plină zi. Aripile morii însă tot nu se mişca.

Norocul îl făcuse să se trezească, în cele din urmă. Chiar dacă era înţepenit de frig, fugarul nu se dezmorţi întinzându-şi membrele, ceea ce-l scăpă dintr-o mare primejdie.

Auzi nişte cuvinte schimbate, la etajul inferior. Mai multe persoane vorbeau destul de aprins. Intraseră acolo cu o jumătate de oră înainte ca el să se trezească şi I-ar fi descoperit dacă ar fi urcat în odaia de sus.

Omul se feri să facă vreo mişcare.

Întins pe planşeu, ascultă ceea ce se vorbea sub el.

De la primele cuvinte, înţelese calitatea indivizilor ce se aflau acolo. Pricepu din ce primejdie scăpase, dacă avea să scape, adică dacă reuşea să plece din moară, fie înainte, fie după cei care discutau cu morarul.

Erau trei agenţi de poliţie, un brigadier şi doi dintre subordonaţii săi.

Pe vremea aceea, rusificarea administraţiei provinciilor baltice începea doar să îndepărteze elementul german, în favoarea celui slav. Mulţi poliţişti erau încă de origine germană. Printre ei şi brigadierul Eck, înclinat să-şi facă datoria cu mai puţină severitate faţă de cei de acelaşi neam cu el decât faţă de ruşii din Livonia. Foarte zelos, foarte perspicace, foarte bine văzut de şefii săi, nu se dădea înapoi de la nimic atunci când îi urmărea pe criminalii ce trebuia prinşi, mândrindu-se cu o reuşită, nesuportând înfrângerea.

Angajat atunci într-o urmărire importantă, îşi folosea toată

energia şi dexteritatea, mai ales că era vorba despre un evadat din Siberia, livonian moscovit de origine…

În timpul somnului fugarului, la moară venise stăpânul acesteia, cu gândul de a lucra toată ziua. Pe la ora nouă, vântul i se păruse favorabil. Dacă aripile s-ar fi pus în mişcare, cel care dormea s-ar fi trezit imediat. Dar, din cauza ploii mărunte, vântul nu se mai înteţi.

Morarul se găsea lângă uşă, atunci când Eck şi agenţii săi îl zăriră şi intrară în moară, ca să-i pună unele întrebări.

În clipa aceea, Eck spuse:

— N-ai văzut un bărbat de vreo treizeci, treizeci şi cinci de ani, ieri, pe lângă lac?

— Nu, răspunse morarul. Nu vin nici măcar doi oameni pe zi în perioada asta, în cătunul nostru… E vorba de un străin?…

— Străin?… Nu, de un rus, din provinciile baltice.

— Un rus? repetă morarul.

— Da, un tâlhar. Dacă-l voi prinde, mulţi mă vor lăuda.

Pentru un poliţist, un fugar este întotdeauna un tâlhar, fie că fusese condamnat pentru crimă politică, fie pentru una ce drept comun.

— Şi sunteţi pe urmele sale? întrebă morarul.

— De douăzeci şi patru de ore a fost semnalat la frontiera provinciilor.

— Ştiţi unde merge? întrebă morarul, curios din fire.

— Nu te poţi înşela, răspunse Eck. Se duce acolo unde se poate îmbarca, de îndată ce marea se va dezgheţa, adică la Revel, mai de preferat decât la Riga.

Brigadierul nu greşea pomenind de acel oraş, fostul Kolyvan al ruşilor, un punct în care se concentrează căile de comunicare maritime din nordul imperiului. Acest oraş se afla în legătură directă cu Petersburgul printr-o cale ferată de pe litoralul Curlandei. Fugarul era deci interesat să ajungă la Revel, care este şi staţiune balneară, ori cel puţin la Balliski, anexa sa, situat în extremitatea golfului, căci, prin poziţia sa, este primul care se eliberează de sloiuri.

Într-adevăr, Revel, unul dintre cele mai vechi oraşe hanseatice, cu o populaţie o treime germani şi două treimi estonieni, se găsea la vreo sută patruzeci de verste de moară, iar traseul acesta necesita patru lungi etape.

— De ce la Revel?… Tâlharul s-ar duce mai bine la Pernau!

remarcă morarul.
În direcţia aceea nu aveai de străbătut decât o sută de verste. Riga era prea îndepărtată, la distanţă dublă faţă de Pernau, deci pe ruta respectivă nu trebuia continuate căutările.
Fireşte că fugarul, încremenit în odaia sa, îşi ţinea respiraţia, asculta foarte atent ceea ce se spunea, în avantajul său.
— Da, răspunse brigadierul, probabil la Pernau. Agenţii din Fallen au fost preveniţi să supravegheze ţinutul. Cred însă că evadatul nostru merge la Revel, unde s-ar îmbarca mai repede.
Aşa considera maiorul Verder, care conducea pe atunci poliţia din provincia Livonia, sub comanda colonelului Raghenov. Lui Eck i se spusese asta.
Colonelul Raghenov, de origine slavă, nu împărtăşea antipatiile şi simpatiile maiorului Verder, de origine germană, dar acesta din urmă se înţelegea perfect, din acest punct de vedere, cu subordonatul său, brigadierul Eck.
Pentru a-i modera şi a-i mulţumi, ascultau toţi de ordinele generalului Gorko, guvernatorul provinciilor baltice.
Acest înalt personaj se inspira, de altfel, din ideile guvernului, care intenţiona, după cum s-a menţionat, să rusifice treptat administraţia provinciilor.
Conversaţia mai dură câteva minute. Brigadierul îl descrise pe fugar, după cum îi fusese semnalat. Informaţiile fuseseră trimise la toate posturile de poliţie din regiune. Era un om înalt, cu o constituţie robustă, de treizeci şi cinci de ani, cu barbă blondă şi bogată, cu un caftan maroniu gros, cel puţin în clipa în care trecuse frontiera.
— Pentru a doua oară, zise morarul, afirm că omul acesta, un rus, spuneaţi?…
— Da, un rus!
— Ei bine, afirm că n-a apărut prin cătunul nostru şi în nicio casă nu veţi găsi indicii despre el…
— Ştii, spuse brigadierul, că oricine îi oferă adăpost riscă să fie arestat şi considerat unul dintre complicii săi?
— Domnul să ne apere! Ştiu asta şi n-aş risca aşa ceva!
— Ai dreptate, e prudent să nu ai de-a face cu maiorul Verder, adăugă Eck.
— Mă feresc de aşa ceva, brigadiere!
Apoi Eck se pregăti să iasă, repetând că el şi cu oamenii săi aveau să continue să străbată ţinutul între Pernau şi Revel.

Agenţii de poliţie primiseră ordin să păstreze legătura între ei.

— Până atunci, zise morarul, iată că vântul bate iar dinspre sud-vest. Se va înteţi. Nu vor să mă ajute oamenii dumneavoastră să-mi orientez aripile?… Nu m-aş mai întoarce în cătun, ci aş rămâne aici toată noaptea.

Eck îl ajută cu plăcere să facă manevra. Agenţii săi ieşiră pe uşa opusă şi, apucând pârghia cea mare pentru acoperiş, o răsuciră peste galeţi, ca să plaseze dispozitivul motor după direcţia vântului. Cu pânzele întinse, moara începu să funcţioneze regulat, după ce angrenajul ei fu deblocat.

Apoi brigadierul şi agenţii săi porniră în direcţia nord-vest.

Fugarul ascultase întreaga discuţie. Trebuia să reţină că pericolele cele mai mari îl ameninţau la capătul aventuroasei sale călătorii… Poliţia umbla pe câmp… Agenţii acţionau coordonat ca să pună mâna pe el… Trebuia să mai încerce să ajungă la Revel?…

Nu, consideră el. Mai bine se îndrepta spre Pernau, unde ar fi ajuns mai repede… Dezgheţul, cauzat de ridicarea temperaturii, nu avea să mai întârzie, nici pe Marea Baltică, nici în Golful Finlandei.

După ce hotărî acest lucru, trebuia să plece din moară de îndată ce întunericul i-ar fi permis să fugă.

Dar cum să facă asta fără ca morarul să bage de seamă? Dispozitivul său funcţiona sub vântul ce sufla constant, iar el se instalase acolo pe timpul nopţii. Nu avea cum să coboare la etajul inferior, ca să iasă printr-una dintre uşi…

Era posibil să se strecoare prin lucarnă, să se târască până la pârghia cea mare, care servea la manevrarea acoperişului, şi de acolo să coboare pe sol?

Un om abil şi viguros putea încerca asta, deşi arborele aripilor se mişca şi exista pericolul să fie prins între dinţii angrenajului, să fie zdrobit. Trebuia să rişte.

Era nevoie de încă un ceas ca să se facă destul de întuneric. Dacă, până atunci, morarul urca în odaia de sus, fugarul mai putea spera să treacă neobservat? Nu, cât încă mai era zi. Nu, chiar dacă se lăsa noaptea, căci morarul era dotat cu un felinar.

Ei bine, dacă el urca în odaie şi-l descoperea pe fugarul ascuns acolo, atunci trebuia să sară pe el, să-l imobilizeze şi să-l lege. Dacă morarul rezista, dacă încerca să se apere, dacă strigătele sale trezeau cătunul, s-ar fi nenorocit… cuţitul

fugarului i-ar fi oprit strigătele în gât… Doar nu venise de la atâta distanţă, nu trecuse prin atâtea primejdii, ca să nu folosească orice mijloc spre a-şi apăra libertatea.

Spera însă să nu se ajungă la acea soluţie extremă de vărsare a sângelui… De ce să vină morarul în odaia de sus? Nu avea de supravegheat destule pietre de moară, ce se învârteau cu viteză, sub acţiunea aripilor enorme?

Se scurse un ceas în care arborele funcţiona regulat, ca şi angrenajul, sub vântul constant. Crepusculul, îndelungat la aceste latitudini mari, începea să lase locul întunericului. În odaie era beznă. Se apropia clipa plecării.

Etapa din noaptea aceea avea să fie istovitoare. Cuprindea vreo patruzeci de verste. Plecarea se impunea a nu fi întârziată şi trebuia profitat de orice moment favorabil.

Fugarul se asigură că avea cuţitul la centură. Îşi puse şase cartuşe în butoiaşul revolverului, în locul celor consumate împotriva lupilor.

Rămânea dificultatea destul de mare de a trece prin lucarnă fără să fie agăţat de arborele ce se rotea, a cărui extremitate se sprijinea pe cadrul mecanismului, chiar la intrarea în lucarnă. După aceea, ţinându-se de ieşindurile acoperişului, putea ajunge destul de uşor pe pârghia cea mare.

Fugarul se îndrepta către lucarnă, când se auzi un zgomot, perceptibil printre cele ale pietrelor de moară şi ale angrenajelor.

Era cel al unor paşi greoi, sub care pârâiau treptele scării. Morarul urca spre odaia de sus, cu felinarul în mână.

Se ivi în încăpere în clipa în care fugarul, cu revolverul în mână, se pregătea să sară asupra sa.

Dar, de îndată ce morarul trecu cu o jumătate de corp de nivelul planşeului, zise:

— Meştere, e momentul să pleci… Nu mai zăbovi… Coboară… uşa e deschisă.

Uimit peste măsură, fugarul nu mai ştiu ce să răspundă. Bravul morar ştia deci că el se afla acolo?… îl văzuse refugiindu-se în moară?… Da, pe când dormea, urcase în odaia sa, îl văzuse, dar nu-l trezise. Nu era tot rus, ca şi el?… Slavii se recunosc după expresia de pe chip… înţelesese că poliţia livoniană se afla pe urmele acestui om. De ce?… Nici nu dorea să-l întrebe, nici să-l dea pe mâinile brigadierului Eck şi ale

agenţilor săi.
— Coboară, zise morarul iar, pe un ton blând.
Cu inima bătând nebuneşte de emoţie, fugara', ajunse la etajul inferior, ce avea o uşă deschisă.
— Iată nişte merinde, zise morarul, băgând nişte pâine şi came în desaga fugarului… Am văzut că era goală, ca şi bidonaşul tău… Umple-l şi pleacă…
— Dar… dacă află poliţia…
— Încearcă să scapi de ea şi nu-ţi face griji pentru mine… Nu te întreb cine eşti… Nu ştiu decât asta: că eşti slav şi niciodată un slav nu va preda alt slav poliţiştilor germani.
— Mulţumesc! strigă fugarul.
— Du-te, meştere! Dumnezeu să te călăuzească şi să te ierte, dacă ai pentru ce să fii iertat.
Noaptea era foarte întunecoasă, iar drumul ce trecea pe la baza moviliţei, pustiu. Fugarul îi mai făcu un semn de rămas-bun morarului, apoi dispăru.
Conform noului itinerar adoptat, trebuia să ajungă în timpul nopţii în târgul Fallen, să se ascundă prin împrejurimile sale, ca să se odihnească în ziua următoare. Evadatul trebuia să parcurgă patruzeci de verste… îi mai rămâneau apoi şaizeci de verste până la Pernau. După care, în două etape, dacă nu întâlnea niciun pericol pe drum, avea să ajungă la Pernau înainte de miezul nopţii din 11 aprilie.
Acolo avea să se ascundă până ce-şi procura suficiente resurse ca să urce la bordul unei nave, şi numeroase vase urma să plece de îndată ce dezgheţul elibera Baltica.
Fugarul merse repede, când pe câmp, când pe lângă liziera pădurilor de brazi şi de mesteceni. Uneori, trebuia să înconjoare vreo colină pe la baza ei, să cotească pentru a evita râpe abrupte, să traverseze râuri pe jumătate îngheţate între stuful şi stâncile de granit de pe malurile lor.
Solul era mai puţin arid decât în apropierea Lacului Peipus, unde pământul, amestecat cu nisip galben, este acoperit doar de o vegetaţie sărăcăcioasă. La lungi intervale de timp apăreau sate cufundate în somn, pe câmpul plat şi monoton, pe care plugurile aveau să-l pregătească în curând pentru semănatul inului, cânepii, secarei şi al altor plante.
Temperatura se ridica sensibil. Zăpada, pe jumătate topită, se preschimba în noroi. Dezgheţul se dovedea precoce în acel an.

Pe la cinci, înainte de târgul Fallen, fugarul descoperi un fel de cocioabă izolată, în care se putu adăposti, fără să-l vadâ cineva. O parte dintre proviziile oferite de morar îi servi ca să-şi redobândească forţele. Somnul avea să facă restul.

La şase seara plecă, după un somn netulburat de nimic. Din cele şaizeci de verste până la Pernau, dacă străbătea în noaptea de 9 spre 10 aprilie jumătate, aceasta era penultima etapă.

Aşa şi fu. În zori, fugarul trebui să se oprească, dar de această dată, în lipsă de ceva mai bun, în adâncul unei păduri de pini, la o jumătate de verstă de drum. Era mai prudent decât să se ducă şi să ceară găzduire la vreo fermă sau la un han. Nu întotdeauna ai parte de gazde ca morarul de lângă lac.

În după-amiaza acelei zile, ascuns după un tufiş, omul văzu trecând un grup de agenţi pe drumul către Pernau. Ei se opriră o clipă, de parcă ar fi intenţionat să caute prin pădurea de brazi. Dar, după acea haltă scurtă, porniră mai departe.

Seara, pe la şase, plecă şi el. Cerul era senin. Luna, aproape plină, strălucea intens. La trei dimineaţa, evadatul începu să umble de-a lungul unui râu, Pernova, la cinci verste în amonte de Pernau.

Ajunse astfel în mahalalele oraşului, unde intenţiona să tragă la un han modest, până în ziua îmbarcării sale.

Fu tare mulţumit când observă că dezgheţul ducea deja sloiurile de pe Pernova către golf. Peste câteva zile ar fi terminat cu interminabilele sale drumuri, cu etapele dure, oboseala şi primejdiile de tot felul.

Cel puţin aşa credea…

Deodată se auzi un strigăt. Era acelaşi cu care fusese salutat la venirea sa la frontiera livuniană de la Lacul Peipus şi care-i amintea de „verda” germanilor.

De această dată, nu ieşea din gura unui vameş.

Un grup de agenţi se ivise. Era condus de brigadierul Eck.

Grupul se compunea din patru oameni ce supravegheau drumul în apropiere de Pernau. Fugarul se opri o clipă, apoi începu să alerge pe mal.

— El este! urlă un agent.

Din păcate, lumina intensă a lunii nu îi permitea să fugă fără să fie văzut. Eck şi oamenii săi se luară după el. Acesta, epuizat după călătoria lui îndelungată, nu putea fugi destul de repede. I-ar fi fost greu să-i lase în urmă pe poliţiştii care nu-şi rupseseră

picioarele mergând ca el, de şase ore.
„Mai bine mor decât să mă las prins!”, îşi zise el.
În momentul în care trecea un sloi la cinci, şase picioare de mal, sări spectaculos pe el.
— Foc! Foc! le strigă Eck agenţilor săi.
Se auziră patru detunături, dar gloanţele se pierdură printre gheţuri.
Sloiul îl ducea destul de repede pe fugar. Curentul de pe Pernova este rapid în primele zile de dezgheţ.
Eck şi oamenii săi îl urmăreau, alergând pe ma’., în condiţii mai proaste, trăgând printre pietre şi sloiuri. Ar fi trebuit să-l imite, să sară şi ei pe bucăţi de gheaţă de pe râu.
Chiar voiau să încerce aşa ceva, când se produse un tumult violent. Sloiul se blocă într-o ciocnire de gheţuri, provocată de îngustarea râului, la un cot brusc al său, care-l devie spre dreapta. Se răsuci, se ridică, apoi iar se răsuci, după care dispăru printre celelalte blocuri, ce formau împreună un baraj.
Dezgheţul se oprise. Agenţii porniră pe câmpul de gheaţă, îl străbătură şi îl căutară pe fugar cam o oră.
Nici urmă de el. Fireşte, pierise în ciocnirea blocurilor.
— Mai bine l-am fi prins, zise unul dintre agenţi.
— Aşa este, replică brigadierul Eck, dar, fiindcă nu l-am putut prinde viu, să încercăm să-l găsim mort!

Capitolul III
Familia Nicolev

În ziua următoare, 12 aprilie, trei persoane, care o aşteptau pe a patra, vorbeau, între şapte şi opt seara, în sufrageria unei case dintr-o mahala din Riga, în care locuiau mai ales ruşi. Casa era modestă, construită din cărămizi, ceea ce era rar într-o margine de mahala, în care clădirile sunt făcute mai mult din lemn. Soba, aflată într-o scobitură a peretelui sălii, funcţiona încă de dimineaţă, întreţinând o temperatură de cincisprezece, şaisprezece grade, mai mult decât suficientă, căci termometrul de afară arăta cinci, şase grade Celsius peste zero.
Mica lampă cu petrol, acoperită cu un abajur, arunca asupra masei din mijloc o lumină palidă. Un samovar scotea aburi pe o servantă cu placă de marmură. Patru ceşti puse pe farfuriuţe

Indicau faptul că patru persoane urma să bea ceaiul împreună.

Dar a patra nu se ivise, deşi trecuseră patruzeci de minute de la ora fixată.

— Dimitrie întârzie, remarcă unul dintre invitaţi, apropiindu-se de o fereastră dublă, care dădea spre stradă.

Acest bărbat de vreo cincizeci de ani era doctorul rus Hamin, un prieten al casei şi unul dintre cei mai fideli. De douăzeci şi cinci de ani de când practica medicina la Riga, era foarte solicitat pentru talentul lui dovedit practic, preţuit pentru blândeţea caracterului său şi mult invidiat de confraţii săi. Se ştie până unde poate să ajungă uneori invidia profesioniştilor – în Rusia, ca şi oriunde în altă parte.

— Da, în curând va fi ora opt, zise alt invitat, uitându-se la pendula de pe perete, agăţată între cele două ferestre. Dar domnul Nicolev are dreptul la sfertul academic, cum spunem noi în Franţa, iar acest sfert de oră are, în general, mai mult de cincisprezece minute!

Personajul care vorbise era domnul Delaporte, consul francez la Riga. În vârstă de patruzeci de ani, stabilit de vreo zece ani în acel oraş, manierele sale elegante şi amabilitatea lui îi aduseseră un respect deosebit.

— Tatăl meu a plecat să dea o lecţie în celălalt capăt al oraşului, spuse a treia persoană. Drumul e lung şi greu, pe furtuna asta, jumătate ploaie, jumătate zăpadă topită!… Va veni îngheţat, bietul meu tată…

— Bun! zise doctorul Hamin. Soba sforăie ca un magistrat în audienţă! în cameră e cald… Samovarul s-a luat la întrecere cu soba…

O ceaşcă, două, cu ceai şi Dimitri îşi va recăpăta căldura internă şi externă! Nu-ţi fie teamă, draga mea Ilka! Şi, de altfel, dacă tatăl are nevoie de un medic, el nu-i departe, şi este unul dintre cei mai buni prieteni ai săi…

— Ştim, dragul meu doctor! răspunse fata zâmbind.

Ilka Nicolev, în vârstă de douăzeci şi patru de ani, era o slavă pură. Foarte diferită de ceilalţi locuitori ai oraşului Riga de sânge germanic, cu tenul lor prea roz, ochii foarte albaştri, privirea inexpresivă şi indolenţa foarte germană! Ilka era brunetă, înaltă, avea tenul alb, trăsături nobile şi un chip puţin cam sever, severitate diminuată de o privire de blândeţe infinită atunci când nu era tulburată de vreun gând trist. Serioasă şi

gânditoare, foarte puţin sensibilă la cochetăria vestimentară, îmbrăcată cu bun gust, ea reprezenta tipul desăvârşit de tânără livoniană de origine rusă.

Ilka nu era singurul copil al lui Dimitri Nicolev, văduv de zece ani. Fratele său, Ivan, care tocmai împlinise optsprezece ani, îşi termina studiile la Universitatea din Dorpat. Ea îi fusese ca o mamă în copilărie, căci, de la moartea celei adevărate, la ce altă femeie ar fi putut găsi mai mult devotament, mai multă bunătate, mai mult spirit de sacrificiu? Sora sa făcuse adevărate minuni în materie de economii, astfel încât tânărul student putuse să-şi continue studiile în afara casei părinteşti.

Singurul venit al lui Dimitri Nicolev era de pe urma lecţiilor pe care le dădea la el acasă sau în oraş. Profesor independent de matematică şi fizică, foarte instruit, foarte apreciat, nu era un om avut. Nu te poţi îmbogăţi de pe urma acestei profesii, cu atât mai puţin în Rusia.

Dacă l-ar fi putut îmbogăţi stima publică, Dimitri Nicolev ar fi fost milionar, unul dintre cei mai avuţi din Riga, unde onorabilitatea îl plasa în primul rând printre concetăţenii săi – de rasă slavă, fireşte. Şi ca să nu existe nicio îndoială în această privinţă, este de ajuns să luăm parte la conversaţia doctorului Hamin cu consulul, care aşteptau întoarcerea profesorului.

Discuţia avea loc în limba rusă, pe care domnul Delaporte o vorbea la fel de bine cum vorbesc franceza ruşii distinşi.

— Ei bine, doctore, spuse el, iată-vă în ajunul unei mişcări care va avea drept rezultat modificarea condiţiilor politice în Estonia, Livonia şi Curlanda… Ziarele estone, cu tot farmecul limbii lor ariene, prevăd acest lucru!

— Evoluţia va avea loc treptat, răspunse doctorul, şi nu se va face prea repede, până când administraţia şi municipalitatea nu vor fi preluate de la corporaţiile germane! Oare nu este o anomalie inacceptabilă ca germanii să deţină conducerea politică a provinciilor noastre?

— Şi din păcate, chiar atunci când nu o vor avea, remarcă Ilka, nu vor fi în continuare atotputernici prin puterea banilor, din moment ce numai ei deţin terenurile şi locurile?

— Locurile din oraşe, răspunse domnul Delaporte, ar putea fi luate… Cât priveşte pământurile, va fi greu, ca să nu spun imposibil. Numai în Livonia, aceşti germani deţin cea mai mare parte din domeniul rural, cel puţin patru sute de mii de hectare.

Şi era cât se poate de exact. În provinciile baltice, nobilii, cetăţenii de onoare, burghezii şi negustorii erau aproape exclusiv de origine teutonă. Dar, deşi convertit de aceşti germani, catolici mai întâi, protestanţi apoi, poporul nu a putut niciodată să fie germanizat. Estonienii, fraţii finlandezilor şi ai letonilor, aproape toţi agricultori stabili, nu-şi ascundeau antipatia de rasă pentru cei care erau stăpânii lor şi, la Revel, la Dorpat, la Petersburg, multe ziare le apărau drepturile!

Consulul adăugă:

— Într-o luptă între ruşii de origine slavă şi ruşii de origine germană, nu prea ştiu cine va câştiga!

— Să-l lăsăm pe ţar să o facă, spuse doctorul Hamin. El este un slav pur şi va şti cum să restrângă elementul străin din provinciile noastre.

— Fie ca ţarul să reuşească! replică fata pe un ton grav. De şapte ani, de la cucerire, ţăranii şi muncitorii noştri au rezistat presiunii cuceritorilor şi aceştia au rămas în afara ţării!

— Şi tatăl tău, draga mea Ilka, spuse doctorul, a luptat cu mult curaj pentru cauza noastră!… Pe bună dreptate, se află în fruntea partidului slav…

— Nu fără să-şi fi făcut duşmani cumpliţi! replică domnul Delaporte.

— Printre alţii, continuă doctorul, fraţii Johausen, acei bancheri bogaţi, care vor crăpa de ciudă în ziua în care Dimitri Nicolev le va lua conducerea municipalităţii din Riga! La urma urmelor, oraşul nostru numără doar patruzeci şi patru de mii de germani împotriva a douăzeci şi şase de mii de ruşi şi a optzeci de mii de letoni… Slavii sunt aici majoritari, şi această majoritate îl va susţine pe Nicolev.

— Tatăl meu n-are astfel de ambiţii, răspunse Ilka. Numai să câştige slavii şi să fie stăpâni în ţara lor!

— Vor fi la viitoarele alegeri, domişoară Ilka, spuse domnul Delaporte, şi dacă Dimitri Nicolev va vrea să candideze…

— Ar fi o sarcină foarte grea pentru tata, care are o situaţie modestă, răspunse fata. Ştiţi bine, dragă doctore, că, în afara cifrelor, Riga e un oraş mai mult german decât rus!

— Să lăsăm să curgă apa pe Dvina! exclamă doctorul. Vechile obiceiuri se vor duce la vale, iar ideile noi vor veni din amonte! Atunci, bunul nostru Dimitri va fi dus de ele!

— Vă mulţumesc, doctore, şi dumneavoastră la fel, domnule

Delaporte, pentru sentimentele faţă de tatăl meu, dar trebuie avut mare grijă… N-aţi văzut că devine din ce în ce mai trist? Şi asta mă îngrijorează!

Prietenii săi băgaseră şi ei de seamă acest lucru. De la un timp, Dimitri Nicolev părea foarte gânditor. Fiind foarte închis în el, puţin comunicativ, nu se destăinuia nimănui, nici măcar copiilor săi sau prietenului său fidel, Hamin. Se refugia într-o muncă îndârjită, în speranţa că va uita. Totuşi, populaţia slavă din Riga îl considera viitorul ei reprezentant în fruntea unei noi municipalităţi.

Ne aflăm în anul 1876. Această idee de rusificare a provinciilor baltice data deja de un secol. Ecaterina a II-a se gândea la această reformă naţională. Guvernul lua măsuri de a îndepărta corporaţiile germane din administraţia oraşelor şi a târgurilor. Alegerile pentru consilii aveau să le fie încredinţate tuturor cetăţenilor care îndeplineau anumite condiţii de educaţie şi de cens.

În provinciile baltice, unde populaţia se cifra la un milion nouă sute optzeci şi şase de mii de locuitori, adică de trei sute douăzeci şi şase de mii în Estonia, un milion în Livonia, şase sute şaizeci de mii în Curlanda, elementul germanic era reprezentat doar de paisprezece mii de nobili, şapte mii de negustori sau cetăţeni de onoare şi nouăzeci şi cinci de mii de burghezi, restul evrei, în total o sută cincizeci şi cinci de mii. Astfel, o majoritate slavă ar fi trebuit să se formeze uşor sub conducerea guvernatorului şi a înaltului personal administrativ.

Lupta se purta împotriva municipalităţii actuale, unde cele mai influente personaje erau bancherii Johausen, care vor juca un rol considerabil în această relatare dramatică.

Mai trebuie menţionat că în cartierul sau în mahalaua oraşului Riga, unde se afla modesta locuinţă a familiei Nicolev, unde trăise tatăl său, înaintea lui, profesorul se bucura de respectul tuturor.

În acea periferie stăteau nu mai puţin de opt mii de moscoviţi.

Situaţia materială a lui Dimitri Nicolev era mai precară decât se credea. Ea să fi fost motivul din cauza căruia Ilka nu se căsătorise încă, deşi împlinise douăzeci şi patru de ani?… La fel o fi în Livonia, ca şi prin alte părţi, atunci când nu ai altă avere decât frumuseţea, când zestrea unei fete nu este alcătuită decât din virtuţile ei, aşa cum se spune prin ţările din Occident? Nu,

pentru că, în acea societate slavă din provincie, banii nu constituiau factorul cel mai important într-o căsătorie.

Nu trebuie să ne mire faptul că Ilka fusese cerută de soţie de mai multe ori, ci aspectul conform căruia Dimitri şi fiica sa refuzaseră căsătoriile ce le puteau oferi toate avantajele.

Exista un motiv pentru asta. De câţiva ani, Ilka era logodită cu singurul fiu al lui Mihail Ianov, un slav, prieten al lui Dimitri Nicolev. Amândoi locuiau în Riga, în acelaşi cartier. Vladimir Ianov, astăzi în vârstă de treizeci şi doi de ani, era un avocat talentat. Cei doi copii fuseseră crescuţi împreună. În 1872, cu patru ani înainte de începutul acestei povestiri, fusese hotărâtă căsătoria lui Vladimir Ianov cu Ilka, tânărul avocat având atunci douăzeci şi opt de ani, iar fata douăzeci.

Ceremonia urma să aibă loc anul acesta.

Cele două familii păstraseră atât de bine secretul, încât nu-l aflaseră nici prietenii. Când se pregăteau să-şi destăinuie planul, acesta, brusc, se spulberase.

Vladimir Ianov era membru al uneia dintre acele asociaţii secrete, care luptau în Rusia împotriva autocraţiei ţarilor. Nu era afiliat nihiliştilor care au înlocuit de atunci propaganda morală cu fapte.

Dar administraţia moscovită din umbră nu făcea nicio diferenţă.

Acţiona prin măsuri administrative, fără procedură legală, „din necesitatea de a împiedica orice atentat”, după formula clasică, fireşte. Au avut loc arestări în principalele oraşe din imperiu. La Riga, Vladimir Ianov, luat cu forţa de acasă, a fost deportat la minele din Minusinsk, în Siberia Orientală. Va mai reveni el vreodată?… Cine ar fi îndrăznit să spere?

Lovitură cumplită pentru cele două familii, întreaga Rigă slavă resimţind acelaşi lucru. Ilka ar fi murit de durere dacă n-ar fi susţinut-o chiar iubirea ei. Hotărâtă să plece la logodnicul ei, dorea să-şi împartă cu el cumplita experienţă de exilat în acele îndepărtate regiuni. Până atunci, nu putuse afla ce se întâmplase cu Vladimir, în ce loc fusese deportat şi de patru ani nu avea nicio veste.

La şase luni după arestarea fiului său, Mihail Ianov simţise cum i se apropie sfârşitul. Atunci îi dăduse lui Dimitri Nicolev toţi banii lui – douăzeci de mii de ruble, cam puţin – ca să-i păstreze pentru fiul său.

Dimitri acceptase şi ţinuse banii la el fără să ştie nimeni, nici măcar Ilka. Banii rămaseră neatinşi în mâinile depozitarului.

Dacă fidelitatea ar fi izgonită de oriunde din lume, în Livonia şi-ar găsi ultimul refugiu. Acolo se întâlnesc încă logodnice uimitoare, ce se căsătoresc doar după douăzeci, douăzeci şi cinci de ani, după ce li s-a făcut curte în mod asiduu. Cel mai adesea, dacă aşteaptă atât să se căsătorească, acesta înseamnă că încă nu au destulă avere şi vor ca lucrul acesta să se întâmple.

Nimic de acest fel în ceea ce-i privea pe Vladimir şi pe Ilka. Nu se punea chestiunea averii, între ei. Fata nu avea nimic şi ştia că tânărul avocat nu i-ar fi cerut nimic, neştiind nici măcar de banii lăsaţi de tatăl său. Nu-i lipseau talentul, inteligenţa şi viitorul nu-l speria pentru el şi soţia sa, nici pentru familia lor.

După trimiterea lui Vladimir în exil, Ilka fusese sigură că nu-l va uita, aşa cum nici el nu avea s-o uite. Nu este ţara „sufletelor surori”? Aceste suflete, adesea, nu reuşesc să se unească pe pământ, dacă lui Dumnezeu nu-i este milă de iubirea lor şi, fără să se dezlege unul de celălalt, se contopesc pentru eternitate, atunci când ele nu s-au putut uni pe lumea aceasta.

Ilka aştepta, însă toată inima ei era acolo, alături de exilat. Aştepta ca o graţiere, vai, atât de improbabilă, să-i permită să ajungă la ea. Aştepta şi ca ea să primească permisiunea de a ajunge la el. Nu era doar logodnica lui, se considera soţia sa. Însă, dacă ar fi plecat ea, ce s-ar fi întâmplat cu tatăl ei, lăsat singur în această casă îngrijită doar graţie înclinaţiei fetei spre ordine şi economie?

Ea nu ştia însă ceea ce era mai grav în respectiva situaţie. Dimitri Nicolev nu-i mărturisise, chiar dacă era onorabil pentru el. De ce ar fi făcut-o?… De ce să adauge noi griji, ale prezentului, la cele ale viitorului?… Oricum, avea să se afle în curând, căci necazul se apropia.

Tatăl lui Dimitri Nicolev, angrosist la Riga, lăsase după moarte afaceri foarte încurcate. Lichidarea dezastruoasă prezenta o datorie de douăzeci şi cinci de mii de ruble. Dimitri, nevrând ca numele tatălui său să fie compromis din cauza falimentului „luase hotărârea să plătească datoriile. Vânzând tot ce era al lui, reuşise să înapoieze câteva mii de ruble, iar pentru restul sumei i se acordase un anumit răstimp. An de an, putuse economisi din munca sa bani pe care să-i dea creditorului.

Acest creditor era banca fraţilor Johausen. Dimitri Nicolev mai trebuia să achite în contul datoriei tatălui său suma de optsprezece mii de ruble. Pentru el, era enorm.

Dar înspăimântător era că scadenţa acestei sume venea în mai puţin de cinci săptămâni, la data de 15 mai.

Putea Dimitri Nicolev să spere că fraţii Johausen îi vor mai acorda un răgaz, o amânare? Nu! Nu se afla doar în faţa bancherului, a omului de afaceri, ci şi a adversarului politic, pe care opinia publică îl făcea rivalul lui în mişcarea antigermanică, pentru care se pregătea. Frank Johausen, şeful băncii, îl avea la cheremul său cu această datorie.

Avea să fie fără milă!

Ilka, în acest timp, continuă încă o jumătate de ceas conversaţia cu doctorul şi eu consulul, dar era îngrijorată de întârzierea tatălui ei, care, în cele din urmă, apăru, intrând pe uşa încăperii.

Dimitri Nicolev avea patruzeci şi şapte de ani, dar părea cu zece ani mai bătrân. Cu o înălţime peste medie, barba căruntă, chip destul de dur, fruntea ridată de griji şi gânduri şi o constituţie viguroasă, pe scurt aşa se prezenta.

Tinereţea şi-o păstrase prin privirea pătrunzătoare şi o voce plăcută, care mergea la suflet, cum spunea Jean-Jacques Rousseau.

Îşi scoase haina udă de ploaie, îşi aşeză pălăria pe fotoliu, îşi sărută fiica pe frunte şi dădu mâna cu prietenii.

— Ai întârziat tată, îi spuse Ilka.

— Am fost reţinut, răspunse Dimitri. O lecţie care s-a prelungit…

— Ei bine, să bem ceaiul! zise fata.

— Doar dacă nu eşti prea obosit, Dimitri, remarcă doctorul Hamin. Nu-mi place cum arăţi… Cred că ai nevoie de odihnă…

— Da, răspunse Nicolev, dar n-am nimic… Dorm la noapte şi-mi trece… Să bem ceaiul, prieteni! Şi aşa v-am făcut să mă aşteptaţi prea mult, dacă-mi daţi voie, aş vrea să mă culc devreme…

— Ce ai, tată?… întrebă Ilka, privindu-l pe Dimitri în ochi.

— Nimic, draga mea, ţi-am spus. Dacă o să te mai îngrijorezi aşa, Hamin o să-mi găsească o boală, doar ca să aibă satisfacţia să mă vindece!

— De astea nu te vindeci! răspunse doctorul, dând din cap.

— N-aţi aflat nimic nou, domnule Nicolev?… întrebă consulul.

— Nimic… Doar că guvernatorul general Gorko, care se afla la Petersburg, s-a întors la Riga.

— Bun! strigă doctorul. Mă îndoiesc că întâlnirea aceasta este pe placul fraţilor Johausen, care, probabil, nu-s văzuţi cu ochi buni acolo!

Fruntea lui Dimitri se ridă mai tare. Numele acesta îi amintea de data scadenţei care îl făcea să fie la mâna bancherului german!

Ceaiul era gata, iar Ilka umplu ceştile. Era de bună calitate, deşi nu costa o sută şaizeci de franci, precum cel al bogaţilor. Era băutura uzuală, moscovită, pe care o găseşti şi în casele săracilor.

Alături de ceştile cu ceai erau servite tartine cu unt, pregătite chiar de tânăra gospodină. Încă o jumătate de ceas, discuţia se prelungi între prieteni.

Vorbiră despre starea de spirit din Riga, aceeaşi ca şi în alte oraşe din regiunile baltice. Lupta dintre elementul german şi cel slav îi pasiona şi pe cei mai indiferenţi.

Dimitri, abătut, abia dacă lua parte la conversaţie, deşi subiectul îl constituia chiar persoana sa. Avea gândul în altă parte, cum se spune, dar era obligat să răspundă, făcând-o în mod evaziv, care nu-l mulţumea pe doctor.

— Iată, Dimitri, repetă el, ai zice că eşti in fundul Curlandei, iar noi la Riga! Ai intenţia să nu te mai lupţi? Oamenii te susţin, înalta administraţie ţi se cuvine… Vrei să contribui încă o dată la succesul fraţilor Johausen?

Acest nume avu iar efectul unei lovituri violente asupra nefericitului debitor al bogatei bănci!

— Sunt mai puternici decât crezi, Hamin, răspunse Dimitri.

— Dar mai puţin decât pretinzi. O să vedem, replică doctorul.

Orologiul bătu ora nouă şi jumătate. Era timpul să plece. Doctorul şi domnul Delaporte se ridicară ca să-şi salute gazdele.

Vremea era foarte proastă. Rafalele de vânt scuturau ferestrele. Acesta sufla pe la cotiturile străzilor, intra pe hornuri şi băga uneori fumul în case.

— Ce furtună! zise consulul.

— O vreme în care să nu laşi niciun medic pe afară, spuse doctorul. Haide, Delaporte, vă ofer un loc în trăsura mea… O trăsură cu două picioare, fără roţi!

Doctorul o pupă pe Ilka, potrivit vechiului său obicei. El şi domnul Delaporte dădură apoi mâna cu Dimitri Nicolev, care-i conduse până în pragul casei, după care dispărură amândoi prin întuneric şi furtună.

Ilka veni să-şi pupe tatăl în acea seară, iar el o strânse în braţe cu mai multă tandreţe ca de obicei.

— Tată, nu-ţi văd jurnalul, zise ea. Poştaşul nu l-a adus?

— Ba da, draga mea… L-am întâlnit pe drum, în timp ce venea la noi, şi mi l-a dat…

— Nu era şi o scrisoare? întrebă ea.

— Nu, fata mea.

În fiecare zi, de patru ani, lucrurile stăteau la fel: nu exista nicio scrisoare, cel puţin nu una care să vină din Siberia, cu semnătura lui Vladimir Ianov, pe care Ilka să o înmoaie în lacrimile ei!…

— Noapte bună, tată!

— Noapte bună, draga mea!

Capitolul IV
În poştalion

În acea perioadă, mijloacele de transport pe interminabilele câmpuri din provinciile baltice erau doar două, dacă un călător n-ar fi vrut să le parcurgă pe jos sau călare. Nu exista decât o cale ferată, cea care deservea litoralul Estoniei, înconjurând Golful Finlandei. Dacă Revel se afla în legătură cu Petersburgul, celelalte două capitale, ale Livoniei şi Curlandei, Riga şi Mittau, nu aveau cale ferată spre capitala Imperiului Rus.

Poştalionul sau teleaga, alt vehicul nu era la dispoziţia turiştilor.

Teleaga este o căruţă scundă, fără cuie, fără piese din fier, având părţile componente legate cu sfori, iar ca banchete un sac plin ori bagajele călătorilor. Cine umbla cu ea trebuia să se prindă bine cu o curea, ca să nu cadă din cauza drumului accidentat.

Poştalionul este mai puţin rudimentar. Nu-i o căruţă, ci o trăsură, cu un confort care lasă de dorit, fireşte, dar unde turistul se află la adăpost de ploaie şi de vânt. Nu are decât patru locuri şi cel care făcea cursa dintre Riga şi Revel nu pleca

decât de două ori pe săptămână.

Fireşte că iama nici poştalionul, nici teleguţa, niciun alt vehicul cu roţi nu circula pe drumurile îngheţate. Erau înlocuite de „perklvsnoio”, un fel de sanie grea, cu patine, pe care atelajul ei o trage destul de repede pe stepele albe din provinciile baltice.

În dimineaţa de 13 aprilie, poştalionul ce urma să plece spre Revel aştepta un singur călător, care-şi reţinuse locul din ajun. Era un bărbat de vreo cincizeci de ani, care ajunsese la ora plecării, un tip bine dispus, chiar vesel şi zâmbitor. Purta o haină lungă şi groasă peste vestonul din stofă şi avea sub braţ o geantă mică, pe care o strângea cu mare grijă.

Când intră în birou, conducătorul poştalionului i se adresă astfel:

— Ei, Poch, tu ai reţinut un loc?…

— Chiar eu, Broks.

— Adică o telegă nu-ţi ajungea!… Ai nevoie de o trăsură bună cu trei cai!

— Şi de un vizitiu bun ca tine, prietene…

— Văd că nu te uiţi la bani…

— Nu, mai ales când nu plătesc eu!

— Dar cine, mă rog?

— Stăpânul meu, domnul Frank Johausen.

— O! exclamă vizitiul. Ăsta are cu ce să reţină tot poştalionul, dacă vrea!

— Exact, Broks, dar, deşi n-am reţinut decât un loc, sper să nu călătoresc singur! Trece timpul mai uşor pe drum dacă…

— Sărmane Poch, de data asta va trebui să mergi singur! Nu se întâmplă prea des, dar uite că azi s-a întâmplat. N-a mai fost niciun loc reţinut, în afară de al tău.

— Cum… nimeni?…

— Nimeni şi, dacă nu iau pe cineva de pe drum, vei fi nevoit să pălăvrăgeşti doar cu mine… Haide, nu te jena!… Ştii că puţină conversaţie nu mă sperie…

— Nici pe mine, Broks.

— Şi până unde mergi?

— Până la capăt, la Revel, la corespondentul domnilor Johausen.

Poch făcu cu ochiul arătând spre gentuţa de sub braţ, prinsă la centură cu un lănţişor de cupru.

— Hai, nu mai vorbi de chestia asta!… Nu mai suntem singuri.
Un călător care ar fi putut remarca gestul angajatului băncii tocmai intrase în birou.
Acest călător avea mare grijă să nu fie recunoscut. Înfăşurat în mantia îmblănită, cu gluga trasă pe cap, omul îşi ascundea parţial faţa.
Necunoscutul se apropie şi întrebă:
— Mai aveţi un loc în poştalion?
— Au mai rămas trei, răspunse Broks.
— Unul ajunge.
— Pentru Revel?
— Da, pentru Revel, răspunse călătorul, după o mică ezitare. Plăti cu ruble de hârtie preţul până la destinaţie, pe o distanţă de două sute patruzeci de verste.
Apoi, întrebă scurt:
— Când plecaţi?
— Peste zece minute.
— Unde oprim diseară?
— La Pernau, dacă vremea nu ne face probleme. Cu vijeliile astea, nu poţi şti niciodată…
— Sunt posibile întârzieri? întrebă angajatul băncii.
— Hm! Nu prea îmi place cum arată cerul! răspunse Broks. Norii aleargă cu rapiditate. Măcar să nu ne plouă! Dar dacă ninge…
— Hai, Broks, dacă-i cinstim cu şnaps pe vizitii, mâine seară ajungem la Revel…
— Aşa ar fi de dorit! Treizeci şi şase de ore… Cam atât fac eu, de obicei.
— Atunci, răspunse Poch, la drum, şi să nu pierdem vremea!
— Caii au fost înhămaţi, replică Broks. Nu mai aştept pe nimeni. Păhărelul de plecare, Poch… Şnaps sau vodcă?…
— Şnaps, răspunse angajatul băncii.
Se duseră la cârciuma din faţă, după ce făcu semn surugiului să vină după ei. Două minute mai târziu se întorceau la poştalion, în care călătorul necunoscut urcase deja. Poch se aşeză lângă el şi porniră la drum.
Cei trei cai înhămaţi nu erau mai mari decât măgarii şi aveau o culoare roşcată, părul lung şi aspru, fiind slabi, dar plini de energie. Şuieratul vizitiului era de ajuns ca să-i menţină la trap.
Poch făcea parte, de mulţi ani, dintre angajaţii băncii fraţilor

Johausen. Intrase de copil acolo şi avea să stea pâr. Ă la pensionare. Bucurându-se de încrederea stăpânilor săi, era deseori însărcinat să ducă unor corespondenţi, la Revel, Pernau, Mittau sau Dorpat, sume importante, care ar fi fost imprudent să fie încredinţate serviciilor poştalioanelor.

De data aceasta, gentuţa conţinea cincisprezece mii de ruble în bilete de stat, bancnote divizionare echivalând cu o sută de franci francezi, adică un teanc de patru sute de bilete, închise cu grijă în geantă. După ce înmâna suma corespondentului din Revel, trebuia să revină la Riga.

Poch era grăbit să se întoarcă. Din ce motiv?… Se va afla din conversaţia lui cu Broks.

Vizitiul mâna cu repeziciune caii, ţinând hăţurile după moda rusească. Străbătu mahalaua de nord a oraşului, pornind apoi, pe drumul mare, prin câmpie. În apropiere de Riga, câmpurile cultivate erau numeroase, iar în curând aveau să înceapă arăturile.

Dar, la zece, douăsprezece verste de acolo, privirea nu mai cuprindea stepa nesfârşită, a cărei uniformitate nu era întreruptă decât de păduri cu arbori verzi, terenul fiind arareori accidentat în provinciile baltice.

Aşa cum observase Broks, cerul nu arăta bine, iar vântul bătea violent, în rafale. Furtuna se accentua pe măsură ce soarele se ridica. Din fericire, vântul bătea dinspre sud-vest.

Din douăzeci în douăzeci de verste, o staţie de poştă permitea schimbarea cailor şi a vizitiului care îi condusese.

Astfel, se asigura un transport regulat şi rapid.

De la plecare, spre neplăcerea sa, Poch înţelese că nu poate intra în vorbă cu tovarăşul său de drum.

Stând ghemuit într-un ungher, cu gluga trasă peste cap, acesta se prefăcea că doarme, aşa încât dialogul nu se putea iniţia.

Vorbăreţ din fire, angajatul băncii fu nevoit să discute doar cu Broks, aşezat lângă vizitiu, adăpostit sub o capotă de piele. Coborând geamul de la poştalion, îi era uşor să se converseze cu conducătorul vehiculului, care era la fel de vorbăreţ ca el.

— Şi eşti sigur, Broks, că mâine vom ajunge la Revel? îl întrebă cel de la bancă pentru a patra oară.

— Da, Poch, dacă vremea rea nu ne va întârzia, împiedicându-ne să mergem în timpul nopţii.

— Şi, odată ajuns la Revel, poştalionul va pleca iar, după douăzeci şi patru de ore?

— După douăzeci şi patru de ore, răspunse Broks. Aşa funcţionează serviciul.

— Şi tot tu o să mă aduci înapoi la Riga?

— Chiar eu, Poch.

— Pe Arhanghelul Mihail, tare aş vrea să mă văd întors deja acasă! Cu tine, fireşte!

— Cu mine, Poch?… Mulţumesc pentru amabilitate!… Dar de ce atâta grabă?…

— Deoarece am să-ţi fac o invitaţie, Broks.

— Mie?

— Ţie, şi este o invitaţie care îţi va plăcea, dacă doreşti să mănânci şi să bei bine într-o companie plăcută.

— Ei! exclamă Broks, lingându-se pe buze. Ar trebui să-ţi fii propriul duşman, ca să nu-ţi placă asta!… Este vorba de un ospăţ?…

— Mai mult decât atât! O adevărată petrecere de nuntă.

— De nuntă! exclamă Broks. Şi de ce aş fi eu invitat la un ospăţ de nuntă?

— Întrucât ginerele te cunoaşte personal.

— Mă cunoaşte?

— Ca şi mireasa!

— Atunci, răspunse Broks, accept, chiar neştiind cine sunt viitorii soţi.

— Îţi voi spune.

— Înainte de a-mi spune, Poch, cred că sunt nişte oameni de toată isprava!

— Sigur că sunt de toată isprava, dacă eu sunt ginerele!

— Tu, Poch?

— Chiar eu, iar mireasa e drăguţa de Zenaida Parensov.

— A! O făptură minunată! într-adevăr, nu mă aşteptam…

— Te miră?…

— Nu, dar voi o să vă înţelegeţi bine, chiar dacă ai împlinit cincizeci de ani…

— Şi Zenaida are patruzeci şi cinci, Broks. Ce vrei, o să avem o fericire mai scurtă, asta e! Dragă prietene, de iubit poţi să te iubeşti cât vrei, dar de însurat te însori când este posibil! Aveam douăzeci şi cinci de ani când m-am îndrăgostit, iar Zenaida douăzeci. Dar, împreună, nu aveam nicio sută de ruble!

Aşteptarea era lucrul cel mai înţelept. După ce am reuşit să pun deoparte o sumă frumuşică, iar ea a strâns la fel, ne-am înţeles să ne unim economiile… Iar azi avem banii! Nu aşa fac adesea oamenii săraci din Livonia noastră? Trăind ani de zile cu speranţa, iubirea e şi mai mare şi nu te îngrijorează viitorul.

— Ai dreptate, Poch.

— Eu am deja o slujbă bună la banca fraţilor Johausen, cu cinci sute de ruble pe an salariu. Zenaida câştigă tot atât. Aşa că suntem bogaţi… bogaţi în felul nostru, fireşte! Bineînţeles, nu avem nici măcar un sfert din cât am aici în geantă…

Poch se opri şi se uită neîncrezător spre tovarăşul său de călătorie, care stătea nemişcat şi părea că doarme. Avu impresia că vorbise prea mult… Dar continuă:

— Da, Broks, bogaţi în felul nostru! De aceea, cu economiile noastre, cred că Zenaida va face bine să cumpere o mică băcănie!… Este una de vânzare, lângă port…

— Şi îţi promit mulţi clienţi, prietene Poch! strigă conducătorul.

— Mulţumesc, Broks, mulţumesc! îmi datorezi asta pentru locul rezervat la ospăţ.

— Care?

— Nu departe de mireasă! Şi vei vedea ce frumoasă va fi Zenaida în rochia ei de mireasă, cu o coroniţă de mirt pe cap şi cu acel colier oferit de doamna Johausen.

— Sunt convins, Poch!… O femeie atât de bună nu poate fi decât o femeie frumoasă… Şi pe când ceremonia?

— Peste patru zile, Broks, în 16. De asta îţi tot zic să grăbeşti surugii!… Le voi da de băut din pahare mari. Dar sâ nu lase caii să doarmă înhămaţi! Poştalionul tău transportă un logodnic şi nu trebuie să îmbătrânească prea mult timp în timpul călătoriei!

— Da! Zenaida nu te-ar mai vrea! răspunse conducătorul, râzând vesel.

— Ah! Degeaba spui asta!… Dacă aş avea cu douăzeci de ani mai mult, tot pe mine m-ar vrea!

După aceste confidenţe făcute de omul de la bancă prietenului său, Broks, surugiii au fost cinstiţi cum se cuvine, la opriri, şi s-a trecut prin staţii cu repeziciune, cum niciodată nu mai gonise poştalionul de la Riga!

Peisajul era mereu acelaşi, câmpii întinse, dinspre care venea un miros de cânepă în timpul verii. Drumurile, adesea trasate de

trăsuri şi şarete, nu erau întreţinute. Treceau pe la liziera unor păduri mari cu aceiaşi copaci, arţari, arini, mesteceni, apoi imense grupuri de brazi care gemeau sub rafalele vântului. Pe drum şi pe câmp era puţină lume. Poştalionul trecea prin sate, prin cătune, de la o staţie la alta, fără să piardă timpul, graţie îndemnurilor lui Broks. Nu pierdeau nicio clipă, iar furtuna nu-i ameninţa cu nimic, fiindcă sufla din spate.

În timp ce caii erau deshămaţi şi înhămaţi alţii, cel de la bancă şi conducătorul coborau din poştalion. Dar călătorul necunoscut nu-şi părăsea niciodată locul. Profita că era de unul singur ca să arunce o privire afară.

— Nu prea se mişcă tovarăşul nostru de călătorie! repeta Poch.

— Şi nici nu vorbeşte!… răspundea Broks.

— Nu ştii cine e?

— Nu, şi nu i-am văzut nici măcar culoarea bărbii!

— Va trebui să-şi arate faţa când vom lua masa de prânz, la staţia unde vom opri.

— Dacă nu cumva mănâncă la fel cum vorbeşte! replică Broks.

Înainte de a ajunge în satul unde poştalionul trebuia să oprească la prânz, trecură printr-o mulţime de cătune amărâte, cu colibe în care abia dacă se putea locui, bordeie de oameni sărmani, cu ferestre închise, cu scândurile prost îmbinate, ce lăsau să intre vântul rece al iernii. În Livonia ţăranii erau robuşti: bărbaţii aveau capul acoperit de păr aspru, femeile erau îmbrăcate în zdrenţe, iar copiii umblau desculţi, cu braţele şi picioarele pline de noroi, ca nişte animale din staul, neglijate. Nefericiţii mujici! şi, dacă sufereau în cocioabele lor de căldurile verii, de gerul iernii, cu ploaie şi zăpadă tot timpul, se hrăneau cu pâinea cu coajă neagră şi cleioasă, înmuiată cu un sirop de ulei de cătină, cu terci de orz sau de ovăz şi, foarte rar, cu câteva îmbucături de slănină sau carne de vită sărată. Ce viaţă! Dar se obişnuiseră cu ea, nu ştiau ce înseamnă să se plângă. La ce bun?

Din fericire, pe la unu după-amiază opriră la staţia dintr-un sat mare, la un han acceptabil, unde călătorii au găsit o masă îmbelşugată: ciorbă de purcel de lapte, castraveţi înotând într-un blid cu apă sărată, pâine neagră, căci nu se putea ajunge cu exigenţa până la a cere una albă, o bucată de somon pescuit din

Dvina, slănină proaspătă cu legume, icre negre, ghimbir, hrean şi dulceaţă de afine de pădure cu un gust extraordinar. De băut li s-a oferit ceai, care era nelipsit, ce curge alimentând, poate, şi un fluviu prin provinciile baltice. Masa excelentă i-a binedispus pe Broks şi Poch pentru tot restul zilei.

Pentru celălalt călător, efectul nu era la fel de benefic. Mâncase într-un ungher al sălii de mese. Îşi ridicase puţin gluga, lăsând să se vadă un pic din barba sa căruntă. Zadarnic îl priviră cu atenţie omul de la bancă şi conducătorul. El mâncă zorit, cu sobrietate, şi se urcă în trăsură mult mai repede decât ceilalţi.

Tovarăşii săi de drum erau miraţi, mai ales Poch, că nu putuseră schimba nicio vorbă cu bărbatul cel tăcut.

— Chiar nu vom reuşi să aflăm cine este acest om?… întrebă Poch.

— O să-ţi spun, răspunse Broks.

— Îl cunoşti?

— Da! E un domn care şi-a plătit locul, şi asta mi-e de-ajuns.

Plecară înainte cu câteva minute de ora două. Poştalionul îşi reluă mersul rapid. Caii porniră în galop, alintaţi de vizitiu, în timp ce-şi rotea biciul:

— Haideţi, porumbiţelor! Trageţi, rândunicilor!

Poch îşi epuizase stocul de veşti, iar conversaţia dintre el şi conducător lâncezea. După masa atât de consistentă, ameţit de vodcă, începu să moţăie, iar după un sfert de oră dormea adânc, visând, probabil, la frumoasa Zenaida Parensov.

Vremea se înrăutăţea. Norii coborau spre sol. Poştalionul trebuia să traverseze câmpiile mlăştinoase. Nisipurile mişcătoare erau străbătute de pâraie, de care este brăzdată regiunea septentrională a Livoniei. De aceea fusese nevoie să se juxtapună trunchiuri de copaci, curăţaţi de coajă în parte, ca să confere soliditate acelor configuraţii ale solului. Trecerea de abia îi ajungea unui pieton şi era grea pentru o trăsură. Mulţi dintre acei buşteni se învârteau, nefiind bine fixaţi în sol, ori se ridicau sub roţile poştalionului, producând un zgomot îngrijorător de fierătanii.

În aceste condiţii, surugiul nu avea de gând să zorească deci caii. Mergea lent, prudent, îndrumând caii la fiecare pas. În acest fel, evitară orice accident, dar animalele ajungeau foarte obosite în staţii şi nu li se putea cere mai mult.

La cinci seara, sub cerul înnorat, era deja întuneric. Era

nevoie de mare atenţie să păstrezi direcţia pe drumul care se confunda cu mlaştinile. Caii erau speriaţi că nu simţeau sol tare sub copite, sforăiau şi săreau într-o parte.

— La pas, căci n-avem ce face!… repeta Broks. Mai bine să ajungem cu o oră întârziere la Pernau decât să avem vreun accident…

— O oră întârziere! strigă Poch, trezit din somn din cauza zdruncinăturilor.

— E mai prudent! răspunse surugiul, nevoit să coboare, de mai multe ori, ca să-şi conducă bidiviii de căpăstru.

Călătorul se mai mişcase, îşi ridicase capul, încercând zadarnic să vadă ceva pe geamul portierei, dar era întuneric ca să poată distinge ceva. Felinarele poştalionului aruncau două jerbe luminoase, ce alungau puţin bezna.

— Unde suntem? întrebă Poch.

— La douăzeci de verste de Pernau, răspunse Broks, şi, după ce ajungem la staţie, ar fi mai bine să rămânem acolo până mâine dimineaţă…

— La naiba cu vijelia care ne va face să întârziem douăsprezece ore! strigă omul de la bancă.

Rafalele erau uneori atât de puternice, încât poştalionul, împins peste cai, era să se răstoarne. Situaţia deveni extrem de dificilă. Poch şi Broks puseră chiar problema mersului pe jos până la Pernau. Ar fi fost mai sigur, pentru a evita accidentele, decât să rămână în trăsură.

Tovarăşul lor de drum nu părea hotărât să o părăsească. Niciun englez flegmatic n-ar fi arătat mai multă nepăsare faţă de tot ceea ce se întâmpla. Doar nu-şi plătise locul ca să meargă pe jos. Poştalionul avea obligaţia să-l ducă la destinaţie!

Deodată, la şase şi jumătate seara, în toiul vijeliei, se produse o zguduitură puternică. O roată din faţă se înfundă într-un făgaş şi se rupse.

Poştalionul se înclină brusc, îşi pierdu echilibrul şi se răsturnă pe partea stângă.

Se auziră strigăte de durere. Poch, care avea o vânătaie la picior, nu se gândea decât la preţioasa lui geantă, prinsă cu lănţişorul. O ţinea strâns sub braţ, atunci când reuşi să iasă din trăsură.

Broks şi călătorul aveau şi ei vânătăi neînsemnate, iar surugiul sărise în faţa cailor.

— Ce ne vom face?… strigă Poch.
— Trăsura nu-şi mai poate continua drumul, răspunse Broks.
Necunoscutul nu zise nimic.
— Poţi merge pe jos până la Pernau? îl întrebă Broks pe omul de la bancă.
— Cincisprezece verste, cu contuzia mea? exclamă el.
— Ei bine, călare?…
— Călare? După câţiva paşi, aş cădea!
Singura soluţie era căutarea unui adăpost într-un han din împrejurimi, dacă exista vreunul, unde să-şi petreacă noaptea, măcar Poch şi călătorul necunoscut. Broks şi vizitiul aveau să încalece bidiviii şi să se întoarcă apoi cu un rotar care să repare trăsura.
Pentru angajatul băncii, dacă nu ar fi avut în grijă o sumă atât de mare de bani, respectiv cele cincisprezece mii de ruble, sfatul ar fi fost excelent…
Oare exista, în vecinătate, vreun han, vreo fermâ, vreo cârciumă unde să se refugieze până dimineaţă?… Poch puse primul întrebarea aceasta.
— Da… acolo… fireşte! răspunse călătorul.
Cu mâna îi indică o luminiţă, la vreo două sute de paşi în stânga, în colţul unei păduri ce abia se distingea. Era felinarul unui han sau focul unui pădurar?…
Întrebat, surugiul răspunse:
— Este cârciuma lui Krov.
— Cârciuma lui Krov? repetă Poch.
— Da… Crucea Ruptă.
— Ei bine, spuse Broks, adresându-se celor doi călători, dacă vreţi să dormiţi acolo, vom veni să vă luăm mâine la prima oră.
Propunerea păru să-i placă necunoscutului. Altceva mai bun tot nu aveau de făcut. Vremea devenea cumplită, în curând avea să înceapă să plouă torenţial. Doar cu mari eforturi aveau să izbutească vizitiul şi conducătorul poştalionului să ajungă la Pernau cu atelajul.
— De acord, zise Poch, pe care piciorul rănit îl făcea să sufere. Mâine, după o odihnă binemeritată pe timpul nopţii, voi fi în stare să plec şi mă bazez pe tine, Broks…
— Mă voi întoarce la ora stabilită, replică el.
Caii fură deshămaţi, iar poştalionul, culcat pe o parte, trebui abandonat. Dar, în noaptea aceea, probabil că nicio şaretă ori

trăsură nu aveau să treacă pe drum.
După ce i-a strâns mâna prietenului său, Poch, trăgându-şi după el piciorul, se îndreptă spre pădurea de unde provenea luminiţa ce indica locul cârciumii.
Cum angajatul băncii mergea cu dificultate, călătorul se oferi să-l sprijine, cu braţul său. Poch acceptă, după ce-i mulţumi tovarăşului său de drum, care se arăta mai sociabil decât se bănuise, după atitudinea sa de la plecarea din Riga.
Parcurseră cei două sute de paşi fără accidente, pe drumul mare, lângă care se afla cârciuma.
La uşa de la intrare ardea un felinar cu petrol. De zid era prinsă o prăjină lungă, ce atrăgea privirile trecătorilor în timpul zilei. Printre crăpăturile zidului se vedeau luciri din interior şi zgomot de pahare şi de glasuri. Un însemn pictat grosolan se găsea deasupra uşii principale. La lumina felinarului se puteau citi aceste cuvinte: Taverna Crucea Ruptă.

Capitolul V
La Crucea Ruptă

Cabana Crucea Ruptă îşi justifica numele printr-un desen din f sânge de bou, ce figura, în partea superioară a zidului, o cruce dublă rusească detaşată de baza sa şi zăcând pe pământ. Fireşte, vreo legendă legată de o profanare iconoclastă, pierdută în negura timpului.
Un oarecare Krov, de origine slavă, văduv, în vârstă de patruzeci, patruzeci şi cinci de ani, ţinea taverna aceea, pe care o stăpânise tatăl său, înaintea lui, în acel loc izolat de pe drumul dintre Riga şi Pernau. Pe o rază de două, trei verste, nu exista nicio casă învecinată, nici vreun cătun mai apropiat. Izolarea era deplină.
Drept clienţi sau trecători, Krov nu-i primea decât pe rarii călători obligaţi să se oprească la cârciumă, cam o duzină de ţărani ce lucrau pe câmpurile învecinate şi câţiva tăietori de lemne ori cărbunari ce aveau treabă prin pădurile din jur.
Se descurca, oare, cârciumarul?… Oricum, nu ţipa de foame şi nici nu era omul care să povestească lucruri legate de persoana sa. Cârciuma funcţiona de vreo treizeci de ani, condusă mai întâi de tatăl său.

— Care ştia să înşele, aşa că făcuse avere – apoi de fiu. Aşa că şmecherii din regiune aduceau banii care nu lipseau deloc la Crucea Ruptă. Dar asta nu privea pe nimeni.

Nefiind prea comunicativ, Krov trăia foarte retras, plecând arareori de la taverna sa, apărând uneori pe la Pernau, lucrându-şi grădina, căci nu avea servitori, nici fată ori băiat care să-l ajute. Era un bărbat viguros, roşu la faţă, cu barba deasă, părul bogat, privire îndrăzneaţă. Nu întreba niciodată nimic pe nimeni şi răspundea cât mai scurt, atunci când i se adresa cineva.

Casa, în spatele căreia se afla grădina, avea doar parter, cu o uşă principală dintr-un singur batant.

Intrai mai întâi în sala cea mare, luminată de o fereastră din fundul acesteia. În stânga şi în dreapta se aflau două camere ale căror ferestre dădeau spre drumul mare. Cea a lui Krov forma o anexă a localului, dinspre grădina de legume.

Uşa şi obloanele erau solide, prevăzute cu cârlige puternice şi zăvoare în interior. Cabanierul le închidea de la apusul soarelui, ţinutul nefiind sigur. Dar localul era deschis până seara la zece. În acel moment, erau vreo şase clienţi cărora vodca şi şnapsul le creaseră o bună dispoziţie deosebită.

Grădina de o jumătate de pogon, împrejmuită doar de un gard viu, se oprea la o pădure de brazi, care se prelungea dincolo de drum. Acolo cultiva Krov, cu destul profit, legumele pentru consumul zilnic. Dintre arborii fructiferi, neîngrijiţi, găseai cireşi pipernicţi, meri de calitate bună, tufe de zmeură cu fructe parfumate, viu colorate, care prosperau în Livonia.

În seara aceea, la mese erau trei sau patru ţărani şi tot atâţia pădurari din cătunele vecine. Şnapsul de două copeici îi atrăgea zilnic, înainte de a se întoarce la fermele şi cabanele lor, aflate la trei, patru verste depărtare. Niciunul nu avea să petreacă noaptea la Crucea Ruptă. Rareori se opreau acolo călători să înnopteze. Însă poştalioanele şi conducătorii de telegi se opreau de bună voie la cârciumă, înainte de a parcurge ultima etapă până la Pernau.

în mijlocul clienţilor obişnuiţi, erau doi indivizi care discutau în şoaptă: brigadierul de poliţie, Eck, şi unul dintre agenţii săi. Îşi continuaseră căutările în regiunea unde fusese semnalată prezenţa câtorva răufăcători şi păstrau legătura cu diverse grupuri de agenţi care supravegheau satele şi cătunele din nordul provinciei.

Eck nu era mulţumit de ultima sa expediţie. Voia să-l prindă pe fugar şi să-l aducă maiorului Verder. Nu se găsi nici măcar trupul celui căzut în Pernova.

Era dezamăgit de rezultate.

Brigadierul îi spunea însoţitorului său:

— Desigur, există toate motivele ca fugarul să se fi înecat…

— Fireşte, răspunse agentul.

— Ba nu, căci nu avem dovada materială! Chiar dacă l-am fi scos pe mort din apă, l-am fi reexpediat în Siberia!… Nu! Ar fi trebuit să-l prindem în viaţă, iar faptul că nu am reuşit nu face cinste poliţiei!

— Vom fi mai norocoşi data viitoare, domnule Eck, răspunse agentul, care accepta ca un filosof greutăţile meseriei.

Brigadierul dădu din cap, fără a încerca să-şi ascundă ciuda.

În momentele acelea, vijelia se dezlănţuia cu mare violenţă. Uşa de la intrare era gata să fie smulsă din balamale, soba mare duduia, uneori se sufoca, apoi începea iar să funcţioneze mai intens.

De afară se auzea trosnind brădetul, iar crengile rupte zburau până pe acoperişul localului, riscând să-l spargă.

— O treabă bună pentru tăietorii de lemne, zise unul dintre ţărani. Vor trebui doar să se aplece şi să le culeagă de pe jos.

— E un timp bun pentru răufăcători şi contrabandişti, adăugă agentul.

— Da… perfect… replică Eck, dar ăsta nu este un motiv să-i lăsăm în pace!… Sigur este că o bandă întreagă bântuie ţinutul. La Tarvart a fost semnalat un furt, la Karkus, o tentativă de omor! Drumul nu mai e deloc sigur între Riga şi Pernau… Crimele se înmulţesc şi răufăcătorii scapă de cele mai multe ori… Ce riscă dacă sunt prinşi? Să fie trimişi în Siberia şi să scoată sare!… Asta nu-i nelinişteşte deloc. Pe vremuri îi spânzurau, ceea ce le dădea de gândit unora dintre cei rămaşi în libertate!… Dar spânzurătorile s-au rupt precum crucea localului jupânului Krov…

— Se va reveni la ştreang, spuse agentul.

— Cu cât mai repede, cu atât mai bine, răspunse Eck.

Cum să admită un brigadier de poliţie ca pedeapsa cu moartea, menţinută pentru delicte politice, să fie abolită pentru crimele de drept comun? Era mai presus de înţelegerea lui şi a multor oameni care nu făceau parte din poliţie.

— Haide să mergem! zise Eck. Am întâlnire cu brigadierul din escadronul al cincilea la Pernau, iar vremea se înrăutăţeşte!

Înainte de a se ridica, bătu cu palma în masă. Krov veni imediat.

— Cât face, Krov?… întrebă el scoţând din buzunar câteva monede.

— Ştiţi foarte bine, domnule brigadier, răspunse cârciumarul. Acelaşi preţ pentru toată lumea…

— Chiar şi pentru cei care vin în localul tău, unde ştiu că nu-i întrebi nici de acte, nici de nume?

— Nu sunt de la poliţie! răspunse Krov, cam repezit.

— Ei! Toţi cârciumarii ar trebui să fie şi atunci ţara ar fi mai sigură! replică brigadierul. Ai grijă să nu-ţi închidem localul într-o bună zi… dacă nu încui uşa hoţilor şi poate chiar altor clienţi şi mai periculoşi ca ei!

— Dau de băut cui plăteşte, răspunse cabanierul, şi nu ştiu unde pleacă ei de la mine şi de unde vin!

— Lasă asta, Krov, şi nu mai face pe surdul când îţi vorbesc, altfel urechile tale vor avea de suferit! Acum însă, bună seara şi rămas-bun!

Brigadierul Eck îşi plăti consumaţia şi se ridică îndreptându-se spre uşă, urmat de agent. Clienţii îi imitară, pentru că vremea nu-i lăsa să mai stea la Crucea Ruptă.

Chiar atunci vântul trânti uşa. Imediat intrară Poch, şchiopătând, şi tovarăşul lui de călătorie, pe care poştalionul îi lăsase în drum.

Călătorul, înfăşurat bine în mantia sa îmblănită, cu gluga trasă pe cap, ascunzându-şi faţa, îi zise cabanierului:

— Trăsura noastră s-a rupt la două sute de paşi de aici… Conducătorul şi vizitiul au plecat spre Pernau cu caii… Vor veni după noi mâine dimineaţă… Aveţi două camere unde să ne petrecem noaptea?

— Da, răspunse Krov.

— Am nevoie de una cu pat bun, adăugă Poch.

— O veţi avea, răspunse Krov. Sunteţi rănit?

— O zdrelitură la picior, nu-i mare lucru, răspunse Poch.

— Eu iau a doua cameră, spuse călătorul.

Eck îl recunoscu după voce.

— I-auzi, jur că este…

Nu era însă sigur şi, în calitatea sa de poliţist, trebuia să ştie

precis.

Poch se aşezase lângă masă, pe care îşi pusese gentuţa legată de centură cu un lănţişor.

— O cameră… e bine, îi spuse el lui Krov. O zgârietură nu mă împiedică să mănânc ceva, căci mi-e foame.

— Vă voi aduce ceva de mâncare, răspunse cârciumarul.

— Cât mai repede, replică Poch.

Brigadierul de poliţie se apropie de el.

— Este o întâmplare fericită că nu v-aţi rănit mai grav, domnule Poch.

— Hei! exclamă cel de la bancă. Bună ziua, domnule Eck, sau mai curând bună seara!

— Bună seara, domnule Poch!

— Aţi venit în control pe aici?…

— După cum vedeţi. Rana nu este însă gravă?

— Mâine nu voi mai avea nimic.

Krov adusese pe masă pâine, slănină rece şi o ceaşcă de ceai. Apoi se adresă celuilalt călător:

— Şi dumneavoastră, domnule?

— Mie nu-mi este foame, răspunse el. Vreau să mă culc repede, probabil nu voi aştepta întoarcerea conducătorului… Voi părăsi localul mâine la patru dimineaţa.

— Cum doriţi, răspunse cabanierul.

Îl conduse pe călător în camera care ocupa extremitatea casei, în stânga de sala mare, cea din dreapta rezervând-o celui de la bancă.

În timp ce necunoscutul vorbea, gluga se deplasase, iar brigadierul îi observa cu atenţie faţa.

— Da, murmură Eck, el este… Dar de ce vrea să plece aşa devreme, fără să mai ia puştaliunul?

Împrejurările fireşti li se păreau ciudate celor de la poliţie!

„Şi unde se duce astfel?”, se întrebă Eck, întrebări la care fireşte că drumeţul n-ar fi răspuns dacă i s-ar fi pus în mod direct.

Acesta parcă nu băgase de seamă că brigadierul îl examina cu insistenţă. Intră în camera indicată de Krov. Eck se apropie de Poch, care înghiţea de zor.

— Acest călător era cu dumneavoastră în poştalion?… îl întrebă el.

— Da, domnule Eck, dar n-am putut scoate de la el patru

vorbe!

— Nu ştiţi unde merge?…

— Nu… a urcat la Riga şi cred că merge la Revel. Dacă Broks ar fi fost aici, ar fi putut să vă informeze.

— Nu-i nevoie! răspunse brigadierul.

Krov asculta discuţia cu indiferenţă, se plimba prin sală, în timp ce ţăranii plecau luându-şi rămas-bun.

Brigadierul, care nu se grăbea să plece, se distra iscodindu-l pe Poch, căruia îi plăcea, de fapt, acest lucru.

— Mergeţi la Pernau?

— Nu, la Revel, domnule Eck.

— Pentru domnul Johausen?

— Pentru el, răspunse Poch.

Se apropie instinctiv de geanta lui pusă pe masă.

— Iată un accident care vă va întârzia cel puţin douăsprezece ore.

— Doar douăsprezece ore, dacă Broks revine mâine dimineaţă, aşa cum a promis, şi voi fi înapoi la Riga peste patru zile… pentru căsătoria…

— Cu buna Zenaida Parensov!… Da, ştiu!…

— Bineînţeles… ştiţi totul!

— Nu, pentru că nu ştiu încotro merge celălalt călător… Dacă pleacă mâine dimineaţă atât de devreme, fără să vă mai aştepte, înseamnă că se opreşte la Pernau…

— Probabil, răspunse Poch. Şi, dacă nu ne mai vedem, călătorie plăcută! Dar, spuneţi-mi, domnule Eck, staţi toată noaptea aici?

— Nu, Poch avem o întâlnire la Pernau şi plecăm chiar acum. Încercaţi să mâncaţi pe săturate şi să dormiţi bine… şi aveţi mare grijă de geantă!

— Ţin la ea ca la ochii din cap! răspunse cel de la bancă, râzând din toată inima.

— La drum! îi spuse brigadierul agentului. Să ne închidem nasturii până la bărbie, altfel ploaia în rafale ne va pătrunde până la oase! Bună seara, Poch.

— Bună seara, domnule Eck.

Cei doi poliţişti deschiseră uşa, pe care Krov o blocă apoi cu o bară, după care răsuci de două ori cheia mare în broască.

La acea oră, probabil că nimeni nu va veni să ceară ospitalitate la Crucea Ruptă. Rareori doi călători cereau găzduire

acolo până în zori. Dacă n-ar fi fost accidentul poştalionului, cârciumarul ar fi rămas singur, ca de obicei, în localul său izolat.

Poch terminase de mâncat. După ce înghiţise atâtea bucate şi băuse bine, trebuia să-şi fi refăcut forţele.

Patul cald îl aştepta în camera sa.

Krov, înainte de a se retrage şi el, aştepta ca oaspetele să intre în încăperea lui. Stătea lângă sobă, iar fumul acesteia… Împins de vântul de afară, intra uneori în sală. Krov se gândi să-l mai alunge cu o cârpă pe care o agita de zor.

Flacăra lumânării de seu, pusă pe masă, tremura, făcând să danseze umbrele obiectelor.

Afară vântul făcea vacarm şi izbea puternic în obloanele ferestrelor, încât ai fi crezut că bătea cineva în ele.

— Nu auziţi? Aşteptaţi pe cineva?… întrebă Poch, la un moment dat, când uşa se zgâlţâia aşa de rău, încât ai fi crezut că era vreun om afară.

— Pe nimeni, răspunse cabanierul. Sunt obişnuit… Aşa e în timpul iernii…

— Este puţin probabil să umble cineva pe drumuri în noaptea asta… poate doar răufăcătorii şi agenţii de poliţie, adăugă Poch.

— Puţin probabil, aşa cum ziceţi!

Era aproape ora nouă.

Angajatul băncii se ridică, îşi luă gentuţa sub braţ şi lumânarea aprinsă, pe care i-o oferi Krov, şi plecă spre camera lui.

Cabanierul avea un felinar vechi şi mare în mână, care urma să lumineze sala după plecarea oaspetelui.

— Nu vă culcaţi? întrebă acesta, înainte de a intra în camera sa.

— Ba da, răspunse Krov, dar, mai întâi, voi face un tur, ca în fiecare seară…

— Prin curte?…

— Da, prin curte, să-mi văd găinile care dorm, pentru că dimineaţa uneori mai lipsesc una, două…

— Aha, vulpile! zise Poch.

— Vulpile şi lupii. Animalele astea rele sar fără probleme peste gardul viu! Fereastra camerei mele dă în grădină, şi, când pot, le aranjez cu o încărcătură de plumb! Dacă auziţi vreo împuşcătură, să nu vă speriaţi.…

— Ei, nu m-ar trezi nicio bubuitură de tun, cred, căci acum pic

de somn, răspunse Poch. Eu nu sunt grăbit să plec… Dacă tovarăşul meu de drum vrea să sară din pat cu noaptea în cap, e treaba lui!… Voi avea destul timp să mă trezesc până se întoarce Broks de la Pernau şi va repara poştalionul…

— Am înţeles, zise cabanierul. Nu vă va trezi nimeni, voi face ca zgomotul la plecarea călătorului să nu vă întrerupă somnul.

Poch îşi reţinu cu greu un căscat de oboseală, apoi intră în camera lui şi încuie uşa.

Krov era singur în sala luminată de felinar. Strânse masa unde mâncase omul de la bancă şi puse la locul lor farfuriile, ceaşca şi ceainicul. Îi plăcea ordinea şi nu lăsa pe mâine ce putea face azi.

După aceea Krov deschise uşa care dădea spre curte.

Dintr-acolo, de la nord-vest, rafalele veneau cu mai puţină violenţă, iar anexa casei se afla, oarecum, la adăpost. Ma: departe de local însă, vântul făcea ravagii. Cârciumarul nu găsi de cuviinţă să se expună furiei naturii. Aruncă doar o privire şi consideră că era de ajuns.

Nu văzu nimic suspect prin curte. Nicio umbră mişcătoare, ce ar fi indicat prezenţa vreunui lup ori a unei vulpi.

Krov agită felinarul in toate direcţiile, apoi, nevăzând nimic suspect, reveni în sală.

Cum nu trebuia să lase focul să se stingă, încărcă soba cu câteva bucăţi de turbă, se mai uită o dată în jurul lui şi se îndreptă spre camera sa.

Uşa, alăturată celei dinspre grădină, permitea accesul în anexa unde se găsea odaia cârciumarului. Această încăpere se învecina cu cea în care Poch era cufundat, deja, într-un somn adânc.

Krov intră cu felinarul în mână şi sala cea mare se cufundă în beznă.

Încă două, trei minute se mai auziră paşii lui în timp ce se dezbrăca, apoi un trosnet prelung indică faptul că se întinsese în pat.

Toată lumea dormea, în ciuda tumultului de afară, făcut de vânt, ploaie, de urletul furtunii prin brădet.

Puţin înainte de patru dimineaţa, Krov se ridică şi, cu felinarul reaprins, reveni în sala cea mare.

în acelaşi moment se deschise uşa camerei călătorului.

Era îmbrăcat ca în ajun, înfăşurat în mantaua îmblănită, cu gluga trasă peste cap.

— Deja gata, domnule?… întrebă Krov.
— Deja, răspunse călătorul, care ţinea în mână două, trei ruble de hârtie. Cât vă datorez pentru găzduire pe timpul nopţii?…
— O rublă.
— Poftiţi. Vreţi să-mi deschideţi?
— Imediat, zise Krov, după ce verifică rubla la lumina felinarului.
Se îndreptă apoi spre uşă, scoţând cheia grea din buzunar, dar se opri şi-l întrebă pe drumeţ:
— Nu serviţi ceva înainte de plecare?
— Nu.
— Niciun păhărel de vodcă ori de şnaps?
— Nu. Deschideţi mai repede, mă grăbesc!
— Cum doriţi.
Krov îndepărtă barele de lemn din interior, de la uşă. Introduse apoi cheia în gaura ei.
Afară era încă beznă. Ploaia încetase, dar vântul sufla furtunos. Pe drum erau numai crengi rupte.
Călătorul işi verifică gluga, se înfăşură mai bine in haina sa groasă, apoi, fără să spună ceva, ieşi grăbit. După câţiva paşi, dispăru în noapte. În timp ce mergea pe drumul mare către Pernau, Krov punea iar barele în spatele uşii de la Crucea Ruptă.

Capitolul VI
Slavi şi germani

Primul ceai cu tartine şi unt se servea exact la ora nouă dimineaţa, în sufrageria fraţilor Johausen. Punctualitatea, „socotită până la zecimală”, cum spuneau chiar ei, era una dintre calităţile principale ale acestor bancheri bogaţi, atât în viaţa lor obişnuită, cât şi în afaceri, atunci când trebuia să primească bani ori să dea. Frank Johausen, fratele mai mare, ţinea în mod deosebit ca mesele, vizitele, trezitul şi culcarea să fie stabilite milităreşte. La fel sentimentele şi plăcerile, precum articolele din registrul băncii lor, una dintre cele mai importante

din Riga.
Or, în dimineaţa aceea, la ora stabilită, samovarul nu era pregătit aşa cum ar fi trebuit. De ce? Din cauza lenei lui Trankel, valetul însărcinat special cu acest serviciu de către stăpânul său.
Se întâmplă deci ca, în momentul în care domnul Frank Johausen şi fratele său, doamna Johausen şi fiica sa, Mărgărit Johausen, să intre, ceaiul să nu fie pus în ceştile de pe masă.
Se ştie pretenţia, destul de puţin justificată, de altfel, a acestor bogaţi germani din provinciile baltice, de a-şi trata părinteşte servitorii. Familia a rămas patriarhală, iar cei care o slujesc sunt consideraţi copiii casei. De aceea, nu trebuie să scape de pedepsele părinteşti.
— Trankel, de ce nu-i servit ceaiul?… întrebă domnul Frank Johausen.
— Să mă ierte stăpânul meu, dar am uitat, răspunse amărât Trankel.
— Nu-i prima dată, Trankel, replică bancherul, şi am toate motivele să cred că nu va fi nici ultima.
Doamna Johausen şi cumnatul ei, dând din cap în semn de aprobare, se apropiaseră de soba mare, lucrată artistic, în faianţă, unde, din fericire, focul nu s-a stins ca în samovar.
Trankel lăsă ochii în jos fără să răspundă. Nu, nu era prima dată când încălca exactitatea atât de dragă fraţilor Johausen.
Atunci, bancherul, scoţând din buzunar un carnet cu foi volante, scrise câteva rânduri cu creionul pe una dintre pagini, o rupse şi i-o dădu lui Trankel, spunându-i:
— Să duci asta la adresa indicată şi să aştepţi răspunsul.
Trankel ştia la ce adresă trebuia să meargă şi care avea să fie răspunsul destinatarului.
Nu scoase nicio vorbă, se înclină, sărută mâna stăpânuluişi se îndreptă spre uşă, cu intenţia de a ajunge la biroul de poliţie.
Pe prima pagină din carnet erau scrise doar aceste cuvinte:
„Bon pentru douăzeci şi cinci de lovituri de vergea servitorului meu, Trankel.
Frank johausen"
— Să nu uiţi să aduci confirmarea! îi strigă bancherul, în clipa în care servitorul ieşea.
Trankel nu avea cum să uite, întrucât aceasta îi permitea bancherului să-i plătească poliţistului preţul pedepsei, conform

cu tariful adoptat de colonelul de poliţie.
Astfel se proceda în vremea aceea şi poate că şi acum e la fel în Curlanda, în Estonia, în Livonia şi, probabil, în alte provincii din imperiul moscovit.
Câteva detalii despre familia Johausen.
Se cunoaşte importanţa funcţionarului în Rusia. El este supus acelei imperioase reguli a lui Cin – scara cu paisprezece trepte, pe care trebuie să o urce funcţionarii statului de la rangul cel mai mic la rangul de consilier particular.
Dar există clase înalte, care nu au nimic comun cu cea a funcţionarilor şi, în primul rând, în provinciile baltice, nobilimea se bucura de o mare consideraţie şi de o putere reală. Fiind de origine germanică, ea este mai veche decât nobilimea rusă şi a păstrat privilegii importante – printre care dreptul de a acorda diplome, pe care doresc să le obţină chiar şi membrii familiei imperiale.
Alături de această nobilime coexistă clasa burgheză, egală ei, chiar superioară, prin intervenţia sa în administraţia provincială şi municipală şi, precum ea, aproape în întregime de neam germanic, îi cuprinde pe negustori şi cetăţenii de onoare şi, ceva mai jos de ei, pe simplii burghezi, care formează o pătură intermediară.
Bancherii, armatorii, artizanii, negustorii, după „ghilda” de care ţin, plătesc un impozit care le permite să facă negoţ cu străinătatea.
În cadrul acestei burghezii, clasa de sus este instruită, muncitoare, ospitalieră, de o moralitate şi de o probitate perfecte. În aceste prime rânduri situa opinia publică familia Johausen şi banca sa, al cărei credit, în Rusia şi în străinătate, se dovedea inatacabil.
Sub aceste clase privilegiate, care se impuseseră în provinciile baltice, trăiau ţăranii, cultivatorii, agricultorii stabili – cel puţin un milion –, care formează adevărata populaţie indigenă. Aceşti letoni, vorbind vechiul lor idiom slav, în timp ce germana a rămas limba orăşenilor, nu mai sunt şerbi, dar adesea sunt trataţi ca ei, căsătoriţi uneori fără voia lor, când este vorba să sporească numărul de familii de la care seniorii au dreptul să ceară o arendă.
Astfel se explică de ce suveranul Rusiei se gândise să modifice acea stare de lucruri deplorabilă, de ce guvernul sâu

încerca să introducă elementul slav în adunările şi în administraţiile municipale.

De aici o luptă cu efecte dramatice, ce se va vedea în această relatare.

Principalul director al băncii era fratele cel mare, Frank Johausen.

Fratele cel mic era celibatar. Primul, în vârstă de patruzeci şi cinci de ani, se căsătorise cu o nemţoaică din Frankfurt. Era tatăl a doi copii. Avea un fiu, Karl, care împlinise nouăsprezece ani, şi o fată de doisprezece ani. Karl îşi termina atunci studiile la Universitatea din Dorpat, unde Ivan, fiul lui Dimitri Nicolev, era şi el în ultimul an.

Riga, a cărei întemeiere datează din secolul al XH-lea, era o cetate mai mult germanică decât slavă. Se poate recunoaşte această origine până şi în casele sale cu acoperişuri înalte, de la stradă, construite în gradene, deşi unele edificii au formele specifice arhitecturii bizantine, prin dispunerea lor ciudată şi cupolele în culori aurii.

Riga era acum un oraş deschis. În piaţa principală se afla primăria. Acolo se putea admira, pe o latură, Rathausul, sediul Consiliului, având deasupra o clopotniţă înaltă, iar pe cealaltă, vechiul monument al Cavalerilor Capului Negru, având ornamente piramidale, ale căror giruete scârţâiau plângător, cu un aspect arhitectural mai mult bizar decât artistic.

În acea piaţă se afla Banca Johausen, un edificiu destul de frumos, o construcţie modernă. Birourile erau la parter, la etaj aflându-se apartamentele pentru primire. Era aşezată în centrul cartierului comercial şi, graţie importanţei afacerilor şi relaţiilor sale, avea în oraş o influenţă considerabilă şi preponderentă.

Familia Johausen era foarte unită. Cei doi fraţi se înţelegeau în toate privinţele. Cel mare avea conducerea generală a băncii. Cel mic se ocupa în special de birouri şi de contabilitate.

Doamna Johausen era o femeie obişnuită, o nemţoaică foarte înfumurată faţă de elementul slav. Nobilimea din Riga o primise foarte bine, ceea ce îi întreţinuse instinctele de vanitate nativă.

Familia Johausen ocupa primul rang în înalta societate burgheză a oraşului şi în lumea financiară a ţării. În afară, ea se bucura de un credit excepţional la Banca Rusiei pentru comerţul cu străinătatea, precum şi la Băncile Volka-Kama, Banca de Scon: şi Banca Internaţională din Petersburg. Lichidarea

afacerilor le-ar fi asigurat celor doi fraţi Johausen una dintre cele mai frumoase averi din provinciile baltice.

Frank Johausen, membru al consiliului municipal al oraşului şi unul dintre cei mai influenţi, îşi apăra întotdeauna cu o tenacitate neobişnuită privilegiile castei sale. Era admirat ca reprezentantul ideilor înrădăcinate în spiritul claselor de sus, după cucerire. Personal, era vizat şi afectat de tendinţele guvernului de rusificare a acelui încăpăţânat neam de sânge germanic.

Provinciile baltice erau atunci administrate de generalul Gorko. Personaj foarte inteligent, înţelegând dificultăţile mandatului său, foarte prudent în relaţiile cu populaţia germană, el lucra pentru triumful slavilor, încercând să aducă modificări în obiceiurile publice, fără să folosească mijloace brutale. Era ferm, dar just, şi respingea orice procedeu care ar fi putut să provoace un conflict.

În fruntea poliţiei se afla colonelul Raghenov, un rus energic, funcţionar important, mai puţin abil decât şeful său şi dispus să vadă un duşman în orice livonian, estonian sau curlandez, care nu fusese hrănit cu lapte slav. În vârstă de cincizeci de ani, acest bărbat îndrăzneţ şi hotărât, poliţist neînduplecat, nu se dădea în lături de la nimic şi guvernatorul îl stăpânea cu destulă greutate. Ar fi distrus orice obstacol, dacă ar fi fost lăsat s-o facă.

Nu trebuie să ne mire descrierea mai amănunţită a acestor personaje. Ele joacă un rol considerabil în această dramă judiciară, căreia pasiunile politice şi divergenţele de naţionalitate i-au conferit un răsunet atât de mare în aceste provincii.

După colonelul Raghenov, prin contrast, atenţia era atrasă de maiorul Verder, subordonatul său direct la departamentul de poliţie. Maiorul era de origine pur germanică şi, în exercitarea funcţiei sale, aducea exagerările tipice neamului său. Ţinea cu germanii aşa cum colonelul ţinea cu slavii. Pe unii îi urmărea cu zel, pe ceilalţi, mai lipsit de vlagă.

În ciuda diferenţei de grad, între ei ar fi izbucnit uneori conflicte, dacă generalul Gorko nu ar fi intervenit cu înţelepciune.

Trebuie observat şi că maiorul Verder era secondat de brigadierul Eck, care acţiona împotriva evadatului din minele

siberiene. Acesta nu trebuia încurajat să-şi facă datoria în cursul expediţiilor ce i se încredinţau, mai ales când urmărea un slav.

El era foarte apreciat de donuiii Johausen, cărora le făcuse servicii personale, recompensate cu generozitate la ghişeul de la casieria băncii.

Acum, situaţia este cunoscută. Iată pe ce teren se întâlneau adversarii, cel al afacerilor municipale. Frank Johausen, hotărât să nu cedeze locul, Dimitri Nicolev, împins de autorităţile ruse şi de clasa populară, căci o lege nouă lărgea dreptul de a alege.

Acest simplu profesor, fără avere, fără poziţie socială, fusese convins să ia parte la lupta împotriva puternicului bancher, reprezentantul marii burghezii şi al mândrei nobilimi. Iată un lucru de care oamenii vizionari trebuia să ţină cont.

într-un viitor apropiat, oare se vor schimba condiţiile politice ale acestor provincii în detrimentul actualilor deţinători ai puterii municipale şi administrative?

Fraţii Johausen nu-şi pierdeau speranţa că vor putea câştiga în faţa rivalului impus. Sperau să distrugă în faşă popularitatea de care se bucura Dimitri Nicolev. Înainte de două luni avea să se vadă dacă un mandat public putea fi acordat acelui datornic amărât, pe care o condamnare civilă şi o confiscare l-ar fi ruinat, l-ar fi aruncat în stradă, lăsându-l fără domiciliu.

Nu trebuie uitat că în 15 iunie venea scadenţa obligaţiunii subscrise de Dimitri Nicolev în profitul băncii Johausen, ca recunoaştere a datoriilor tatălui său. Este vorba de optsprezece mii de ruble, enormă sumă pentru modestul profesor de ştiinţe. Va fi în stare să o plătească?… Fraţii Johausen erau convinşi că plata, care l-ar fi eliberat pe datornic, nu va fi făcută. Ultimele vărsăminte se făcuseră cu mari dificultăţi, iar de atunci, situaţia pecuniară a lui Nicolev nu se ameliorase. Nu! Era imposibil să se poată achita faţă de bancă. Dacă venea să ceară amânare, se vor arăta neînduplecaţi. Nu-l loveau pe datornic, ci pe adversarul politic, pe care l-ar fi distrus în acest fel.

Fraţii Johausen nu bănuiau că împrejurările urma să le favorizeze planurile. Aveau să dispună de trăsnetul ceresc şi să-şi lovească de moarte popularul lor rival.

Conform ordinelor stăpânului său, Trankel se grăbise – e un fel de a spune – să se prezinte la Poliţie. Posac, abia mergând, se ducea spre biroul Poliţiei, pe un drum pe care-l cunoştea foarte bine şi-l făcuse de multe ori, după ce plecase de la bancă.

Lăsase în stânga sa castelul cu ziduri îngălbenite, reşedinţa guvernatorului provinciei. Trecea prin barăcile pieţei, unde se vindea tot ce era de vânzare, obiecte diverse, bibelouri de valoare contestabilă, lucruri religioase şi ustensile de bucătărie. Ca să mai prindă curaj, servi o ceaşcă de ceai fiert, cu puţină vodcă, de pe la vânzătorii ambulanţi. Traversă străzile unde condamnaţii, legaţi de şarete, defilau la ordinele paznicilor, uitându-se la oamenii aceia, pe care nu-i dezonora o condamnare la ocnă pentru o infracţiune disciplinară, şi ajunse, în sfârşit, la biroul Poliţiei.

Acolo, servitorul a fost primit de agenţi ca o veche cunoştinţă.

I se întinseră mai multe mâini, iar el le strânse cu afecţiune.

— Aha, ai venit, Trankel! spuse unul dintre poliţişti. A trecut ceva timp de când nu te-am văzut, cel puţin şase luni.

— Nu aşa de mult! răspunse Trankel.

— Cine te trimite?

— Stăpânul meu, domnul Frank Johausen.

— Bine, bine! Vrei să vorbeşti cu maiorul Verder?…

— Dacă se poate.

— Tocmai a sosit la birou. Trankel, dacă vrei să intri la el, ar fi încântat să te revadă.

Trankel, simţindu-se foarte onorat, se îndreptă spre biroul maiorului, apoi bătu la uşă discret.

I se răspunse laconic din interior şi intră.

Maiorul stătea la biroul său şi răsfoia un teanc de documente. Ridică ochii spre individ şi zise:

— Tu eşti, Trankel?…

— Eu, domnule maior.

— Şi vii…

— Din partea domnului Johausen.

— E grav?…

— Samovarul, care s-a încăpăţânat să nu funcţioneze in dimineaţa asta…

— Deoarece, probabil, ai uitat să-l aprinzi?… remarcă maiorul zâmbind.

— Poate.

— Şi cât?…

— Iată bonul.

Trankel îi înmână maiorului Verder bileţelul dat de stăpânul său.

Maiorul îl citi.

— O, nu mare lucru!

— Hm!

— Doar douăzeci şi cinci de lovituri!

Evident, Trankel s-ar fi mulţumit doar cu vreo douăsprezece.

— Ei bine, zise maiorul, vei fi servit fără întârziere!

Şi îl chemă pe unul dintre agenţi.

Acesta intră şi luă poziţia de drepţi.

— Douăzeci şi cinci de lovituri de vergea, ordonă maiorul, dar nu prea tare… ca unui prieten. Dacă ar fi fost un slav!… Haide Trankel, dezbracă-te, şi să vii, la sfârşit, după chitanţă.

— Mulţumesc, domnule maior!

Părăsind biroul, Trankel îl urmă pe agent spre camera unde trebuia să aibă loc executarea pedepsei.

Avea să fie tratat ca un prieten, ca unul de-al casei, deci nu exista vreun motiv de a se plânge.

Trankel se dezbrăcă şi rămase cu torsul gol, apoi se aplecă prezentându-şi spatele, în timp ce agentul, cu varga în mână, se pregătea să-l lovească.

În momentul în care urma să-i fie aplicată prima lovitură din cele douăzeci şi cinci, în faţa biroului de Poliţie se produse o larmă mare. Un bărbat, gâfâind din cauza alergării, strigă:

— Domnule maior Verder!… Domnule maior Verder!…

Varga ridicată deasupra spatelui lui Trankel se opri şi agentul deschise uşa camerei să afle ce se întâmpla. Trankel se uita şi el, interesat.

Auzind zgomotul, maiorul Verder ieşi din biroul său.

— Ce se întâmplă? întrebă el.

Bărbatul se apropie, duse mâna la caschetă şi îi înmână o telegramă, spunând:

— S-a comis o crimă…

— Când?…

— Azi-noapte.

— Ce crimă?…

— Un asasinat…

— Unde?

— Pe drumul spre Pernau, la cabana Crucea Rupta…

— Şi cine e victima?

— Angajatul Băncii Johausen!

— Ce?… Bietul Poch!… exclamă Trankel. Prietenul meu, Poch!

…

— Se ştie mobilul crimei?

— Furtul, căci geanta sa a fost găsită goală în camera unde a fost ucis.

— Ce conţinea?

— Nu se ştie încă, dar vom afla de la bancă.

Depeşa, trimisă din Pernau, conţinea tot ceea ce aflase purtătorul ei, la biroul telegrafic.

Maiorul Verder li se adresă agenţilor săi:

— Tu! Du-te şi anunţă-l pe judecătorul Kerstorv!

— Da, domnule maior!

— Tu! Fugi la doctorul Hamin!

— Da, domnule maior!

— Spuneţi-le să vină imediat la Banca Johausen, unde-i aştept. Agenţii ieşiră repede din biroul Poliţiei. Câteva clipe mai târziu, maiorul Verder se îndrepta către Bancă.

Iată cum, din cauza tulburării produse de noua crimă, Trankel nu primi în acea zi cele douăzeci şi cinci de lovituri cu varga ca pedeapsă pentru că întârziase să-şi facă treaba.

Capitoul VII
Descinderea Poliţiei

Două ceasuri mai târziu, o trăsură alerga pe drumul către Pernau. Nu era nici teleagă, nici poştalion. Berlina pentru călătorii a domnului Frank Johausen era trasă de caii poş tei, pe care avea să-i schimbe la popas. La cât de repede mergea, se putea crede că avea să ajungă la Crucea Ruptă înainte de căderea nopţii. Urma să se oprească la ultima staţie a poştalionului şi, a doua zi, în zori, să ajungă la cârciumă.

În berlină se găseau bancherul, maiorul Verder, doctorul Hamin, pentru constatări, judecătorul Kerstorv, care avea să fie însărcinat cu rezolvarea cazului, şi grefierul. Doi agenţi de poliţie ocupau locul din spate.

Câteva lucruri despre judecătorul Kerstorv, căci despre celelalte personaje din povestire se cunosc destule.

Magistratul, în vârstă de vreo cincizeci de ani, era, pe bună dreptate, apreciat de colegi şi de public. I se admirau perspicacitatea, isteţimea în cazurile de crimă, ce-i reveneau,

potrivit funcţiei sale. De o integritate desăvârşită, nu accepta nicio influenţă, nu ceda niciunei presiuni, iar politica nu-i dicta niciodată concluziile. Era chiar personificarea legii. Nu prea comunicativ, foarte rezervat, vorbea puţin şi gândea mult.

În acest caz erau, ca în fizică, fluide contrare, ce se combinau cu greu, dacă intervenea chestiunea politică, fiindcă de o parte erau bancherul Johausen şi maiorul Verder, de origine germană, iar de cealaltă doctorul Hamin, slav prin naştere. Doar judecătorul Kerstorv nu împărtăşea pasiunile naţionalităţilor şi ale neamurilor diferite, ce fermentau pe atunci în provinciile baltice.

Pe parcurs, conversaţia – deşi intermitentă – nu fu susţinută decât de maior şi de bancher.

Domnul Frank Johausen nu-şi ascundea mila profundă pentru moartea nefericitului Poch. Avea o stimă deosebită pentru acel om, aflat în serviciul său deja de ani de zile, de o perfectă probitate şi de un devotament mai presus de orice încercare.

— Şi ce durere va fi pe biata Zenaida, adaugă el, când va afla de moartea celui cu care urma să se căsătorească!…

Nunta urma să aibă loc peste câteva zile la Riga, dar acum Poch avea să fie dus la cimitir, nu la altar!

Maiorul era şi el îndurerat de soarta victimei, dar îl preocupa mai mult prinderea asasinului. Nu putea spune nimic despre acest subiect înainte de a inspecta locul crimei, de a şti în ce condiţii se comisese. Poate găsea vreun indiciu, vreo pistă de urmărit. De fapt, maiorul Verder vedea în acest asasinat mâna unuia dintre tâlharii care rătăceau la acea epocă în o parte din teritoriul livonian. Prin patrulele de poliţie care cutreierau regiunea, spera ca justiţia să poată pune mâna pe asasinul de la Crucea Rupta.

Doctorul Hamin trebuia să se limiteze la constatările medico-legale asupra cadavrului lui Poch. Aştepta examinarea acestuia, înainte de a se pronunţa. Dar, în acel moment, cu totul altceva îl preocupa, chiar îl îngrijora. Cu o zi înainte, se dusese în vizita sa cotidiană la profesor, dar acesta nu era acasă. De la Ilka, aflase că tatăl ei plecase într-o călătorie. În ziua respectivă, Nicolev, pe care ea nu-l văzuse înaintea plecării, îi spusese că pleca pentru două, trei zile, părăsind Riga. Unde se ducea?… Nicio explicaţie cu privire la asta… Călătoria fusese plănuită?… Evident, căci Nicolev nu primise nicio scrisoare de când se întorsese acasă.

Totuşi, nu-i spusese nimic nici ficiei sale, nici doctorului, nici consulului în cursul serii. Li se păruse mai gânditor ca de obicei?… Poate, dar unui om atât de închis în sine nu-i poţi afla subiectele ce-l preocupă. Era sigur doar că a doua zi, în zori, o anunţa pe Ilka de plecarea sa, printr-un bilet, apoi pornea la drum, fără să indice ţinta călătoriei. Doctorul Hamin o părăsise pe Ilka Nicolev vizibil îngrijorată, aşa cum era şi el.

Caii berlinei mergeau la galop. Un călăreţ, trimis înaintea lor, avea grijă ca atelajele să fie mereu pregătite acolo unde poposeau. Nu pierdeau deci timpul. Dacă ar fi plecat din Riga cu trei ore mai devreme, ancheta ar fi putut începe chiar în ziua aceea.

Aerul era uscat şi rece. Ploaia din ajun încetase; acum bătea uşor vântul din nord-est. Dar drumul mare, bătut cumplit de rafale, îi obliga pe cai să depună mari eforturi.

La jumătatea drumului au oprit treizeci de minute pentru masa de prânz. Au stat la masă într-un han modest, la care poposiseră, apoi au plecat mai departe.

Stăteau tăcuţi, căzuţi pe gânduri. Doar Frank Johausen şi maiorul Verder mai schimbau câteva cuvinte. Ceilalţi din berlină tăceau. Nici poştalioanele nu mergeau aşa de repede ca berlina. Toţi voiau să ajungă mai repede, dar cel mai nerăbdător dintre ei, maiorul, îi stimula cu sfaturile sale, îi dojenea, ba chiar îi ameninţa pe vizitii, atunci când trăsura încetinea la vreun urcuş.

La cinci, berlina opri la ultima staţie de poştă înainte de Pernau.

Soarele coborâse pe cer şi avea să dispară, dar până la Crucea Ruptă mai erau vreo zece verste.

— Domnilor, spuse judecătorul Kerstorv, când vom ajunge la destinaţie va fi noapte de-a binelea, condiţie puţin favorabilă pentru începerea unei anchete… Vă propun să o amânăm pentru mâine dimineaţă, la prima oră. Nici n-am găsi destule camere confortabile la Crucea Rupta. Ar fi preferabil să petrecem noaptea aici, la hanul unde stăm acum.

— Propunerea este înţeleaptă. Să plecăm deci în zori, răspunse doctorul Hamin.

— Să rămânem aici, spuse dunuiul Frank Johausen, şi, dacă şi maiorul Verder este de acord…

— Există doar inconvenientul întârzierii cercetărilor, răspunse maiorul nerăbdător să ajungă la locul crimei.

— Acea cabană este păzită de azi-dimineaţă? întrebă judecătorul.

— Da, răspunse maiorul Verder. Telegrama expediată de la Pernau mă informează că agenţii au fost trimişi acolo imediat cu ordinul să nu lase pe nimeni să intre şi să-l împiedice pe Krov să ia legătura cu cineva.

— Întârzierea cu o noapte nu poate prejudicia ancheta, în aceste condiţii, spuse judecătorul.

— Nu, fireşte, replică maiorul, dar îi permite autorului crimei să se îndepărteze cu multe verste de Crucea Ruptă.

Maiorul vorbea ca un poliţist priceput în meseria lui. Dar ziua se stingea printre umbrele crepusculului, iar înţelept era să aştepte până a doua zi.

Bancherul şi însoţitorii lui s-au instalat la cabană, au luat masa de seară şi au petrecut noaptea în camerele destul de confortabile puse la dispoziţia lor.

A doua zi, 15 aprilie, berlina se aşternu la drum în zori, iar către orele şapte ajunse la cârciumă.

Agenţii de la Pernau, instalaţi la Crucea Ruptă, i-au primit în Prag-Krov se plimba prin sala cea mare. Nu folosiseră forţa ca să-l reţină. De ce şi-ar fi părăsit casa? Dimpotrivă. Nu era necesară prezenţa lui pentru a le furniza agenţilor tot ce aveau nevoie?… Nu trebuia să stea la dispoziţia magistraţilor care urma să-l interogheze?… Mărturia lui era cea mai preţioasă pentru începerea anchetei!

Agenţii avuseseră grijă ca lucrurile să rămână neatinse, în interiorul şi în exteriorul clădirii, în camere şi pe drumul cel mare din apropiere. Ţăranilor din împrejurimi le fusese interzis să se apropie de casă. În clipa aceea, vreo cincizeci de curioşi stăteau la o anumită distanţă, impusă de Poliţie.

Aşa cum promisese, pe la şapte dimineaţa, Broks, însoţii de un surugiu cu un atelaj şi de un rotar, revenise la cabană, unde socotea să-i regăsească pe Poch şi pe călător, pe care urma să-i ducă la Pernau imediat ce poştalionul avea să fie reparat.

Să ne imaginăm oroarea lui Broks atunci când cabanierul l-a condus în faţa cadavrului bietului Poch, atât de nerăbdător să se întoarcă la Riga să se căsătorească! Broks sărise pe un cal şi se întorsese la Pernau, ca să informeze Poliţia. O telegramă îi fusese adresată maiorului Verder la Riga şi agenţii se deplasaseră la Crucea Ruptă.

Intenţia lui Broks era să se întoarcă la cârciumă ca să se pună la dispoziţia magistraţilor pentru interogatoriu şi depunerea mărturiei.

Judecătorul Kerstorv şi maiorul Verder au trecut imediat la primele investigaţii. Agenţii, plasaţi în faţa casei, pe drum, dar şi în spatele acesteia, de-a lungul grădinii de legume, sau în dreapta, la liziera pădurii, trebuia să-i ţină la distanţă pe curioşi.

Judecătorul, maiorul, doctorul şi domnul Johausen, introduşi în sala de mese, l-au găsit acolo pe Krov, care i-a condus în camera unde zăcea cadavrul lui Poch.

În prezenţa corpului neînsufleţit, domnul Johausen nu-şi putu stăpâni durerea. Era vechiul lui angajat, cu faţa palidă, trupul rigid, din cauza morţii care data de peste douăzeci şi patru de ore, întins pe pat, în poziţia în care primise lovitura, în somn. În ajun, pe la şapte dimineaţa, neauzind niciun zgomot în cameră, Krov, conformându-se recomandărilor sale, se ferise să-l trezească; dar, la sosirea lui Broks, o oră mai târziu, amândoi bătuseră la uşa încuiată pe dinăuntru. Niciun răspuns. Foarte îngrijoraţi, o forţaseră şi se treziră în faţa cadavrului cald încă.

Pe masa de lângă pat, se vedea gentuţa cu iniţialele fraţilor Johausen, cu lănţişorul atârnând pe podea, golită de cincisprezece mii de ruble în bilete de stat, pe care Poch le ducea la Revel.

Mai întâi, doctorul Hamin a făcut constatările în privinţa cadavrului. Victima pierduse mult sânge. O băltoacă roşie, pe jumătate coagulată, se întindea de la pat până la uşă. Cămaşa lui Poch, ţeapănă, purta, în dreptul celei de-a cincea coaste, în stânga, urma unei găuri care corespundea cu o rană destul de ciudată. Fusese făcută cu unul dintre acele cuţite suedeze cu lama lungă de cinci, şase degete, cu mâner de lemn, dotat cu resort, iar lovitura fusese aplicată cu o extremă violenţă, perforând inima şi ucigându-l pe loc pe Poch.

Mobilul asasinatului fusese furtul, deoarece bancnotele din geantă dispăruseră.

Dar cum intrase asasinul în cameră?… Evident, pe fereastra dinspre drum, deoarece uşa era încuiată pe dinăuntru, iar Krov, ajutat de Broks, fusese nevoit s-o forţeze. Nu trebuia să se mai îndoiască de asta, după ce cercetară fereastra din exteriorul casei.

Din cauza urmelor de sânge lăsate, înţeleseră că Poch îşi

aşezase gentuţa cu bani sub pernă, iar asasinul cu mâinile însângerate o luase şi-i golise conţinutul, apoi o pusese pe masă.

Constatările fură făcute cu minuţiozitate, în prezenţa lui Krov, care răspundea cu inteligenţă la toate întrebările puse de magistrat.

Înainte de a începe interogatoriul, judecătorul şi maiorul au dorit să facă investigaţiile în afara clădirii. Au înconjurat casa şi au cercetat dacă ucigaşul nu lăsase urme pe acolo.

Doctorul Hamin şi domnul Johausen au ieşit şi ei, însoţindu-i.

Krov şi agenţii de la Riga veneau după ei, în timp ce ţăranii stăteau la vreo treizeci de paşi.

Mai întâi fu examinată fereastra camerei unde fusese comisă crima, unde s-a constatat că oblonul din dreapta a fost forţat cu un levier, iar cârligul de fier fusese smuls din lemn. Printr-unul dintre ochiurile de geam, spart, asasinul îşi strecurase braţul şi deschisese fereastra pe dinăuntru. Fireşte, tot pe acolo fugise după crimă.

În jurul casei erau urme de paşi numeroase, iar pământul, foarte ud din cauza ploilor din noaptea de 13 spre 14, le păstrase bine. Dar ele se suprapuneau, se intersectau, aveau forme atât de diferite, încât nu puteau servi ca indicii. Aceasta pentru că în ajun, până să vină agenţii din Pernau, mulţi curioşi umblaseră în jurul casei, fără a putea fi opriţi de Krov.

Judecătorul Kerstorv şi maiorul au ajuns în faţa ferestrei camerei unde a înnoptat călătorul necunoscut. Acolo nu era nimic suspect. Obloanele nu fuseseră deschise din ajun, deci de la ora când el se grăbise să plece de la cabana Crucea Ruptă. Totuşi, partea de sus a ferestrei prezenta câteva zgârieturi, la fel şi zidul, de parcă ar fi fost atinse de pantoful unui individ ce ar fi escaladat acea fereastră.

După aceea, magistratul, maiorul, doctorul şi bancherul s-au întors înăuntru.

Trebuia cercetată camera călătorului, învecinată cu sala de mese. Aceasta fusese păzită până atunci de un agent. Şi deschiseră uşa. Înăuntru era întuneric deplin. Maiorul Verder se duse la fereastră, o deschise şi îi împinse obloanele către exterior.

În cameră se făcu lumină. Toate erau aşa cum le lăsase călătorul. Patul, pe jumătate desfăcut, lumânarea de seu

aproape în întregime arsă, stinsă de Krov după plecarea oaspetelui, cele două scaune de lemn la locul lor obişnuit, iar în cămin se putea vedea cenuşa şi cei doi tăciuni care nu arseseră de mult timp, şi un dulap vechi în care nu era nimic.

Singurul indiciu care le putea servi, din respectiva încăpere, era acea zgârietură de pe faţa exterioară a zidului şi în partea de sus a ferestrei. Constatarea respectivă putea fi de maximă importanţă.

Percheziţia s-a încheiat cu vizitarea camerei lui Krov din anexă, de lângă grădină. Agenţii scotociră ograda. Grădina de legume fu cercetată până la gardul viu, dar nu prezentau nicio urmă suspectă, însemna că ucigaşul nu venise pe acolo.

Judecătorul Kerstorv trecu la interogarea lui Krov. Se instală deci în sala cea mare, cu grefierul alături. Maiorul Verder, doctorul Hamin şi domnul Johausen, dornici să asculte declaraţia lui Krov, s-au aşezat în jurul mesei. Martorul fu invitat să spună ceea ce ştia.

— Domnule judecător, spuse el cu un ton foarte sigur, alaltăieri, pe la opt seara, doi călători au sosit aici şi au cerut două camere pentru noapte. Unul dintre ei şchiopăta puţin în urma unui accident de trăsură, poştalionul răsturnându-se la două sute de paşi de aici, pe drumul spre Pernau.

— Era Poch, angajatul băncii Johausen?…

— Da… am aflat chiar de la el… Mi-a povestit ce se întâmplase, caii mergând prin vijelie, poştalionul răsturnat… Dacă nu s-ar fi lovit la picior, ar fi plecat mai departe cu Broks până la Pernau, şi bine ar fi făcut! Conducătorul poştalionului, pe care nu l-am văzut, trebuia să se întoarcă a doua zi dimineaţă ca să-i ia pe Poch şi pe însoţitorul lui după ce repara trăsura.

— Poch n-a spus de ce se ducea la Revel?… întrebă judecătorul.

— Nu… M-a rugat să-i servesc cina şi a mâncat cu poftă… Era aproape nouă când s-a dus în camera lui, încuind uşa şi trăgând zăvorul.

— Şi celălalt călător?

— Celălalt călător, răspunse Krov, s-a mulţumit sâ ceară o cameră, fără să vrea să mănânce cu Poch. În momentul în care se retrăgea, m-a anunţat că nu va mai aştepta întoarcerea lui Broks şi va pleca a doua zi la patru dimineaţa…

— N-ai aflat cine era acest călător?…

— Nu, domnule judecător, şi nici bietul Poch nu ştia. În timp ce mânca, mi-a spus despre el că nu rostise zece cuvinte pe drum, refuzând orice conversaţie, având capul acoperit cu glugă, ca şi cum dorea să nu-l poată recunoaşte cineva. Nici eu n-am putut să-i văd faţa, deci nu pot să-i dau semnalmentele.

— Mai erau şi alte persoane la Crucea Ruptă când au sosit cei doi călători?…

— Vreo şase ţărani şi tăietori de lemne din împrejurimi şi brigadierul de poliţie, Eck, cu un om de-al său…

— Aha, brigadierul Eck!… exclamă domnul Johausen. Dar nu-l cunoştea pe Poch?…

— Au stat de vorbă în timpul mesei…

— Şi toţi ceilalţi au plecat?… întrebă judecătorul.

— Pe la opt şi jumătate, răspunse Krov. Atunci am încuiat uşa şi am pus barele pe dinăuntru.

— Deci nu mai putea fi deschisă din afară?

— Nu, domnule judecător.

— Nici pe dinăuntru, dacă nu aveai cheia?…

— Nici.

— Iar dimineaţa ai găsit-o în aceeaşi stare?…

— În aceeaşi stare. Era ora patru când călătorul a ieşit din cameră… I-am făcut lumină cu felinarul… Mi-a plătit cât îmi datora, o rublă… Avea gluga trasă pe cap, ca în ajun, şi n-am putut să-i văd faţa… I-am deschis uşa şi am închis-o după el…

— Şi n-a spus unde se ducea?…

— N-a spus.

— Şi, în timpul nopţii, n-ai auzit niciun zgomot suspect?…

— Nu.

— După părerea ta, Krov, întrebă judecătorul, când acest călător a părăsit casa, crima fusese deja comisă?…

— Aşa cred.

— Şi, după plecarea călătorului, ce-ai făcut?…

— M-am întors în camera mea şi m-am trântit pe pat ca să aştept să se facă ziuă, dar nu cred că am mai adormit…

— Astfel că, de la patru la şase, dacă în camera lui Poch s-ar fi produs un zgomot, l-ai fi auzit?…

— Desigur, pentru că încăperea mea, deşi dă spre grădină, este vecină cu a lui şi, dacă ar fi fost o luptă între Poch şi asasin…

— Într-adevăr, spuse maiorul Verder. Dar n-a fost nicio luptă şi

nefericitul a fost fulgerat în pat de o lovitură dată direct în inimă!

Nu putea exista nicio îndoială că omorul fusese comis înainte de plecarea călătorului. Totuşi, nu exista o certitudine deplină în această privinţă, pentru că, de la patru la cinci dimineaţa, afară era beznă, vijelia nu se potolise, drumul era pustiu şi un răufăcător ar fi putut să intre prin efracţie în clădire.

Krov continuă să răspundă foarte decis la întrebările adresate de magistrat. Cu siguranţă că nu se gândise că bănuielile s-ar putea îndrepta asupra lui. Era limpede că asasinul, venit de afară, forţase oblonul, spărsese ochiul de geam, deschisese fereastra, apoi, după săvârşirea crimei, fugise pe acea fereastră, cu cele cincisprezece mii de ruble furate.

Krov povesti apoi cum descoperise omorul. Trezit pe la şapte, umbla prin sala de mese, când Broks, lăsând surugiul şi rotarul să se ocupe de repararea poştalionului, sosise acolo. Amândoi voiseră să-l trezească pe Poch… Niciun răspuns!… La fel şi când bătuseră la uşa sa… Atunci o forţaseră şi găsiseră cadavrul.

— Eşti sigur că, în acel moment, era mort, că nu mai respira?… întrebă judecătorul Kerstorv.

— Nu mai respira deloc, domnule judecător, răspunse Krov, care, oricât de grosolan era din fire, se arăta emoţionat. Nu mai sufla! Eu şi cu Broks am făcut tot ce ne-a stat în putere să-l aducem în simţiri, dar degeaba!… Gândiţi-vă şi dumneavoastră, o astfel de lovitură de cuţit, drept în inimă!…

— N-ai găsit arma folosită de asasin?…

— Nu, domnule judecător. A avut grijă s-o ia cu el!

— Confirmi, insistă magistratul, că încăperea lui Poch era încuiată pe dinăuntru?

— Da, cu zăvorul şi cu cheia, răspunse Krov. Broks vă va spune acelaşi lucru… De aceea am fost obligaţi să forţăm uşa…

— Broks a plecat apoi?…

— Da, domnule judecător, în mare grabă. Voia să ajungă cât mai repede la Pernau, ca să anunţe Poliţia, care a trimis doi agenţi.

— Şi Broks nu s-a întors?…

— Nu, dar trebuie să vină în dimineaţa asta, pentru că se aşteaptă să fie interogat.

— Bine, spuse domnul Kerstorv, te poţi retrage, dar nu părăsi clădirea şi rămâi la dispoziţia noastră…

— Voi rămâne aici.

La începutul interogatoriului, Krov îşi spusese numele, prenumele, vârsta şi ocupaţia, pe care grefierul le notase, şi probabil că avea să fie citat ca martor în cursul judecării cazului.

După aceea, magistratul fu anunţat că Broks, conducătorul poştalionului, tocmai sosise la Crucea Ruptă. Era al doilea martor şi declaraţia lui era la fel de importantă precum cea a lui Krov, fiind foarte posibil să coincidă cu a acestuia.

Broks a fost chemat în sală.

La invitaţia judecătorului, îşi spuse numele, prenumele, vârsta şi ocupaţia. Apoi, declară tot ce ştia despre călătorii luaţi de la Riga, despre accidentul poştalionului, despre hotărârea lui Poch şi a tovarăşului său de călătorie de a sta peste noapte la Crucea Ruptă.

Declaraţia sa o confirma pe cea anterioară în privinţa descoperirii crimei şi a obligaţiei de a forţa uşa, pentru că Poch nu răspundea la chemările lor.

Insistă asupra faptului că, în timpul deplasării cu trăsura, poate că omul de la bancă vorbise cam imprudent despre ce avea de făcut la Revel, adică vărsarea unei sume considerabile în contul Băncii Johausen.

— Este sigur că celălalt călător şi diverşii surugii care se schimbau la fiecare staţie au putut să vadă gentuţa. Eu chiar i-am atras atenţia despre asta.

Fu interogat apoi despre acel călător care luase poştalionul de la Riga.

— Nu-l cunosc, răspunse Broks, şi n-am putut să-i văd faţa.

— A sosit când poştalionul trebuia să plece?…

— Cu câteva minute înainte.

— Nu-şi rezervase locul înainte?…

— Nu, domnule judecător.

— Mergea până la Revel?…

— Şi-a plătit locul până la Revel, asta e tot ce pot să vă spun.

— N-aţi stabilit că vei reveni a doua zi dimineaţă ca să repari trăsura?…

— Ba da, domnule judecător, după cum fusese stabilit ca Poch şi celălalt călător să-şi continue călătoria cu poştalionul.

— Totuşi, a doua zi, la patru dimineaţa, călătorul a părăsit Crucea Rupta!

— De aceea am fost surprins, domnule judecător, atunci când

Krov mi-a spus că individul acesta nu mai era acolo…

— Şi ce concluzie ai tras?… întrebă domnul Kerstorv.

— Că avea intenţia să se oprească la Pernau şi, cum până acolo erau vreo douăsprezece verste, s-a hotărât să le facă pe jos.

— În cazul în care aceasta era intenţia lui, spuse magistratul, este ciudat că n-a mers la Pernau chiar în acea seară, dupâ accidentul poştalionului…

— Într-adevăr, domnule judecător, a răspuns Broks, aşa m-am gândit şi eu.

Interogatoriul Iui Broks se sfârşi în curând şi acesta primi permisiunea să părăsească sala.

După ce ieşi, maiorul Verder îi spuse doctorului Hamin:

— Nu mai aveţi alte constatări de făcut asupra corpului victimei?…

— Nu, domnule maior, răspunse doctorul. Am stabilit exact locul, forma şi poziţia rănii…

— Lovitura a fost dată, într-adevăr, cu un cuţit'…

— Un cuţit al cărui inel de metal şi-a lăsat amprenta pe piele, spuse doctorul.

Poate era un indiciu care servea anchetei.

— Pot să dau ordine ca trupul bietului Poch să fie transportat la Riga, unde va avea loc înmormântarea?… întrebă domnul Johausen.

— Puteţi, răspunse judecătorul.

— Atunci, putem pleca?… întrebă doctorul.

— Da, răspunse maiorul, pentru că nu mai avem alt martor de audiat aici…

— Înainte de a pleca, zise atunci domnul Kerstorv, doresc să vizitez a doua oară camera călătorului… Poate că ne-a scăpat vreun indiciu!…

Magistratul, maiorul, doctorul şi domnul Johausen s-au întors în acea cameră.

Krov îi însoţea, gata să răspundă la toate întrebările.

Intenţia judecătorului era să scotocească în cenuşa vetrei, ca să se convingă că nu conţinea nimic suspect. Şi, când ochii i se fixară asupra vătraiului de fier, aşezat într-un colţ al vetrei, îl luă, îl examină şi recunoscu că fusese deformat de un efort violent. Să fi fost levierul care servise la forţarea oblonului de la camera lui Poch?… Părea destul de probabil. Făcând legătura

între această constatare şi cea a diferitelor zgârieturi de la fereastră, magistratul ajunse la o concluzie pe care le-o spuse însoţitorilor săi, fără să audă Krov:

— Crima nu putea fi comisă decât de trei persoane: un răufăcător venit din afară, cabanierul sau călătorul care a petrecut noaptea în această cameră. Descoperirea vătraiului, care va fi luat ca dovadă, şi urmele lăsate la fereastră nu permit nicio îndoială. Călătorul ştia de gentuţa lui Poch, care conţinea o sumă considerabilă. Noaptea, după ce a deschis fereastra camerei sale, a sărit afară, folosind vătraiul ca pe un levier, apoi a forţat oblonul camerei victimei, l-a lovit pe angajatul băncii în timp ce acesta dormea, a comis furtul, s-a întors în camera sa, de unde a ieşit la ora patru dimineaţa, cu faţa ascunsă de glugă… Negreşit, acest călător este asasinul…

Nu se putea replica nimic la argumentele sale. Cine era acest călător? Se va reuşi să se stabilească identitatea sa?…

— Domnilor, zise atunci maiorul Verder, lucrurile s-a petrecut, evident, aşa cum a spus judecătorul Kerstorv… Dar anchetele au multe surprize şi trebuie să fim precauţi… Voi închide camera călătorului, voi lua cheia şi voi lăsa aici doi agenţi, care să păzească tot timpul… Nu vor pleca nicio clipă de la Crucea Ruptă şi-l vor supraveghea şi pe Krov.

Decizia lui fu aprobată şi maiorul dădu ordine în consecinţă.

Cu puţin înainte să urce în berlină, domnul Johausen, trăgându-l deoparte pe judecător, îi zise:

— Există ceva ce n-am destăinuit nimănui, domnule Kerstorv, şi ar fi bine să ştiţi…

— Ce anume?

— Că am numerele biletelor furate… Fiecare valora o sută cincizeci de ruble, iar Poch făcuse un teanc cu ele…

— Aha, şi le-aţi păstrat numerele?… întrebă gânditor magistratul.

— Da, aşa cum obişnuiesc. Voi semnala aceste numere diverselor bănci din provincii şi din Rusia.

— Cred că n-ar trebui făcut nimic, replică domnul Kerstorv. Dacă luaţi această măsură, hoţul ar putea afla de ea şi se va teme, se va duce în străinătate, unde va găsi o ţară unde nu se cunosc numerele biletelor… Să-l lăsăm mai bine să acţioneze neîngrădit şi poate că-l vom prinde!

Câteva clipe mai târziu, berlina, cu judecătorul şi grefierul,

bancherul, maiorul Verder şi doctorul Hamin, pleca de acolo.

Crucea Ruptă rămânea sub supravegherea celor doi agenţi ce aveau să stea de pază zi şi noapte.

Capitolul VIII
La universitatea din Dorpat

La 16 aprilie, în ziua următoare celei în care magistraţii începuseră ancheta de la Crucea Rupta, un grup de cinci, şase studenţi se plimba prin curtea Universităţii din Dorpat, unul dintre principalele oraşe ale Livoniei. Păreau să poarte un dialog foarte viu între ei.

Cizmele lor lungi pârâiau pe nisip. Umblau încoace şi încolo, strânşi bine pe talie cu centurile lor din piele şi ţinându-şi caschetele, viu colorate, înclinate cochet, pe o ureche.

— Eu garantez prospeţimea ştiucilor de la masă, zicea unul dintre ei. Provin din Aa şi au fost prinse chiar în noaptea asta… Iar pescarii din Oesel ne-au vândut scump aceşti „stroemling” şi i-aş sparge capul oricui ar spune că nu sunt delicioşi, mai ales dacă bei, când îi consumi, şi un pahar de kummel!

— Dar tu, Siegfried?… întrebă cel mai mare dintre studenţi.

— Eu, răspunse acesta, am în grijă vânatul şi cine ar susţine că găinuşele şi cocoşeii mei sălbatici n-ar fi excelenţi ar avea de-a face cu mine!

— Eu îmi doresc excelentele jamboane crude, declară cel de-al treilea, dar şi pe cele prăjite şi gustoasele „purogene”… Nu există ceva mai bun de mâncat decât aceste minunate plăcinte cu carne. Ţi le recomand în mod special, dragă Karl…

— Bine, răspunse studentul căruia camaradul său îi spusese pe nume. Cu aceste mâncăruri excelente, vom petrece de minune la sărbătorirea Universităţii… Dar, cu o condiţie: ca festivitatea aceasta să nu fie tulburată de prezenţa slavo-moscovito-ruşilor…

— Nu!… strigă Siegfried. Nu va veni niciunul dintre cei care încep să fie prea băţoşi…

— Şi cărora le vom scoate fumurile din cap, zise Karl. Să aibă grijă şi cel pe care vor să-l pună şef, acest Ivan, pe care promit să-l pun la locul lui, dacă va continua să încerce să se ridice la nivelul nostru!… Prevăd că în curând vom avea de-a face unul

cu altul şi n-aş vrea să plec din Universitate mai înainte de a-l umili în faţa germanilor pe care-i dispreţuieşte!

— El şi bunul său prieten, Gospodin! adăugă Siegfried, ridicând pumnul spre un capăt al curţii.

— Gospodin, ca şi toţi cei care cred că ne pot deveni stăpâni! … strigă Karl. Vor vedea că nu este aşa uşor să înfrunţi neamurile germane!… Slavul înseamnă sclav şi vom face cuvintele astea două să rimeze la capetele versurilor din Imnul livonian făcut de noi, pe care îl vom cânta…

— Îl vom cânta în limba germană, replică Siegfried, iar tovarăşii săi izbucniră în hohote de râs.

Se vede că, dacă tinerii pregătiseră bine lucrurile pentru festivalul la care urma să participe, credeau că fac chiar bine să stârnească şi un conflict, poate chiar o încăierare cu studenţii de origine slavă. Erau destul de porniţi, mai ales Karl. El exercita, prin numele şi situaţia sa, o importantă influenţă asupra camarazilor săi şi îi putea angaja în vreo regretabilă ciocnire.

Cine era deci acest Karl, a cărui autoritate se impunea asupra unei părţi a tineretului universitar, acest îndrăzneţ şi certăreţ personaj?… înalt, cu părul blond deschis, ochi cu privire dură, chip răutăcios, nu ezita niciodată să iasă în faţă.

Karl era fiul bancherului Johausen. Chiar în anul acela, îşi termina studiile la universitate. Peste câteva luni urma să se întoarcă la Riga, unde avea să-şi ia locul la banca tatălui şi a unchiului său.

Cine era Ivan, cel de care pomenise Siegfried?… Era fiul lui Dimitri Nicolev, profesorul din Riga, care conta pe camaradul său, Gospodin, de aceeaşi origine ca el, la fel cum Karl Johausen se baza pe Siegfried.

Dorpat, vechi oraş al Hansei, a fost fondat de ruşi în 1750. Unii istorici consideră însă începuturile sale prin anul 1000, când se aştepta sfârşitul lumii.

Dar, dacă nu se ştia sigur când fusese întemeiat oraşul, unul dintre cele mai încântătoare ale provinciilor baltice, se cunoştea că Universitatea sa vestită fusese creată de Gustav Adolf în 1632. Fusese reorganizată în 1812 şi funcţiona astfel şi în prezent. Unii călători considerau că Dorpat este un oraş din Grecia modernă. Se pare că toate casele sale fuseseră aduse, gata făcute, din capitala regelui Otto.

Dorpat este un mic centru comercial, însă este dominat de

Universitate şi de studenţii săi, ce se divid în corporaţii sau „naţiuni.” Din cele prezentate anterior, s-a constatat că existau pasiuni puternice între elementul slav şi cel german, la fel ca în alte oraşe din Estonia, Livonia şi Curlanda.

Rezultă apoi că liniştea nu domnea la Dorpat decât în perioada vacanţelor universitare, când insuportabilele canicule îi trimiteau pe studenţi în sânul familiilor lor.

În plus, numărul lor considerabil – cam nouă sute – necesita un personal de şaptezeci şi doi de profesori pentru diversele cursuri de ştiinţe şi litere, care se făceau în limba germană. Bugetul anual era foarte consistent, de două sute treizeci şi patru de mii de ruble. Cu o aproximaţie de patru mii, era chiar numărul de volume din bogata bibliotecă a universităţii lor, una dintre cele mai importante din Europa.

Dorpat nu era chiar lipsit de comerţ, graţie poziţiei sale geografice, la intersecţia principalelor drumuri ale provinciilor baltice, la două sute de kilometri de Riga şi la doar o sută treizeci de Petersburg. De altfel, se putea uita că fusese unul dintre cele mai prospere oraşe ale Hansei? Comerţul, oricât de puţin dezvoltat era, se concentra în mâinile germanilor. Pe scurt, estonienii, care formează populaţia indigenă, sunt doar muncitori, lucrători necalificaţi şi servitori.

Dorpat este pitoresc amplasat pe o colină ce domină la sud cursul lui Embach. Străzile lungi deservesc trei cartiere. Turiştii îi vizitează adesea observatorul, catedrala în stil grec, ruinele bisericii ogivale.

Nu părăsesc fără să regrete aleile grădinii sale botanice, foarte apreciată de amatori.

La fel cum elementul germanic domina populaţia din Dorpat, în acea epocă se impunea şi în viaţa universitară.

Din nouă sute de studenţi, nici cincizeci nu erau de origine slavă.

În fruntea acestora din urmă se afla Ivan Nicolev. Camarazii săi îl recunoşteau, dacă nu de şef, măcar de purtător de cuvânt din partea lor, în conflictele pe care înţelepciunea şi prudenţa rectorului nu reuşeau întotdeauna să le împiedice.

În acea zi, în timp ce Karl Johausen şi grupul său se plimbau prin curte, discutând ceea ce ştim, despre posibilităţile tulburării festivalului lor, un alt grup de studenţi, moscoviţi prin naştere şi ca suflet, se întreţinea în legătură cu acelaşi subiect.

Unul dintre ei, de vreo optsprezece ani, era viguros, înalt, cu privire sinceră şi vioaie, chip fermecător, cu obraji prezentând un început de barbă, cu o mustaţă subţire deasupra buzei, inspirând simpatie, deşi părea tare serios, plin de zel, ca un om muncitor, preocupat de problemele viitorului.

Ivan Nicolev îşi încheia al doilea an universitar. L-ai fi recunoscut după asemănarea cu sora sa, Ilka. Erau două firi grave şi gânditoare, foarte pătrunse de sentimentul datoriei, poate mai mult decât îi permitea vârsta.

Se înţelege deci că Ivan Nicolev prezenta un ascendent asupra tovarăşilor săi, prin zelul ce-l anima în apărarea ideilor slave.

Tovarăşul său, Gospodin, făcea parte dintr-o bogată familie estoniană din Revel. Deşi era cu un an mai mare ca Ivan Nicolev, se arăta mai puţin serios prin fapte. Era un băiat mai prompt în atac decât în apărare, mai avid de distracţii, mai iubitor de sport, cu o inimă mare şi care dovedea o prietenie sinceră faţă de Ivan, fiind un om pe care se putea conta.

Despre ce puteau vorbi tinerii dacă nu despre pregătirile pentru festival, ce pasionau diversele corporaţii ale Universităţii?…

Potrivit obiceiului său, Gospodin se lăsa pradă impetuozităţii sale, pe care Ivan încerca zadarnic să o stăpânească.

— Da, strigă el, ei vor să ne excludă de la banchet, nemţii ăştia!… Ne-au refuzat cotizaţiile pe motiv că nu avem dreptul de a participa la aşa ceva!… Le este ruşine să ciocnească paharele cu noi!… Dar nu ne-am spus încă ultimul cuvânt şi ospăţul lor s-ar putea încheia înainte de desert!

— Recunosc faptul că este jignitor, zise Ivan. Totuşi, să ne certăm cu ei pentru asta?… Dacă ei se încăpăţânează să sărbătorească singuri, fie!… vom sărbători şi noi, separat, dragul meu Gospodin. Ne vom goli la fel de veseli paharele în cinstea Universităţii!

Dar impetuosul Gospodin nu vedea la fel lucrurile. Nu putea accepta situaţia aceea, în niciun fel.

— Tu, Ivan, eşti chiar personificarea bunului simţ, replică el. Nimeni nu se îndoieşte că eşti la fel de curajos, pe cât de raţional!… Dar eu nu sunt raţional şi nu vreau să fiu! Consider că atitudinea lui Karl Johausen şi a cetei sale este injurioasă faţă de noi şi n-o voi mai suporta mult timp!

— Lasă-l în pace pe Karl, pe germanul acesta, Gospodin, spuse Ivan. Nu-ţi face griji pentru vorbele şi faptele sale!… Peste câteva luni, şi tu, şi el veţi părăsi Universitatea şi probabil că nu vă veţi mai întâlni niciodată, cel puţin în condiţiile în care va fi pusă în joc chestiunea originii şi a neamului fiecăruia dintre voi…

— Poate, înţeleptule Nestor, ripostă Gospodin. Ce bine este să fii stăpân pe sine, aşa, ca tine!… Dar, de acum şi până ce-i voi da acestui Karl Johausen lecţia pe care o merită, nu mă voi potoli deloc!

— Dar, dacă îl stârnim azi, zise Ivan Nicolev, provocându-l fără motiv…

— Fără motiv?… strigă furios tânărul. Am mii şi mii de motive: faţa lui, care nu-mi place, comportarea lui, care mă şochează, sunetul vocii sale, care mă deranjează, privirea sa dispreţuitoare, aerul de superioritate, pe care-l afişează şi pe care camarazii săi îl încurajează, recunoscându-l ca şef al corporaţiei lor!

— Toate astea nu sunt lucruri serioase, Gospodin, zise Ivan Nicolev, care-l luă de braţ pe tovarăşul său printr-un instinctiv gest de prietenie. Cât nu va exista o injurie directă, nu văd unde ar fi provocarea!… Dacă însă ne-ar jigni pe faţă, i-aş răspunde chiar eu, prietene, n-aş aştepta s-o facă altul!…

— Şi noi toţi vom fi alături de tine, Ivan! afirmară ceilalţi tineri din grup.

— Ştiu asta, spuse neînduplecatul Gospodin. Mă mir însă că Ivan nu este vizat în mod special de acest Karl…

— Ce vrei să spui, Gospodin?

— Că dacă noi, ceilalţi, nu avem cu germanii decât rivalităţi de şcoală, Ivan Nicolev are altă poziţie faţă de Karl Johausen!…

Ivan ştia la ce făcea aluzie Gospodin. Rivalitatea dintre familiile Johausen şi Nicolev, de la Riga, era cunoscută de studenţi. Se ştia că şefii celor două familii se înfruntau între ei pe terenul electoral, unul sprijinit de opinia publică şi încurajat de autoritatea administrativă spre a-l doborî pe celălalt.

Gospodin greşise pomenind de prelungirea rivalităţii taţilor în acţiunile fiilor.

Din păcate, atunci când se înfuria, nu se mai stăpânea şi depăşea măsura.

însă Ivan nu-i răspunse. Pălise uşor.

Fu destul de tare ca să se stăpânească. Aruncă o privire aprinsă în cealaltă parte a curţii, unde se vedea grupul lui Karl Johausen.

— Să nu mai vorbim despre asta, Gospodin, spuse el pe un ton grav, iar vocea îi tremura puţin. Niciodată n-am amintit numele Johausen în discuţiile noastre. Să dea Dumnezeu ca şi Karl să fie la fel de rezervat faţă de tatăl meu precum sunt eu faţă de a. Său!… Dacă nu…

— Ivan are dreptate, zise unul dintre studenţi. Gospodin greşeşte. Să nu ne mai ocupăm de cele ce se petrec la Riga, ci de ceea ce se întâmplă la Dorpat.

— Da, replică Ivan Nicolev, care dorea să readucă discuţia la subiectul dinainte, dar fără exagerări şi să vedem ce turnură vor lua lucrurile…

— Deci, Ivan, crezi că nu trebuie să luăm poziţie faţă de atitudinea lui Karl Johausen în privinţa banchetului de la care am fost excluşi?… întrebă studentul.

— Cred că, fără alte noi incidente, ar trebui să ne arătăm complet indiferenţi.

— Indiferenţi! zise Gospodin clătinând din cap cu un aer puţin aprobativ. Să vedem dacă şi tovarăşii noştri se vor resemna… Te previn, Ivan, că ei sunt furioşi…

— Din cauza ta, Gospodin.

— Nu, Ivan. Va ajunge o privire dispreţuitoare, un cuvânt nepotrivit şi se va produce explozia.

— Bine, strigă Ivan zâmbind, explozia ce stă să se producă o vom îneca în şampanie!

Era un răspuns foarte înţelept, dar tinerii din jur păreau foarte porniţi… Aveau să ţină ei cont de acele sfaturi referitoare la prudenţă?… Cum avea să se încheie ziua respectivă?… Festivalul urma să se încheie cu un scandal?… Provocările aveau să vină dinspre slavi ori dinspre germani?

De aceea, rectorul Universităţii era foarte îngrijorat. De la o vreme, era conştient de asta, politica sau lupta aceasta dintre slavi şi germani tindea să se accentueze printre studenţi.

Marea majoritate dorea să menţină tradiţia Universităţii, ideile ce datau de la întemeierea sa.

Guvernul ştia că exista acolo un curent puternic al rezistenţei faţă de tentativele de rusificare, ce ameninţau provinciile baltice. Se prevăzuseră, oare, consecinţele acelor tulburări ce

puteau izbucni cu această ocazie?… Trebuia luate măsuri de precauţie. Oricât de veche şi de respectabilă ar fi fost Universitatea din Dorpat, nu se afla la adăpost de un ucaz imperial, în caz că devenea centrul unei revolte împotriva mişcării panslaviste. Rectorul observa deci cu mare atenţie aceste poziţii ale studenţilor. Profesorii, deşi toţi erau dominaţi de ideile germane, se temeau şi ei… Cine îi putea opri pe tinerii lansaţi în luptele politice?…

Exista totuşi cineva mai influent decât rectorul. Era Ivan Nicolev. Dacă rectorul nu-i putuse convinge pe Karl Johausen şi ai lui să-i excludă de la banchet pe Ivan şi pe tovarăşii săi, tânărul Nicolev îl făcuse pe Gospodin şi pe ceilalţi să renunţe a mai deranja festivalul. Nu aveau să intre în sala de banchet. Nu aveau să răspundă prin cântece ruseşti celor germane – cu condiţia să nu fie nici provocaţi, nici insultaţi.

Dar cine putea răspunde pentru capetele acelea încălzite de vin?… Ivan Nicolev şi camarazii săi aveau să se întrunească afară şi să sărbătorească aniversarea în felul lor, rămânând liniştiţi dacă nimeni nu-i deranja.

Pe măsură ce trecea timpul, studenţii ocupau curtea cea mare a Universităţii. Nu se făceau cursuri în ziua respectivă. Tinerii se plimbau în grupuri, se observau, se evitau. Exista însă temerea că, la ora banchetului, un incident putea ocaziona o provocare, apoi o încăierare. Dată fiind starea de spirit a studenţilor, ar fi fost mai bine să se interzică festivalul?… Dar, astfel, profesorii n-ar fi stârnit şi mai rău corporaţiile, sub pretextul unui conflict pe care-l doreau prevenit?…

O universitate nu este ca un colegiu, unde pedepsele sunt mai puţin importante. Aici, trebuia făcute expulzări, exmatriculaţi conducătorii grupărilor, ceea ce ar fi însemnat măsuri grave.

Până la începerea banchetului – ora patru după-amiază – Karl Johausen, Siegfried şi prietenii lor nu plecară din curte. Majoritatea studenţilor veneau să discute cu ei, de parcă ar fi aşteptat instrucţiuni de la şeful lor. Se zvonise că banchetul avea să fie interzis – zvon fals, de altfel, căci interdicţia ar fi dus, poate, la o explozie de nemulţumire.

Ajunsese însă pentru ca grupurile să se plimbe furioase prin curtea cea mare.

Ivan Nicolev şi ai săi nu erau interesaţi de aceste lucruri. Ei se

plimbau mai retras, aşa cum făceau de obicei, şi se intersectau uneori cu alţi studenţi.

Atunci când se uitau unii la alţii, privirile exprimau provocările pe care gurile încă nu le rosteau. Ivan îşi păstra calmul şi părea indiferent, dar Gospodin era greu de stăpânit!

Acesta se uita dispreţuitor la ceilalţi şi nu-şi pleca privirea, ce se încrucişa, precum lama unei săbii, cu cea a lui Karl.

Doar atitudinea aceea era suficientă pentru declanşarea unei altercaţii, ce nu s-ar fi limitat doar la cei doi adversari.

În sfârşit, se auzi clopoţelul banchetului. Karl Johausen, precedându-şi camarazii – mai multe sute – se îndreptă spre sala amfiteatrului, ce le fusese rezervată.

În curând, în curte nu rămaseră decât Ivan Nicolev şi cei cincizeci de studenţi slavi, aşteptând momentul de a părăsi Universitatea ca să se ducă la familiile lor.

Deoarece nimic nu-i reţinea, poate că ar fi făcut bine să plece imediat. Aşa considerase Ivan Nicolev, dar nu-l ascultaseră tovarăşii săi. Se părea că Gospodin şi alţii fuseseră înlănţuiţi de sol, ba chiar atraşi ca un magnet de amfiteatru.

Trecură astfel douăzeci de minute. Se plimbară în linişte. Se apropiau de ferestrele sălii, deschise către curte. Ce voiau, oare?… Să asculte propunerile zgomotoase, ce ajungeau până la ei, şi să răspundă răutăţilor pe care le auzeau?…

De fapt, cei care sărbătoreau nu trebuiră să aştepte sfârşitul banchetului pentru a trece la cântece şi a toasta. Vinul li se urcase la cap după ce goliseră primele pahare. Îi văzuseră pe Ivan Nicolev şi ai săi pe fereastră şi vorbeau mai tare, spre a fi auziţi.

Ivan mai făcu un efort spre a-i potoli pe ai săi.

— Să plecăm de aici, le zise el.

— Nu! replică Gospodin.

— Nu! spuseră ceilalţi.

— Nu vreţi să mă ascultaţi, nici să mă urmaţi?…

— Vrem să auzim ce spun germanii ăştia beţi. Dacă nu ne va conveni, tu ne vei urma, Ivan!

— Să mergem, Gospodin, zise Ivan. Aşa vreau!

— Mai stai câteva minute, preciză Gospodin, şi nu vei mai vrea să pleci!

Înăuntru tumultul se amplifica. Se auzeau glasuri ce dominau clinchetul paharelor ciocnite, strigătele şi hohotele de râs.

Apoi începură să cânte în cor imnul in cinstea universităţilor germane:

Gaudeamus îgitur,
Juvenes dum sumus!
Post jucundam juventutem,
Post molestam senectutem,
Nos habebit humus!

Fireşte, aceste cuvinte erau vesele şi nu necesitau o atmosferă de înmormântare. Dar parcă ei cântau De Profundis în pustiu! De fapt, cântecul acesta sună bine în nota germanică.

Se auzi însă un glas:

— Riga, cine te-a făcut atât de frumoasă?… Sclavia livonienilor!… Vom putea, oare, într-o zi, cu bani, să-ţi cumpărăm castelul de la germani şi să-i facem să joace pe pietrele sale încinse?

Era Gospodin care lansase acest imn rusesc de o mare anvergură.

Apoi, după el şi cu el, camarazii săi începură să intoneze „Boje- Ţara-Krani”, imn moscovit religios şi măreţ.

Brusc, uşa sălii de banchet se deschise. În curte ieşiră cam o sută de studenţi.

Înconjurară grupul slavilor, în centrul căruia se afla Ivan Nicolev, neputincios acum să-şi mai oprească tovarăşii, incitaţi de strigătele şi de gesturile adversarilor lor. Deşi Karl Johausen nu era cu ei, ca să-i împingă la violenţă – se găsea încă în amfiteatru – acel Gaudeamus igitur al lor, aproape urlat, încerca să acopere imnul rusesc, a cărui melodie puternică se auzea totuşi, în ciuda eforturilor lor.

În clipa aceea, doi studenţi se găseau faţă în faţă, gata să sară unul la celălalt – Siegfried şi Gospodin. Între ei avea să se decidă chestiunea celor două neamuri?… Grupurile lor nu aveau să se implice odată cu ei?… Altercaţia nu urma să degenereze în bătaie generală, pentru care va răspunde chiar conducerea Universităţii?

Auzind tumultul provocat de participanţii la banchet, rectorul se grăbi să intervină. Unii profesori i se alăturară şi traversau acum curtea, despărţind grupurile. Încercau să-i calmeze pe tineri, dar nu izbutiră. Rectorul nu avu suficientă autoritate…

De altfel, ce putea face el in mijlocul acelor germanici al căror număr creştea pe măsură ce se golea sala amfiteatrului?…

Ivan Nicolev şi camarazii săi, în ciuda inferiorităţii lor numerice, nu cedau nici în faţa ameninţărilor, nici a injuriilor.

În clipa aceea, Siegfried, cu paharul în mână, apropiindu-se de Gospodin, îi aruncă vinul în faţă.

Era prima lovitură. Aveau să vină altele, cu miile.

însă acolo se ivi Karl Johausen şi toţi se opriră, de ambele părţi.

se făcu loc să treacă şi fiul bancherului se îndreptă către grupul în care se afla fiul profesorului.

Nu se poate descrie atitudinea lui Karl în momentele acelea. Nu i se citea mânia pe chip, ci părea calm şi dispreţuitor, pe măsură ce se apropia de adversarul său. Camarazii săi nu se îndoiau. Venea acolo doar ca să-l jignească de faţă cu toată lumea.

După tumultul acela urmase liniştea deplină. Se simţea că înfruntarea dintre cele două grupări adverse din Universitate avea să se desfăşoare între Ivan Nicolev şi Karl Johausen.

însă Gospodin, care nu se mai gândea la Siegfried, îl aşteptă pe Karl să mai înainteze câţiva paşi, apoi vru să i se pună în drum, barându-i trecerea.

Ivan îl reţinu.

— Asta mă priveşte pe mine! zise el scurt.

Avea dreptate. Îl privea doar pe el.

Păstrându-şi perfecta stăpânire de sine, îi dădu la o parte pe camarazii săi, care voiau să se interpună.

— Nu mă vei putea împiedica! urlă Gospodin, în culmea furiei.

— Ba da! zise Ivan Nicolev, pe un ton atât de hotărât, că nu putea fi contrazis.

Apoi li se adresă numeroşilor studenţi, astfel încât toţi să-l audă:

— Voi sunteţi cu sutele, noi doar cincizeci!… Hai, atacaţi-ne!… Ne vom apăra până la moarte!Dar voi veţi acţiona ca nişte laşi!…

Un strigăt plin de furie îi răspunse.

Karl făcu semn că voia să vorbească.

Liniştea se instală iar.

— Da, vom acţiona ca nişte laşi! zise el… Există vreunul dintre slavi care vrea să lupte singur?

— Oricare dintre noi! strigară camarazii lui Ivan.
Acesta se apropie de adversarul său şi spuse:
— Eu voi lupta şi Karl, dacă vrea să fie personal provocat, îl provoc…
— Tu?… strigă Karl, făcând un gest dispreţuitor.
— Eu! repetă Ivan. Alege-ţi doi prieteni… Eu i-am ales deja pe ai mei…
— Tu… te vei bate cu mine?
— Da… mâine, dacă nu eşti gata în acest moment. Acum, dacă aşa vrei.
Adesea studenţii aveau asemenea înfruntări, iar autorităţile mai bine închideau ochii, căci consecinţele nu sunt întotdeauna foarte grave.
Nici acum nu se temeau de o consecinţă fatală, cât timp adversarii se băteau din cauza unei animozităţi personale.
Karl îşi încrucişase braţele şi îl cântărea pe Ivan din cap până în picioare.
— Aha, ţi-ai ales deja martorii? zise el.
— Iată-i, replică Ivan, arătând către Gospodin şi către un alt student.
— Crezi că vor fi de acord?
— Fireşte!… strigă Gospodin.
— Ei bine, spuse Karl, nu voi accepta niciodată să mă bat cu tine, Ivan Nicolev!
— De ce, Karl?
— Deoarece eşti fiul unui asasin!

Capitolul IX
Denunţul

Iată ce se întâmplase la Riga, în ziua precedentă, la întoarcerea judecătorului Kerstorv, a maiorului Verder, a doctorului Hamin şi a domnului Frank Johausen, în noaptea dintre 15 şi 16 aprilie.
Cu douăsprezece ore înainte, încă de dimineaţă, se răspândise vestea crimei comise la Crucea Ruptă. Odată cu omorul se află şi numele victimei: Poch, angajatul Băncii.
Nefericitul era cunoscut în tot oraşul. În fiecare zi era întâlnit, purtându-şi tolba peste umăr, cu gentuţa, sub braţ, legată cu

lănţişorul de centură, umblând să recupereze banii pentru Banca fraţilor Johausen. Om bun şi serviabil, plăcut şi vesel, iubit şi stimat, nu avea duşmani, ci numai prieteni. Înaintea căsătoriei sale cu Zenaida Parensov, după o aşteptare atât de îndelungată, prin munca sa şi echilibrul traiului său, economiile lui, împreună cu cele ale femeii, le-ar fi asigurat viitorul. Peste doar două zile, viitorii miri trebuia să se afle în faţa pastorului protestant, ce avea să le celebreze cununia. Ar fi urmat o festivitate la care ar fi participat ceilalţi colegi ai săi de la Bancă, poate chiar şi fraţii Johausen i-ar fi onorat cu prezenţa. Pregătirile de nuntă începuseră, ba chiar se încheiaseră… Şi iată că Poch fusese ucis prin loviturile unui asasin, într-un local izolat, aflat pe unul dintre drumurile Livoniei!… Ce efect avu această ştire!

Şi se pare că Zenaida n-a putut fi împiedicată s-o afle brusc, fără a fi pregătită, citind în jurnal anunţul, ce nu oferea amănunte.

Biata femeie fu ca trăsnită de asemenea veste. Mai întâi vecinii, apoi doamna Johausen, căutară s-o consoleze şi s-o ajute. Poate că biata femeie nu avea să-şi mai revină dintr-un asemenea şoc.

Dar dacă victima era cunoscută, nu se ştia nimic despre ucigaş. În zilele de 14 şi 15, atunci când justiţia îşi desfăşurase cercetările la faţa locului şi îşi începuse ancheta, nu se aflase nimic despre acest subiect. Trebuia aşteptată întoarcerea magistraţilor, dar tot era posibil să nu se fi descoperit autorul crimei.

Ucigaşul, oricine ar fi fost el, era urât de public. Trebuia pedepsit cu asprimea maximă, potrivit legii, dar nu era de ajuns. Toţi regretau renunţarea la torturile cumplite dinaintea execuţiei. Nu trebuie uitat că drama aceasta judiciară se desfăşura în provinciile baltice, unde, nu cu multă vreme în urmă, justiţia li se aplica în mod barbar condamnaţilor la moarte. Erau arşi mai întâi cu fierul înroşit în foc, li se aplicau nenumărate lovituri de vergele, chiar şi mii, ce uneori izbeau doar un cadavru. Unii condamnaţi fuseseră închişi şi lăsaţi să moară torturaţi de foame – asta dacă nu aveau ceva de mărturisit, care să intereseze justiţia.

Atunci îi hrăneau doar cu peşte ori cu came sărată, fără să li se dea nicio picătură de apă, şi astfel li se smulgeau răspunsurile la întrebări.

Lucrurile s-au îmblânzit considerabil însă. Dacă pedeapsa cu moartea s-a menţinut în Rusia doar pentru crima politică, ea a fost abolită pentru cele de drept comun şi înlocuită cu munca în minele din Siberia. Deportarea asasinului de la Crucea Ruptă nu mulţumea însă populaţia din Riga.

Se dăduseră ordinele privitoare la transportul victimei. Aceasta nu pentru că ar mai fi fost alte constatări de făcut la Riga.

Doctorul Hamin prezentase cu minuţiozitate în procesul său verbal natura şi forma rănii, amprentele loviturii de cuţit de la orificiul său exterior.

Dar domnul Frank Johausen ţinea ca funeraliile angajatului său de la Bancă să se facă în oraş, din milă şi simpatie, iar costurile să fie suportate în întregime de firma sa.

În dimineaţa de 16, maiorul Verder se prezentă la cabinetul şefului său ierarhic, colonelul de poliţie, Raghenov. Acesta aştepta cu nerăbdare să fie pus la curent cu respectivul caz, ca să-şi pornească cei mai buni dulăi pe urmele ucigaşului, dacă avea nişte indicii cât de mici. Se va vedea mai târziu de ce era atât de interesat de chestiunea respectivă. Dar, în lipsa altor informaţii, se părea că era o crimă de drept comun, un asasinat urmat de un furt.

Maiorul îi raportă colonelului Raghenov toate detaliile anchetei, circumstanţele în care se comisese crima, indiciile obţinute în timpul percheziţiilor, constatările doctorului Hamin.

— Înţeleg că bănuielile dumneavoastră îl vizează în special pe călătorul care a dormit în acea noapte la Crucea Rupta, zise Raghenov.

— Aşa este, domnule colonel.

— Krov n-a avut o atitudine suspectă în cursul anchetei?…

— Fireşte că m-am gândit că şi el ar putea fi asasinul, răspunse maiorul, deşi n-am aflat nimic din antecedentele sale. Dar, după urmele observate la fereastra camerei respectivului călător, care a plecat dis-de-dimineaţă, după descoperirea, în acea încăpere, a vătraiului ce a servit ca să se forţeze obloanele, nu ne mai îndoim de autorul crimei.

— Ar fi bine totuşi să-l supravegheaţi pe Krov…

— Fireşte, domnule colonel. Doi dintre agenţii mei supraveghează casa, iar el stă în continuare la dispoziţia justiţiei.

— Deci, insistă Raghenov, nu atribuiţi crima vreunui răufăcător din exterior, ce ar fi putut pătrunde în camera victimei?…

— Nu vreau să fiu foarte categoric, răspunse maiorul, dar mi-ar fi greu să admit aşa ceva, cât timp presupunerile se schimbă în certitudini atunci când se aplică tovarăşului de drum al lui Poch.

— Văd că deja v-aţi format o părere, domnule maior Verder…

— Părerea mea este şi cea a judecătorului Kerstorv, a doctorului Hamin şi a domnului Johausen… Remarcaţi că respectivul călător a căutat mereu să nu fie recunoscut, din clipa sosirii sale la Crucea Ruptă şi până la plecare…

— Şi n-a spus unde se duce, când a plecat de acolo?…

— Nu, domnule colonel.

— Dar putem presupune că a plecat din Riga către Pernau?…

— Ipoteza este foarte plauzibilă, domnule colonel, deşi şi-a reţinut loc doar până la Revel.

— Niciun străin n-a fost văzut prin Pernau în zilele de 14 şi 15?…

— Niciunul, zise maiorul, deşi poliţia era alertată, iar asasinatul îi fusese semnalat… Unde s-a dus călătorul respectiv?… A ajuns la Pernau?… A ieşit din provinciile baltice, cu prada furată?

— Mă tem, domnule maior, că porturile din apropiere i-au oferit ocazia să scape…

— Îi vor oferi această ocazie, domnule colonel, replică Verder, căci navigaţia încă nu este posibilă prin Marea Baltică sau în Golful Finlandei… Din câte ştim, nicio navă n-a plecat încă… Deci, dacă respectivul călător caută să se îmbarce, trebuie să mai aştepte câteva zile, fie într-un târg din interior, fie într-un port de pe litoral, ca Pernau, Revel…

— Sau Riga, spuse Raghenov. De ce să nu se fi întors la Riga? Poate că aici va fi mai la adăpost de căutările Poliţiei?…

— Aşa ceva mi se pare mai puţin probabil, domnule colonel, dar trebuie prevăzut orice, iar agenţii noştri vor cerceta toate navele gata de plecare. Oricum, dezgheţul nu va fi complet până la sfârşitul săptămânii. Până atunci, voi da ordine ca supravegherea oraşului şi a portului să fie sever organizată.

Colonelul aprobă diversele măsuri plănuite de subordonatul său, extinzându-le pe tot cuprinsul provinciilor baltice.

Maiorul Verder îi promise că-l va ţine la curent. Ancheta avea să fie continuată de judecătorul Kerstorv, iar acest magistrat foarte activ urma să aibă grijă să reunească toate documentele referitoare la acest caz.

De altfel, după conversaţia cu maiorul, colonelul nu se mai îndoia că asasinul era călătorul care-l însoţise pe angajatul Băncii la Crucea Ruptă. Împotriva sa existau acuzaţii clare. Dar cine era el?…

Cum aveau să-i stabilească identitatea, căci nu fusese cunoscut nici de Broks, care-l luase cu poştalionul din Riga, nici de Krov, care-l găzduise?… Nimeni nu-i văzuse chipul, nu putea spune dacă era tânăr sau bătrân. Pe ce piste aveau să pornească agenţii?… în ce parte să înceapă ei căutările?… De la ce martori să se aştepte la o revelaţie care să-i permită judecătorului să rezolve cu bine cazul?…

În privinţa asasinului, se lăsase bezna.

Se va vedea însă cum s-a făcut brusc lumină şi cum noaptea s-a transformat în zi.

în dimineaţa aceea, după ce şi-a scris raportul medico-legal asupra cazului de la Crucea Ruptă, doctorul Hamin s-a dus la cabinetul domnului Kerstorv, să i-l ducă.

— Niciun indiciu nou?… îl întrebă pe magistrat.

— Niciunul, doctore.

Plecând din cabinetul judecătorului, doctorul Hamin se întâlni cu consulul francez, domnul Delaporte. Pe drum, îi vorbi despre caz şi dificultăţile sale.

— De fapt, zise consulul, dacă pare sigur că respectivul călător este autorul crimei, va fi greu de găsit… Puneţi mare accent, doctore, pe faptul că lovitura a fost dată cu un cuţit al cărui inel metalic a lăsat o amprentă în jurul rănii?… Fie!… Dar cum se va găsi cuţitul?

— Cine ştie?… zise doctorul Hamin.

— Vom vedea, spuse domnul Delaporte. Aveţi cumva veşti despre domnul Nicolev?

— Despre Dimitri?… întrebă doctorul. De unde să am, dacă el este plecat?…

— Da, de trei zile… este ceva neobişnuit, dacă mă gândesc bine…

— Adevărat… remarcă şi doctorul.

— Nici ieri, domnişoara Nicolev n-a primit nicio veste de la

el…

— Haideţi s-o vedem pe Ilka, propuse doctorul. Poate că factorul i-a adus în dimineaţa asta vreo scrisoare de la tatăl ei sau poate că Nicolev s-a întors acasă…

Domnul Delaporte şi doctorul Hamin se îndreptară spre mahalaua la marginea căreia se afla casa profesorului.

Când ajunseră la uşă, întrebară dacă puteau fi primiţi de domnişoara Nicolev.

Servitoarea le răspunse afirmativ şi intrară imediat în sala în care se afla Ilka.

— Draga mea, s-a intors tatăl tău?… o întrebă nerăbdător doctorul.

— Nu, răspunse fata.

Îngrijorarea i se citea pe chipul palid şi obosit.

— Dar aţi primit veşti de la el?… întrebă consulul.

Fata îi făcu un semn negativ, din cap.

— Absenţa sa este inexplicabilă, zise doctorul, ca şi cauza pentru care Dimitri a plecat…

— Numai să nu fi păţit vreo nenorocire!… murmură fata, foarte tulburată. Crimele sunt frecvente în Livonia de la o vreme…

Doctorul vru s-o liniştească, fiind mai curând surprins decât îngrijorat de absenţa profesorului.

— Nu trebuie să exagerăm, spuse el. Încă se poate călători în siguranţă!… Este adevărat că s-a comis o crimă la Pernau… şi, dacă nu se ştie cine este asasinul, victima este cunoscută… un biet angajat al Băncii…

— Vedeţi, doctore, că drumurile nu sunt prea sigure, remarcă Ilka. Se împlinesc azi patru zile de când a plecat tara… Vai, presimt o nenorocire…

— Linişteşte-te, draga mea, zise doctorul, luându-i mâinile în ale sale, nu trebuie să te sperii!… Dimitri ne-a anunţat că va lipsi două, trei zile… întârzierea sa nu ne îngrijorează…

— Chiar spuneţi ceea ce credeţi, doctore?… întrebă fata, uitându-se fix la el.

— Fireşte, Ilka, fireşte. Eu nu sunt îngrijorat. Dacă aş şti însă de ce a plecat la drum… Aveţi biletul pe care l-a lăsat profesorul, după plecarea sa?…

— Iată-l! răspunse Ilka, scoţându-l din buzunar şi întinzându-l doctorului.

Domnul Delaporte îl citi cu mare atenţie. Nu puteai afla nimic în plus din acea frază laconică a lui Dimitri, pe care fata o ci tise şi o recitise.

— Deci, nu şi-a luat rămas-bun atunci când a plecat?…

— Nu, dragă doctore, răspunse Ilka. Ba chiar, în ajun, când m-a îmbrăţişat, ca în fiecare seară, părea căzut pe gânduri…

— Poate că avea un anumit subiect la care să se gândească?… observă consulul.

— Venise acasă mai târziu ca de obicei, sper că n-aţi uitat, doctore. A avut o lecţie care s-a prelungit… aşa a spus.

— Într-adevăr, zise doctorul, dar mi s-a părut cam gânditor…

Insist însă asupra acestui lucru, Ilka, după plecarea noastră, ce-a făcut Dimitri?…

— Mi-a spus noapte bună, apoi a urcat în camera sa, iar eu m-am dus în cea a mea…

— N-a mai primit nicio vizită, care să-i motiveze plecarea?…

— Nu, sigur că nu, răspunse fata. Cred că s-a culcat repede, căci n-am mai auzit alt zgomot…

— Nu i-a adus, oare, servitoarea vreo scrisoare, mai târziu?…

— Nu, doctore. Pot afirma că uşa casei nu s-a mai deschis, după ce aţi plecat.

— Asta înseamnă că, în seara respectivă, avea deja un plan de acţiune…

— Fireşte, adăugă domnul Delaporte.

— Fireşte, zise şi doctorul. Iar a doua zi, dimineaţa, când ai citit biletul lăsat de el, copila mea, n-ai vrut să afli în ce direcţie a plecat?…

— Cum, aş fi putut? replică Ilka. Şi de ce aş fi făcut-o?… Tata a avut motivele sale şi n-a vrut să le spună nimănui, nici măcar mie… De aceea sunt îngrijorată, fiindcă lipseşte, iar absenţa lui se prelungeşte…

— Nu fi îngrijorată, Ilka, vru s-o liniştească doctorul. Dimitri se încadrează încă în termenele stabilite de el. Diseară ori mâine dimineaţă, se va întoarce!

De fapt, doctorul era mai îngrijorat de motivele plecării profesorului decât de călătoria în sine.

Apoi, el şi domnul Delaporte plecară şi promiseră să revină seara, ca să afle noutăţi despre Dimitri.

Fata rămase în pragul casei până în clipa în care dispărură amândoi, după o cotitură a străzii. Apoi, gânditoare, având

presimţiri sumbre, se întoarse în camera sa.
Chiar în momentul acela, în cabinetul maiorului Verder se afla ceva nou legat de crima de la Crucea Ruptă, care îl punea pe magistrat pe urmele vinovatului.
În dimineaţa aceea, brigada condusă de Eck se întorsese la Riga.
Nu s-a uitat că agenţii fuseseră trimişi în nordul provinciei, unde, de la o vreme, se comiteau numeroase atentate împotriva persoanelor şi a proprietăţilor. Trebuie amintit şi că, înainte cu opt zile, Eck operase în apropierea Lacului Peipus, căutând un evadat din ocnele siberiene, ce fusese urmărit până lângă Pernau.
Dar fugarul, sărind pe gheţarii în derivă de pe Pernova, dispăruse dus de apele râului.
Pierise răufăcătorul?… Poate, dar nu se ştia sigur.
Brigadierul Eck se îndoia de moartea lui, căci nu-i găsise trupul nici în port, nici la gura de vărsare a râului Pernova.
De când se întorsese la Riga, brigadierul, grăbit să-şi prezinte raportul, se dusese la cabinetul său, unde fusese informat de crima de la Crucea Ruptă şi nimeni nu bănuise că el avea cheia misteriosului caz.
Mari fură surpriza şi satisfacţia maiorului Verder, aflând că brigadierul avea să-i ofere informaţii importante despre crima al cărui autor îl căutau în zadar.
— Asasinul omului de la Bancă?…
— Da, domnule maior.
— Îl cunoşteai pe Poch?
— Îl cunoşteam. Ultima dată l-am văzut în seara de 13.
— Unde?…
— La Crucea Ruptă.
— Erai acolo?…
— Da, domnule maior, cu unul dintre agenţii mei, înainte de a reveni la Pernau.
— Şi ai vorbit cu acest nefericit?…
— Câteva minute. Adaug că asasinul, dacă este, aşa cum se presupune, călătorul ce-l însoţea pe Poch şi care a dormit acolo… atunci îl cunosc şi pe el…
— Îl cunoşti?…
— Da, dacă ucigaşul este chiar călătorul respectiv…
— Nu ne mai îndoim de acest lucru, după constatările din

anchetă…

— Ei bine, domnule maior, vă voi da numele său… Poate nu mă veţi crede!

— Te cred, dacă afirmi că…

— Iată ce afirm, zise Eck. Pe omul acela, cu care n-am vorbit deloc la Crucea Ruptă, l-am recunoscut, deşi îşi ascundea faţa sub glugă… Este profesorul Dimitri Nicolev…

— Dimitri Nicolev?… strigă maiorul, stupefiat. El… nu se poate…

— V-am spus că n-o să mă credeţi!

Maiorul se ridicase şi mergea cu paşi mari prin cabinetul său, murmurând:

— Dimitri Nicolev!… Dimitri Nicolev!

Cum? Omul acesta, candidatul la viitoarele alegeri municipale, adversarul puternicei familii Johausen, acest rus în care se strângeau toate aspiraţiile, toate revendicările slavilor împotriva germanilor, acest protejat al guvernului moscovit putea fi asasinul lui Poch!…

— Afirmi tu aşa ceva?… îl întrebă iar pe Eck.

— Da.

— Dimitri Nicolev a plecat din Riga?…

— Da… Cel puţin, în noaptea aceea… De altfel, este uşor de verificat…

— Voi trimite un agent la domiciliul său, zise maiorul. Îl voi ruga pe domnul Frank Johausen să treacă pe la cabinetul meu… Tu rămâi aici…

— La ordinele voastre, domnule maior!

Acesta o dădu instrucţiuni la doi dintre agenţii de acolo, care plecară de îndată.

Zece minute mai târziu, domnul Frank Johausen se găsea la maior. În faţa sa, brigadierul Eck îşi repetă depoziţia.

Se pot înţelege, fireşte, sentimentele de răzbunare din inima bancherului. Cel mai neaşteptat lucru, o crimă, un asasinat, i-l aducea pe tavă pe rivalul său, pe care-l ura atât de mult!… Dimitri Nicolev… ucigaşul lui Poch!…

— Eşti sigur de ceea ce afirmi?… îl întrebă iar maiorul pe brigadier.

— Da! răspunse Eck, foarte sigur pe el.

— Dar… dacă el n-a plecat din Riga? întrebă domnul Frank Johausen.

— A plecat, declară Eck. În noaptea de 13 spre 14, nu era la el acasă… fiindcă l-am văzut… cu ochii mei… şi l-am recunoscut…

— Să aşteptăm întoarcerea agentului pe care l-aţi trimis la domiciliul lui Dimitri Nicolev, zise maiorul. Va fi aici peste câteva minute.

Domnul Frank Johausen, stând lângă fereastră, căzuse pe gânduri. Spera că brigadierul nu se înşelase, totuşi, instinctul dreptăţii se revolta în el împotriva unei asemenea acuzaţii.

Agentul veni şi iată ce le spuse:

Domnul Dimitri Nicolev plecase din Riga în ziu de 13, dimineaţa, şi nu se întorsese încă.

Revelaţiile brigadierului Eck erau confirmate.

— Deci aveam dreptate, domnule maior, zise el. Dimitri Nicolev a plecat de la domiciliul său în 13, încă din zori… Poch şi cu el au călătorit cu poştalionul… Accidentul cu trăsura s-a petrecut pe la şapte seara. Cei doi călători au intrat la Crucea Ruptă, unde au stat peste noapte… Dacă unul dintre ei l-a ucis pe celălalt, atunci Dimitri Nicolev este asasinul!

Domnul Frank Johausen se retrase, triumfând prin această veste, dar fiind cam dezorientat.

În curând, avea să se afle ştirea respectivă.

În oraş, la aflarea ei, parcă a explodat un butoi cu pulbere!… Dimitri Nicolev era asasinul de la Crucea Ruptă.

Din fericire, Ilka Nicolev n-a aflat asta. Zvonul n-a ajuns până la ea acasă. Doctorul Hamin avu grijă ca fata să nu ştie nimic.

Seara, când el şi domnul Delaporte se întâlniră în sală, nu spuseră nimic despre acest subiect. De altfel, nici nu puteau crede că Nicolev era un asasin!… Refuzau să creadă.

Dar telegraful nu stătea degeaba. Brigăzile de poliţie fuseseră prevenite: aveau ordin să-l aresteze pe Dimitri Nicolev, dacă-l găseau.

Astfel ajunse vestea la Dorpat, în după-amiaza de 16. Karl Johausen o aflase printre primii şi se ştie cum îi răspunsese lui Ivan Nicolev, în prezenţa studenţilor din Universitate.

Capitolul X
Interogatoriul

Dimitri Nicolev se întoarse la Riga în noaptea dintre 16 şi 17

aprilie, fără să fi fost recunoscut pe drum.

Foarte frământată, Ilka nu dormea. În ce stare ar fi fost biata fată, dacă ar fi ştiut ce acuzaţii i se aduceau tatălui ei!…

în plus, mai avea un motiv de îngrijorare. După plecarea domnului Delaporte şi a doctorului, o depeşă, de la Dorpat, o anunţa de sosirea lui Ivan de a doua zi, fără a-i spune cauza plecării sale bruşte.

Dar ce greutate i se luă Ilkăi de pe suflet atunci când, pe la trei dimineaţa, îl auzi pe tatăl ei urcând scările! Fiindcă nu veni să bată la uşa ei, fata se gândi că era mai bine să-l lase să doarmă, după oboseala călătoriei. Avea să-l îmbrăţişeze ziua, la deşteptare. Poate că el îi va spune de ce plecase în grabă, fără s-o anunţe.

A doua zi, tatăl şi fiica se întâlniră la prima oră, şi cel care scoase primul cuvânt a fost Dimitri:

— M-am întors, draga mea copilă… Am lipsit mai mult decât credeam. Doar douăzeci şi patru de ore…

— Pari obosit, tată, observă Ilka.

— Puţin, dar după o dimineaţă de odihnă, îmi voi reveni complet, iar după-amiază voi merge să predau câteva lecţii…

— Poate că ar fi mai înţelept să aştepţi până mâine, tată?… Elevii sunt anunţaţi…

— Nu, Ilka, ei nu pot aştepta. N-a venit nimeni cât am lipsit?

— Nimeni, cu excepţia doctorului şi a domnului Delaporte, care erau foarte surprinşi de plecarea ta.

— Da, răspunse Nicolev, puţin cam ezitant. Nu le-am spus nimic… Dar a fost o călătorie foarte scurtă, în timpul căreia cred că nimeni nu m-a recunoscut.

Profesorul nu dădu mai multe amănunte, iar fiica sa, foarte discretă, se mulţumi să-l întrebe dacă venea de la Dorpat.

— De la Dorpat? repetă Nicolev, destul de mirat. De ce mă întrebi?

— Pentru că nu-mi explic telegrama primită ieri seară…

— O telegramă? întrebă imediat Nicolev. De la cine?…

— De la fratele meu, care mă anunţă că vine azi.

— Vine Ivan? E ciudat, ai dreptate… De ce, oare? în sfârşit, fiul meu este întotdeauna binevenit.

Totuşi, îşi dădu seama din atitudinea fetei că ea ar fi vrut să cunoască motivele călătoriei sale.

— Nişte afaceri importante m-au silit să plec în grabă, spuse

el.

— Dacă tu eşti mulţumit, tată… răspunse Ilka.

— Mulţumit?… da…, copilă dragă, spuse el, privindu-şi fata cu coada ochiului, şi sper ca afacerile să nu aibă urmări supărătoare.

Apoi, ca un om hotărât să nu spună mai mult, schimbă subiectul conversaţiei.

După primul ceai de dimineaţă, Dimitri Nicolev urcă în cabinetul său, unde îşi aranjă diferitele documente şi începu să lucreze.

Casa îşi redobândise calmul obişnuit, iar Ilka era departe de a presimţi că urma o lovitură de trăsnet.

La douăsprezece şi un sfert, un agent de poliţie se prezentă la domiciliul lui Dimitri Nicolev. Acest agent aducea o scrisoare pe care i-o dădu servitoarei, recomandându-i s-o înmâneze stăpânului ei. Nu se interesă nici măcar dacă profesorul era acasă în clipa aceea. Deşi nu-ţi dădeai seama, casa era supravegheată încă din ajun.

Scrisoarea ajunse în mâna lui Dimitri Nicolev. Conţinea doar câteva cuvinte:

„Judecătorul Kerstorv îl invită pe profesorul Dimitri Nicolev să se prezinte neîntârziat la cabinetul său, unde îl aşteaptă. Problemă urgentă”.

Conţinutul ei îl surprinse pe Dimitri Nicolev, iar pe faţa lui se putea citi o vie îngrijorare.

Gândindu-se să dea curs invitaţiei făcute imperativ de judecătorul Kerstorv, îşi îmbrăcă haina îmblănită şi coborî în sala unde se afla fiica sa.

— Ilka, spuse el, am primit o scrisoare de la domnul Kerstorv, judecătorul, care mă roagă să trec pe la cabinetul său…

— Judecătorul Kerstorv?… întrebă fata. Ce vrea de la tine, tată?

— Nu ştiu, răspunse Nicolev.

— Să fie din cauza problemelor lui Ivan, care a plecat din Dorpat?

— Nu ştiu, Ilka… Da… poate… Ne vom lămuri repede.

Profesorul plecă tulburat, după cum observă fata sa. Cu agentul lângă el, Dimitri Nicolev mergea cu paşi nesiguri, ca un automat. Nu observa că era obiectul curiozităţii publicului, iar unele persoane se uitau urât la el, atunci când trecea pe lângă

ele.

Ajuns la Palatul de Justiţie, profesorul fu dus în biroul unde erau judecătorul Kerstorv, maiorul Verder şi grefierul. Se salutară şi Dimitri Nicolev aşteptă întrebările.

— Domnule Nicolev, spuse judecătorul Kerstorv, v-am chemat în legătură cu unele informaţii despre un caz pe care îl anchetez.

— Despre ce este vorba, domnule? întrebă Dimitri Nicolev.

— Vă rog să luaţi loc şi să mă ascultaţi!

Profesorul se aşeză pe un scaun în faţa biroului unde se afla judecătorul, în timp ce maiorul stătea în picioare în faţa ferestrei, întâlnirea se preschimbă imediat în interogatoriu.

— Domnule Nicolev, spuse judecătorul, nu fiţi surprins dacă întrebările pe care am să vi le pun au legătură cu persoana dumneavoastră, dacă vizează fapte din viaţa dumneavoastră privată… E necesar să răspundeţi fără ocolişuri, în interesul cazului şi al dumneavoastră.

Domnul Nicolev, cu ochii la judecător, pe care parcă nici nu-l auzea, păstră tăcerea câteva clipe, apoi înclină capul şi îşi încrucişă braţele.

Domnul Kerstorv avea în faţă procesele-verbale ale anchetei. Le aşeză pe masă şi întrebă cu vocea sa calmă şi gravă:

— Domnule Nicolev, aţi lipsit câteva zile de acasă?

— Da, domnule.

— Când aţi plecat din Riga?

— Pe 13, în zori.

— Şi când v-aţi întors?

— Noaptea trecută, pe la unu dimineaţa.

— Aţi plecat singur?

— Singur.

— Şi v-aţi întors singur?

— Singur.

— La plecare, aţi urcat în poştalionul spre Revel?

— Da, răspunse domnul Nicolev, după o oarecare ezitare.

— Şi la întoarcere?

— Am venit cu teleaga…

— Şi unde aţi găsit-o?

— La cincizeci de verste de aici, pe drumul spre Riga.

— Aţi plecat în zorii zilei de 13?

— Da, domnule, la ora şase.

— Eraţi singur în poştalion?
— Nu… cu un alt călător.
— Îl cunoşteaţi?
— Deloc.
— Dar aţi aflat foarte curând că era Poch, de la banca fraţilor Johausen?
— Într-adevăr, deoarece acesta, destul de vorbăreţ, a discutat tot timpul cu conducătorul poştalionului.
— Vorbea despre lucruri personale?
— Numai.
— Şi ce spunea?
— Că se ducea la Revel pentru domnii Johausen.
— Nu părea foarte grăbit să se întoarcă la Riga… unde trebuia să se căsătorească?
— Ba da, domnule, după câte îmi amintesc, pentru că nu am dat o prea mare atenţie acestei discuţii fără interes pentru mine.
— Fără interes? întrebă atunci maiorul Verder.
— Desigur, domnule, răspunse domnul Nicolev, uitându-se mirat la maior. De ce m-ar fi interesat ce spunea el?
— Poate că asta vrea să stabilească ancheta, replică domnul Kerstorv.
Profesorul făcu un gest ca al unui om care părea să nu înţeleagă.
— Acest Poch, continuă magistratul, nu avea o geantă, în felul celor folosite de angajaţii băncilor pentru transportarea banilor?
— Posibil, domnule, dar n-am remarcat.
— Deci nu ne puteţi spune dacă o lăsa în mod imprudent pe banchetă sau putea fi văzută întâmplător de persoanele care se apropiau de poştalion la popasuri?
— Stăteam într-un colţ, înfăşurat în haina mea îmblănită, uneori dormind, acoperit de glugă, şi n-am văzut ce făcea tovarăşul meu de călătorie.
— Conducătorul Broks este foarte clar în această privinţă…
— Ei bine, domnule judecător, dacă aşa spune, înseamnă că este adevărat. Eu nu pot nici să-i confirm, nici să infirm spusele lui.
— N-aţi vorbit cu Poch?
— În timpul călătoriei, nu… I-am vorbit prima dată când trebuia să ajungem la un adăpost, după accidentul poştalionului.
— Şi aţi stat întreaga zi într-un colţ, cu gluga trasă,

acoperindu-vă faţa cu grijă?

— Cu grijă? De ce cu grijă, domnule? întrebă pe un ton răstit domnul Nicolev.

— Întrucât ţineaţi, parcă, să nu fiţi recunoscut.

Maiorul Verder intervenise din nou în interogatoriu cu acest răspuns care conţinea, evident, o insinuare.

De această dată, Dimitri Nicolev nu negă imediat, cum făcuse cu cele spuse de judecător. După o tăcere de câteva clipe, se mulţumi să spună:

— Admiţând că aş fi vrut să călătoresc incognito, acesta nu este un drept al oricărui om liber din Livonia şi de oriunde?

— Excelentă măsură de precauţie, replica maiorul, pentru a nu fi recunoscut de martorii cu care aţi fi riscat să fiţi confruntat!

Încă o insinuare cu semnificaţie gravă, peste care profesorul nu putu trece cu vederea şi iată-l pălind vizibil.

— În sfârşit, adăugă judecătorul, nu negaţi că l-aţi avut în ziua aceea pe Poch, de la bancă, tovarăş de drum?…

— Nu… Probabil că angajatul Băncii, Poch, a fost cu mine în poştalion…

— E cât se poate de sigur, răspunse maiorul Verder.

Domnul Kerstorv continuă:

— Călătoria s-a desfăşurat fără incidente, de la o staţie la alta. La prânz, v-aţi oprit un ceas pentru a servi masa… Aţi mâncat separat, într-un colţ întunecos al sălii, permanent, se pare, cu această grijă de a nu fi recunoscut… Apoi poştalionul a plecat iar… Vremea era foarte rea, caii făceau faţă cu greu vijeliei. Iar la şapte şi jumătate seara s-a produs un accident… Unul dintre cai a tras într-o parte, iar osia din faţă s-a rupt şi trăsura s-a răsturnat pe o parte…

— Domnule, spuse Dimitri Nicolev întrerupându-l pe magistrat, pot să vă întreb pentru ce mă interogaţi despre aceste fapte şi cu ce scop?

— Cu scopul de a se face dreptate, domnule Nicolev. După ce conducătorul Broks a constatat că poştalionul nu mai putea ajunge până la următoarea staţie, cea de la Pernau, s-a făcut propunerea petrecerii nopţii într-un local, care se vedea la două sute de paşi de drum… Chiar dumneavoastră aţi indicat acest cabaret…

— Pe care nici nu-l ştiam, domnule. În seara aceea, am intrat pentru prima dată acolo.

— Fie! E sigur că aţi preferat să vă petreceţi noaptea acolo şi nu să vă duceţi la Pernau cu conducătorul trăsurii şi cu surugiul.

— Într-adevăr, ar fi trebuit să fac pe jos vreo douăzeci de verste pe o vreme îngrozitoare. Mi s-a părut de preferat să merg la adăpostul acela, însoţit de angajatul băncii.

— Dumneavoastră l-aţi convins să vă urmeze?

— Nu l-am convins în niciun fel, răspunse domnul Nicolev. Rănit în urma accidentului – cred că avea o vânătaie la picior – n-ar fi putut străbate distanţa până la Pernau… Ba chiar a fost foarte bine pentru el că a stat acolo…

— Foarte bine! exclamă maiorul Verder, care nu avea calmul magistratului şi nu se mai putu abţine.

Dimitri Nicolev se întoarse şi nu se putu abţine să nu ridice dispreţuitor din umeri.

Domnul Kerstorv, dornic să nu lase interogatoriul să se abată de la calea aleasă de el, se grăbi să pună noi întrebări:

— Broks şi surugiul au plecat spre Pernau în momentul în care ajungeaţi la Crucea Ruptă?

— La Crucea Ruptă? repetă domnul Nicolev. Nu ştiam că aşa se numeşte!

— Când aţi ajuns acolo cu Poch, aţi fost primit de domnul Krov… I-aţi cerut o cameră, iar Poch a făcut la fel… Krov s-a oferit să vă aducă de mâncare, dar aţi refuzat, în timp ce omul de la bancă a acceptat…

— Da, îmi convenea aşa.

— Vă convenea, domnule Nicolev, să plecaţi a doua zi înainte de ivirea zorilor şi să nu aşteptaţi întoarcerea conductorului. De aceea, l-aţi anunţat pe Krov de această intenţie şi v-aţi retras imediat în camera dumneavoastră…

— Lucrurile s-au petrecut chiar aşa, răspunse profesorul, nu fără să lase să se vadă că întrebările acestea începeau să-l obosească.

— Camera dumneavoastră se afla în stânga sălii de mese, unde încă mai beau câţiva clienţi ai lui Krov.

— Nu ştiu, domnule… Vă repet că nu cunoşteam acel local unde puneam piciorul pentru prima dată… mai ales că, şi când am venit, şi când am plecat, era întuneric…

— Fără să aşteptaţi întoarcerea conductorului, şi insist asupra acestui lucru, spuse domnul Kerstorv, fără să-l aşteptaţi pe conductorul care trebuia să vă ducă mai departe după repararea

poştalionului…

— Fără, spuse domnul Nicolev, pentru că până la Pernau nu mai aveam de făcut decât douăzeci de verste…

— Fie! Această idee v-a venit chiar în acea seară şi aţi pus-o în practică la patru dimineaţa.

Dimitri Nicolev nu răspunse.

— Acum, continuă domnul Kerstorv, a sosit clipa să vă pun o întrebare la care, fireşte, nu veţi avea nimic împotrivă să răspundeţi…

— Aştept, domnule.

— Care a fost motivul călătoriei dumneavoastră? O călătorie care pare că a fost hotărâtă brusc şi în secret, despre care nu le-aţi spus nimic în ajunul plecării elevilor dumneavoastră, pe care i-am interogat?…

Domnul Nicolev păru foarte tulburat la auzul întrebării.

— Treburi personale, răspunse el, în cele din urmă.

— Ce treburi?

— Nu doresc să le fac cunoscute.

— Refuzaţi să le spuneţi?

— Refuz.

— Veţi spune măcar unde vă duceaţi părăsind Riga?

— Nu voi spune.

— Aţi plătit până la Revel…? La Revel aveaţi treabă?

Niciun răspuns.

— Mi se pare că mai curând la Pernau, continuă judecătorul, pentru că n-aţi dorit să aşteptaţi întoarcerea poştalionului la Crucea Ruptă. Insist: aveaţi treabă la Pernau?

Dimitri Nicolev nu răspunse nici acum.

— Să continuăm, spuse judecătorul. Pe la patru dimineaţa, după depoziţia lui Krov, v-aţi trezit… S-a trezit şi el în acelaşi moment… Când aţi ieşit din cameră înfăşurat în haina de blană, cu gluga trasă peste faţă, el v-a întrebat dacă vreţi o ceaşcă de ceai sau un pahar de şnaps… Aţi refuzat şi aţi plătit găzduirea pe timpul nopţii… Apoi Krov, după ce a tras barele de la uşă, a descuiat cu cheia lui… Fără nicio vorbă, grăbit, aţi pornit la drum, prin beznă, spre Pernau. În tot ce am spus este vreun detaliu inexact?

— Niciunul, domnule.

— Încă o dată, vreţi să ne spuneţi scopul călătoriei dumneavoastră şi unde vă duceaţi părăsind Riga?

— Domnule Kerstorv, răspunse Dimitri Nicolev cu răceală, nu ştiu ce urmăresc toate aceste întrebări, nici pentru ce am fost convocat la cabinetul dumneavoastră… Totuşi, am răspuns la toate întrebările la care am crezut că trebuie să răspund… La celelalte, nu!…

Presupun că e dreptul meu!… De altfel, adaug că am făcut-o cu toată bună credinţa… Dacă aş fi vrut să ascund călătoria aceasta, din motive care mă privesc doar pe mine, dacă aş fi vrut să neg faptul că conform căruia acel călător din poştalion, tovarăşul de drum al celui de bancă, am fost eu, cum aţi fi putut să afirmaţi că mint, căci, după cum mărturisiţi, nici conducătorul, nici Poch, nici altcineva nu şi-a dat seama că sunt eu, după grija cu care m-am ferit să fiu recunoscut?

Trebuie observat că toată această argumentaţie fusese rostită de Dimitri Nicolev cu o ciudată siguranţă de sine, care nu era lipsită de un anumit dispreţ. Dar rămase tare surprins când auzi replica magistratului:

— Poch şi Broks n-au putut afla cine sunteţi, domnule Nicolev, dar aţi fost recunoscut de alt martor…

— Alt martor?

— Da… şi îi veţi auzi depoziţia.

Şi magistratul i se adresă unui agent, spunându-i:

— Să intre brigadierul Eck.

După câteva clipe, brigadierul intră în cabinet, salutându-l milităreşte pe şeful său, aşteptând apoi să fie interogat de domnul Kerstorv.

— Sunteţi brigadierul de poliţie, Eck, din escuada a şasea? întrebă judecătorul.

Brigadierul îşi spuse numele şi atribuţiile, în timp ce Dimitri Nicolev se uita la el ca la cineva pe care îl vedea pentru prima dată.

— În ziua de 13 aprilie, reluă judecătorul, în cursul serii, nu vă aflaţi la Crucea Ruptă?

— Într-adevăr, domnule judecător, mă aflam acolo, la întoarcerea dintr-o expediţie de-a lungul Pemovei, în căutarea unui fugar care ne-a scăpat aruncându-se pe gheţurile de pe acest râu.

La acest răspuns, Dimitri Nicolev nu-şi putu re; ine un gest care il surprinse pe domnul Kerstorv.

Totuşi, judecătorul nu făcu nicio observaţie şi i se adresă mai

departe brigadierului:
— Să vă auzim depoziţia.
Brigadierul se exprimă astfel:
— De aproape două ore, mă aflam cu unul dintre agenţii mei la Crucea Ruptă şi ne pregăteam să plecăm spre Pernau, când uşa s-a deschis… în prag au apărut doi călători… Poştalionul lor se stricase pe drum şi ei veniseră să caute adăpost acolo, în timp ce conducătorul şi vizitiul se îndreptau spre Pernau, luând cu ei atelajul… Unul dintre aceşti călători era omul de la bancă, Poch, din Riga, pe care îl cunoşteam demult, şi cu care am stat de vorbă cam zece minute… Celălalt călător parcă se străduia să-şi ascundă faţa sub gluga hainei, ceea ce mi s-a părut suspect, şi am încercat să descopăr cine era acest om.
— Îţi făceai doar datoria, Eck, spuse maiorul Verder.
— Poch, uşor lovit la picior, continuă brigadierul, se aşezase la o masă, pe care îşi pusese geanta cu iniţialele fraţilor Johausen… Deoarece acolo mai erau vreo cinci ori şase clienţi, i-am recomandat lui Poch să nu-şi lase la vedere gentuţa, chiar dacă era legată la centură cu un mic lanţ… Apoi m-am îndreptat spre uşă, examinându-l pe necunoscutul condus de cabanier spre camera lui, şi atunci gluga s-a mişcat puţin şi i-am distins o clipă faţa ascunsă.
— Atâta v-a fost de ajuns?
— Da, domnule judecător.
— Îl cunoşteaţi?
— Da, deoarece l-am întâlnit de nenumărate ori pe străzile din Riga.
— Era chiar domnul Dimitri Nicolev?
— Da.
— Prezent aici?
— Da.
Profesorul, care ascultase această depoziţie fără să o întrerupă, spuse:
— Brigadierul nu s-a înşelat… Cred că, într-adevăr, se afla la Crucea Ruptă, dacă aşa spune. Numai că, dacă el a fost atent la mine, eu n-am fost atent la el… Nu ştiu de ce, domnule judecător, aţi ţinut să ne confruntaţi, căci am declarat eu însumi că mă aflam în acea noapte la cabana Crucea Ruptă…
— Veţi afla, domnule Nicolev, răspunse magistratul. Dar, înainte de asta, refuzaţi în continuare să spuneţi care era scopul

călătoriei dumneavoastră?
— Refuz.
— Acest refuz nu este în avantajul dumneavoastră!
— De ce?
— Întrucât o explicaţie poate că ar împiedica justiţia să vă cerceteze în legătură cu ce s-a petrecut în noaptea aceea la Crucea Ruptă.
— În noaptea aceea? repetă profesorul.
— Da. N-aţi auzit nimic între opt seara şi trei dimineaţa?
— Nimic, căci am dormit până în momentul în care m-am trezit.
— Nici n-aţi văzut nimic suspect în momentul plecării?
— Nimic.
Apoi, Dimitri Nicolev adăugă cu o voce care nu prezenta nici cea mai mică tulburare:
— Cred că înţeleg, domnule, că, fără să ştiu, sunt amestecat într-un eveniment grav, în care am fost chemat ca martor…
— Ca martor… nu!
— Nu!… Ca acuzat, izbucni maiorul Verder.
— Domnule maior, îi atrase atenţia magistratul pe un ton sever, nu vă pronunţaţi înaintea justiţiei şi aşteptaţi decizia ei!
Maiorul se abţinu, iar Dimitri Nicolev parcă murmură aceste cuvinte:
— Ah! De aceea am fost chemat aici?
Apoi, pe un ton foarte ferm:
— De ce sunt acuzat? întrebă el.
— Angajatul băncii, Poch, a fost asasinat în noaptea de 13 spre 14 la Crucea Ruptă.
— Nefericitul acela a fost asasinat! strigă domnul Nicolev.
— Da, răspunse domnul Kerstorv, şi avem certitudinea că asasinul lui este călătorul care ocupa camera în care aţi stat.
— Or, acel călător sunteţi dumneavoastră, Dimitri Nicolev, zise maiorul Verder.
— Eu aş fi asasinul?!
Şi zicând asta, domnul Nicolev se ridică brusc de pe scaun şi se îndreptă spre uşa cabinetului, păzită de brigadierul Eck.
— Negaţi… Dimitri Nicolev? întrebă judecătorul, care se ridică şi el.
— Există lucruri pe care nici nu trebuie să le negi, pentru că se neagă de la sine, răspunse Nicolev.

— Aveţi grijă…
— Haideţi!… Doar nu vorbiţi serios!
— Foarte serios!
— Nu este treaba mea să discut, domnule, răspunse profesorul pe un ton sfidător de data aceasta. Dar aş putea afla de ce acuzaţia îi este adusă numai călătorului care a petrecut noaptea în acea cameră?
— Deoarece pe fereastra camerei, răspunse domnul Kerstorv, au fost găsite indicii materiale că ucigaşul a ieşit pe-acolo noaptea, ca să intre în încăperea lui Poch pe fereastra acesteia, după ce a forţat obloanele… pentru că vătraiul, care a fost folosit la efracţie, s-a găsit în camera respectivului călător…
— Într-adevăr, răspunse Dimitri Nicolev, dacă au fost făcute aceste constatări, este cel puţin ciudat…
Apoi adăugă, ca un om pe care nu l-ar fi privit această afacere:
— Dar, admiţând că, într-un fel, aceste constatări ne dau dreptul să credem că asasinatul nu a fost comis de un răufăcător din afară, ele nu dovedesc că asasinatul nu a putut fi făcută după plecarea mea?
— Îl acuzaţi deci pe Krov… împotriva căruia ancheta nu a ridicat nicio bănuială?
— Nu acuz pe nimeni, domnule Kerstorv, răspunse Dimitri Nicolev, pe un ton şi mai sfidător, dar am dreptul să spun că sunt ultimul pe care justiţia l-ar putea bănui de o astfel de crimă!…
— Acest asasinat a fost urmat de furt, zise atunci maiorul Verder, iar rublele lui Poch, pe care urma să le verse la Revel în numele fraţilor Johausen, au dispărut din geanta sa…
— Şi ce mă priveşte asta pe mine?
Judecătorul interveni între profesor şi maiorul Verder, spunând:
— Dimitri Nicolev, persistaţi în a nu prezenta nici motivul călătoriei dumneavoastră, nici de ce aţi plecat la patru dimineaţa de la Crucea Ruptă şi încotro v-aţi îndreptat?
— Da.
— Ei bine, justiţia este îndreptăţită să vă spună: ţineţi cont că angajatul băncii avea la el o sumă considerabilă! După accidentul cu poştalionul, pe când îl însoţeaţi pe Poch la Crucea Ruptă, aţi început să vă gândiţi la acest furt… Atunci când

momentul vi s-a părut favorabil, aţi ieşit din camera dumneavoastră pe fereastră… aţi intrat în cea a lui Poch tot pe fereastră… l-aţi omorât ca să-i furaţi banii, iar la patru dimineaţa aţi plecat, ca să ascundeţi prada… unde…

— Oriunde ar fi, tot o vom găsi! îl întrerupse maiorul.

— Pentru ultima dată, zise domnul Kerstorv, vreţi să ne spuneţi unde v-aţi dus după ce aţi plecat de la cabana Crucea Ruptă?

— Nu, pentru ultima dată! răspunse profesorul. Arestaţi-mă, dacă vreţi…

— Nu, domnule Nicolev, zise magistratul, spre marea uimire a maiorului Verder. Acuzaţiile împotriva dumneavoastră sunt grave, dar un om cu poziţia dumneavoastră, cunoscut ca o persoană foarte onorabilă, are dreptul la un anumit respect… Nu voi semna ordinul de arestare… Cel puţin, nu azi… Sunteţi liber… Totuşi, să fiţi în orice clipă la dispoziţia justiţiei.

Capitolul XI
Înaintea mulţimii

După acest interogatoriu, maiorul se aştepta să se ordone arestarea lui Nicolev. Mulţi alţii credeau la fel. De fapt, profesorul refuzase să precizeze scopul călătoriei sale.

Graba sa de a pleca de la Crucea Ruptă la patru dimineaţa nu avea avea niciun motiv plauzibil. Nu vrusese să spună unde-şi petrecuse cele trei zile de absenţă, înainte de a reveni la Riga…

De ce, în aceste condiţii, Dimitri Nicolev nu fusese arestat?… De ce era liber să se ducă la domiciliul său, în loc să fie băgat la închisoare?… Fireşte, trebuia să rămână la dispoziţia justiţiei… Dar nu avea să profite de libertate ca să fugă, acum, că se simţea atât de direct implicat în cazul de la Crucea Ruptă?

În Rusia, ca şi în alte părţi, nu trebuie negată justiţia civilă. Ea se exercită în toată plenitudinea sa. Însă, atunci când elementul politic apare într-o cauză, intervenţia autorităţii superioare nu întârzie să se producă.

Era şi cazul lui Dimitri Nicolev, acuzat de crimă în momentul în care partidul slavilor îl pusese în fruntea sa.

Iată motivul pentru care guvernatorul provinciilor baltice, generalul Gorko, era rezervat în a se pronunţa asupra

oportunităţii arestării, ba chiar foarte decis să nu o ordoneze, cât timp asupra vinovăţiei profesorului existau încă unele dubii.

De aceea, după-amiaza, atunci când colonelul Raghenov ii aduse procesul verbal al interogatoriului, vru să afle mai multe despre acest caz, pe care trebuia să-l prezinte guvernului.

— Sunt la ordinele Excelenţei Voastre, spuse colonelul.

Generalul Gorko citi cu atenţie procesul-verbal, apoi zise:

— Fie că Dimitri Nicolev este sau nu vinovat, germanii vor exploata situaţia, pentru că este slav. Tocmai de aceea, el urma să fie împins de noi în apropiata luptă electorală împotriva nobilimii germane, a acelei mari burghezii atotputernice în provincii şi în special la Riga… Numai că în prezent este acuzat de crimă şi nu ştie să se apere…

— Excelenţa Voastră are dreptate, răspunse colonelul, întâmplarea s-a produs într-un moment cât se poate de nepotrivit, când spiritele sunt deja foarte incitate…

— Îl credeţi vinovat pe Nicolev, colonele?

— Nu pot să vă răspund, Excelenţă, în această privinţă, şi mai ales nu cum aş vrea pentru domnul Nicolev, care întotdeauna a părut demn de stima publică.

— Dar de ce refuză să dea explicaţii despre călătoria lui?… în ce scop a făcut-o?… Unde s-a dus?… Probabil că are motive grave, dacă tace!…

— În orice caz, Excelenţa Voastră poate să observe că doar întâmplarea l-a adus în contact cu acel nefericit Poch, făcându-i să se întâlnească în poştalionul care a plecat din Riga şi i-a dus până la cabana Crucea Ruptă…

— Fireşte, colonele, şi recunosc că este un argument serios. De aceea bănuielile care planează asupra lui Nicolev s-ar reduce foarte mult, dacă ar consimţi să ofere lămuriri despre această călătorie neaşteptată, despre care nu şi-a anunţat nici măcar familia…

— De acord, şi totuşi, faptul că nu vrea să spună nimic în această privinţă nu poate constitui o dovadă de vinovăţie. Nu! în ciuda prezenţei sale în acea noapte la Crucea Ruptă, nu vreau, nu pot să cred că Nicolev este autorul crimei!

Guvernatorul îşi dădu seama că domnul colonel era înclinat să-l apere pe Dimitri Nicolev, slav ca şi el. De altfel, el însuşi nu ar fi recunoscut vinovăţia profesorului decât In cazul în care i s-ar fi prezentat de zece ori dovezi incontestabile.

— Totuşi, trebuie să recunoaştem, remarcă el răsfoind dosarul, că există acuzaţii grave împotriva lui. Nu neagă că a petrecut noaptea de 13 spre 14 la Crucea Ruptă… Nu neagă că a ocupat acea cameră, pe a cărei fereastră s-au descoperit câteva urme proaspete, acea cameră unde s-a găsit vătraiul ce i-a servit asasinului la forjarea obloanelor, permiţându-i să intre în camera lui Poch…

— Este adevărat, răspunse colonelul Raghenov. Aceste împrejurări indică faptul că asasinul este călătorul care a petrecut noaptea în acea cameră, şi nu ne îndoim că respectivul călător a fost Dimitri Nicolev. Dar întreaga sa viaţă, o existenţă integră şi onorabilă, îl apără împotriva acestei acuzaţii. Excelenţă, când s-a hotărât să plece, nu ştia că omul de la banca domnilor Johausen avea să călătorească împreună cu el, ducând o sumă importantă la Revel… Şi, dacă se va susţine că ideea crimei i-a venit văzând geanta cu bani, pe care imprudentul nu o ascundea destul de bine, ar mai trebui să se demonstreze că Dimitri Nicolev se afla într-o situaţie dificilă, că avea nevoie atât de mare de bani, încât nu a ezitat să comită un asasinat, ca să săvârşească apoi furtul!… S-a făcut această demonstraţie? Iar existenţa onorabilă şi modestă a profesorului Nicolev ne poate permite să credem că necesitatea banilor l-ar fi împins până la asasinat?

Aceste raţionamente erau de natură să-I tulbure pe guvernator, care lupta împotriva acelor presupuneri din care maiorul Verder şi mulţi alţii făceau certitudini. De aceea, se mulţumi să-i răspundă colonelului Raghenov:

— Să lăsăm ancheta să continue… Poate că alte constatări, alte mărturii vor conferi baze solide acuzării… Putem avea încredere în judecătorul Kerstorv… E un magistrat independent, integru, care îşi ascultă doar propria conştiinţă şi nu va ceda influenţelor politice… Nu trebuia să ordoneze arestarea profesorului, fără să mă consulte, aşa că l-a lăsat liber… Probabil că a făcut ce era mai bine… Dacă vor apărea noi circumstanţe, voi fi primul care va ordona închiderea lui Nicolev îit fortăreaţă.

Dar oraşul începea să se agite.

Majoritatea locuitorilor era convinsă că, după interogatoriu, profesorul urma a fi arestat – unii din clasele de sus, pentru că îl considerau vinovat, ceilalţi, deoarece acest caz impunea cel puţin reţinerea presupusului vinovat.

De aceea, vestea că Dimitri Nicolev s-a întors liber acasă a fost întâmpinată cu surprindere şi cu proteste.

Dar vestea cumplită ajunsese la el acasă. Ilka ştia, acum, că tatăl ei era acuzat de crimă. Fratele ei, Ivan, sosise şi o strânsese mult timp în braţe. Tânărul fierbea de indignare.

Povestise întreaga scenă care avusese loc între studenţii Universităţii din Dorpat.

— Tatăl nostru e nevinovat! strigă el. Şi îl voi forţa pe acel nemernic de Karl…

— Da… e nevionvat, spuse fata, ridicându-şi capul cu mândrie. Cine ar îndrăzni, chiar dintre duşmanii lui, să-l creadă vinovat?

Era deci inutil să se mai insiste în acest sens, asta era, de fapt, şi părerea apropiaţilor lui Dimitri Nicolev, doctorul Hamin şi consulul Delaporte, care se grăbiseră să vină imediat ce auziseră de convocarea profesorului în faţa judecătorului de instrucţie din Riga.

Prezenţa şi încurajările lor mai alinară durerea celor doi fraţi. Cu mare greutate, au reuşit să-i convingă să nu meargă după tatăl lor la cabinetul judecătorului.

— Nu, le spuse doctorul Hamin, staţi aici, cu noi… E mai bine să aşteptăm!… Nicolev se va întoarce, după ce-şi va dovedi nevinovăţia.

— La ce mai foloseşte atunci, zise fata, că a fost toată viaţa sa un om cinstit, din moment ce poate fi expus acestor acuzaţii infame?

— Îi foloseşte ca să se apere! exclamă Ivan.

— Da, răspunse doctorul, şi chiar dacă Dimitri ar recunoaşte crima, tot aş spune: „Este nebun, n-am să cred asta!”

Iată deci dispoziţia de spirit a familiei lui Dimitri Nicolev şi a celor doi prieteni, doctorul, domnul Delaporte şi alţi câţiva veniţi la el acasă. Dar pasiunile se aprinseseră atât de tare, că el auzise, pe drum, destule cuvinte urâte la adresa lui.

Fratele şi sora îl îmbrăţişară, iar el îi sărută pe amândoi. Ştia acum că Ivan fusese insultat la Dorpat, ce injurie cumplită îi aruncase Karl Johausen în faţa colegilor săi!… Ivan fusese numit fiu de asasin!…

Doctorul Hamin, consulul, ceilalţi prieteni dădură mâna cu Nicolev, toţi îl considerau nevinovat, protestând împotriva acuzaţiilor ce-i fuseseră aduse… Nu se îndoiseră niciodată de

inocenţa lui!… ii prezentară astfel cele mai sincere dovezi de prietenie.

În acea încăpere unde se aflau cu toţii, în timp ce o mulţime de oameni rău intenţionaţi se găsea în faţa casei, Dimitri Nicolev le povesti ce se petrecuse în cabinetul judecătorului, descriind izbucnirile maiorului Verder împotriva lui, aducând omagiu atitudinii demne şi revervate a domnului Kerstorv. Vorbi însă pe scurt, ca un om căruia nu-i plăcea să revină asupra acestor detalii.

înţeleseră că profesorul avea nevoie de odihnă, să fie singur, poate să caute în muncă uitarea unei încercări cumplite, astfel că prietenii îşi luară rămas-bun de la el.

Ivan se retrase în camera surorii sale, iar Dimitri Nicolev se închise în cabinetul său.

În timp ce ieşeau, domnul Delaporte îi spuse doctorului:

— Spiritele sunt agitate, dragă prietene, şi deşi domnul Nicolev este nevinovat, se impune de urgenţă găsirea adevăratului vinovat, astfel ura acestor duşmani îl va urmări în continuu!

— Şi eu mă tem de acelaşi lucru, răspunse doctorul. Tare aş vrea să fie prins criminalul din acest caz!… Moartea lui Poch va fi exploatată de fraţii Johausen, iar acel Karl nici măcar nu a aşteptat să fie dovedită acuzaţia, ca să-l facă pe Ivan fiu de asasin!…

— Mă tem, remarcă domnul Delaporte, că între Karl şi el se va întâmpla ceva necugetat!… Îl cunoşti pe Ivan… Va dori să se răzbune, răzbunându-şi tatăl!…

— Nu, nu, replică doctorul, nu trebuie să comită o imprudenţă în actuala stare de lucruri! Ah, blestemată călătorie! De ce-a făcut-o Dimitri şi ce a avut de gând când a plecat la drum?

La fel se întrebau copiii şi prietenii lui Nicolev, căci profesorul nu dăduse nicio explicaţie în această privinţă.

Trebuie remarcat chiar că, povestind despre interogatoriul judecătorului de instrucţie, profesorul nu făcuse nicio aluzie la călătoria lui, nici nu spusese că magistratul voise să afle motivele pentru care părăsise Riga şi nici că refuzase să răspundă în această privinţă.

încăpăţânarea de a nu vorbi despre acest subiect părea, probabil, cel puţin ciudată. Dar poate că avea să se explice mai târziu. Motivele absenţei sale timp de trei zile nu puteau fi decât

onorabile, chiar şi la fel de onorabile cele pentru care nu voia să vorbească.

Părea inadmisibil ca un om cu rangul şi situaţia lui să fi comis această crimă. Cu un cuvânt, ar fi putut spulbera acuzaţia, dar se încăpăţâna să nu-l spună.

Însă lipsa arestării lui Dimitri Nicolev, după apariţia sa înaintea judecătorului Kerstorv, produsese o revoltă a opiniei publice din oraş, mai ales în rândul germanilor majoritari. Familia Johausen, anturajul ei, nobilimea şi burghezia protestau vehement. Guvernatorul şi colonelul Raghenov erau acuzaţi a-i fi favorabilii profesorului, pentru că era slav, ca şi ei. Doar un slav n-ar fi fost închis în urma unei asemenea acuzaţii.

De ce nu era tratat ca un bandit oarecare?… Merita el mai multe menajamente ca un Karl Moor, un Ivan Sbogar, un Jeromir?… împotriva sa nu erau doar simple bănuieli, ci chiar certitudini, iar justiţia îl lăsa liber şi putea să fugă, să nu ajungă în faţa juraţilor, care nu ar fi ezitat totuşi să-l condamne!…

Este adevărat, condamnarea în cauză ar fi fost prea blândă, pedeapsa capitală fiind abolită în imperiul rus pentru crimele de drept comun. Asasinul, care merita moartea, ar fi fost doar deportat la minele din Siberia!…

Aceste cuvinte erau rostite în cartierele unde dominau germanii, în familia Johausen era o adevărată dezlănţuire îpotriva lui Dimitri Nicolev, a ucigaşului nefericitului Poch şi, de fapt, împotriva modestului profesor, adversar al puternicului bancher.

— Evident, repeta domnul Frank Johausen, Nicolev, la plecare, nu ştia că va călători cu Poch, şi că avea o sumă atât de importanta la el. Dar, când a aflat, după accidentul poştalionului, când a propus să-şi petreacă noaptea la Crucea Ruptă, plănuia să fure banii de la angajatul nostru, şi nu s-a dat înapoi să-l asasineze ca să poată fura…

Dacă nu vrea să mărturisească motivele pentru care a plecat din Riga, să spună cel puţin de ce a fugit de acolo înainte să se facă zi, de ce n-a aşteptat întoarcerea conducătorului!… Să spună unde s-a dus, unde a stat cele trei zile cât a lipsit!… Dar nu va spune! Ar însemna să-şi mărturisească fapta, pentru că n-ar fi plecat atât de repede, ascunzându-şi faţa, decât pentru a-şi pune în siguranţă banii furaţi de la victimă!

Referitor la motivul care l-ar fi determinat pe Dimitri Nicolev,

să comită furtul, iată ce-l reţinea pe bancher să dezvăluie, atunci când ar fi sosit momentul:

— Situaţia profesorului este disperată din punct de vedere pecuniar. Şi-a luat angajamentele pe care nu le poate respecta… Peste trei săptămâni ajunge la scadenţă o creanţă de optsprezece mii de ruble în favoarea mea şi nu va reuşi să o achite. Zadarnic îmi va cere o amânare!… îl voi refuza fără milă!

Frank Johausen se arăta aşa cum era: nemilos, plin de ură, răzbunător.

Totuşi, în această afacere în care intervenea politica, generalul Gorko nu renunţa la maxima prudenţă. Chiar dacă opinia publică o cerea, nu credea că profesorul trebuia arestat, dar nu se opusese percheziţiei la domiciliul acestuia.

La 18 aprilie, judecătorul Kerstorv, maiorul Verder, brigadierul Eck au făcut percheziţia.

Dimitri Nicolev îi lăsă cu dispreţ pe agenţi să-şi facă treaba, nu protestă, răspunzând cu răceală la întrebările puse. Agenţii i-au scotocit biroul şi dulapurile, i-au luat documente, scrisori, registrul de cheltuieli. Au reuşit să se convingă că domnul Johausen nu exagera când spunea că profesorul nu avea nimic. Trăia din banii câştigaţi din lecţii, dar, în urma evenimentelor, nu avea să rămână fără niciun venit?

Percheziţia nu ajunsese la niciun rezultat privind furtul ce-i prejudiciase pe fraţii Johausen. În opinia bancherului, Nicolev avusese timp să pună în siguranţă acei bani, în locul unde se duse a doua zi după crimă, pe care nu voia cu niciun preţ să-l spună.

Iar în privinţa biletelor ale căror numere erau cunoscute de bancă, domnul Kerstorv recunoştea, ca şi el, că nu puteau fi folosite decât atunci când hoţul, oricare ar fi fost el, spunea judecătorul, putea să o facă fără pericol. Avea să treacă destul timp mai înainte de a fi repuse în circulaţie.

Prietenii lui Dimitri Nicolev cunoşteau starea de spirit din Riga şi din provincii, toţi fiind impresionaţi de acest caz.

Opinia publică era, în general, împotriva profesorului, iar partea germană încerca să facă presiuni asupra autorităţilor ca să obţină arestarea şi judecarea lui. Populaţia locală, oamenii de jos, lucrătorii erau dispuşi să fie alături de Nicolev şi să-l susţină împotriva duşmanilor, fie şi din instinct de rasă, chiar dacă nu erau absolut convinşi de nevinovăţia lui.

Dar ce putere aveau acei oameni săraci? Cu mijloacele de care dispuneau fraţii Johausen şi partidul acestora, era uşor să acţioneze împotriva lor, să-l oblige pe guvernator să cedeze în faţa unei mişcări căreia ar fi fost periculos să i se opună.

În acel oraş foarte tulburat, periferia era străbătută de grupuri de burghezi şi de populaţia de jos, gata să-l servească pe cel care plăteşte. Deşi râdea de cei care se adunaseră în grupuri în faţa casei sale, Dimitri Nicolev îşi păstra un calm sfidător uimitor. La cererea copiilor săi, doctorul Hamin intervenise ca să-l convingă să nu iasă din casă. Ar fi riscat să fie insultat pe stradă, putea fi chiar bruscat.

Dându-i dreptate prietenului său, ridicând totuşi din umeri şi fiind mai puţin comunicativ ca niciodată, îşi petrecea acum lungile ore ale zilei în cabinetul său. Nu mai avea lecţii cu elevii din afară, nici cu cei care veneau la domiciliul său de lucru. Taciturn, preferând să nu discute cu nimeni, nefăcând nicio aluzie la imputările care i se aduceau, starea sa morală suferise o schimbare foarte vizibilă, care îi alarmase pe copiii şi pe prietenii săi, nu fără motiv.

De aceea, doctorul Hamin, animat de o prietenie care mergea până la devotamentul absolut, le consacra tot timpul rămas în afara îndatoririlor profesionale. Domnul Delaporte şi alţi câţiva se adunau în fiecare seară în casă, unde ajungeau uneori după strigăte ostile, deşi poliţia o supraveghea permanent, din ordinul colonelului Raghenov. Seri triste, la care Dimitri Nicolev nu lua parte!

Dar fratele şi sora nu erau astfel singuri în acele ceasuri pe care noaptea le face atât de grele şi de lungi! Apoi, prietenii plecau. Ivan şi Ilka se îmbrăţişau, cu inima strânsă de teamă, se întorceau în camerele lor, trăgeau cu urechea la zgomotele străzii, auzindu-şi tatăl care se plimba neîncetat, ca şi cum n-ar fi putut să se odihnească.

Se înţelege că Ivan nu se gândea să se întoarcă la Dorpat. Nu se putea prezenta la universitate în aceste condiţii dificile. Ce primire i-ar fi făcut studenţii, chiar şi colegii care îi dovediseră o prietenie sinceră până atunci?…

L-ar mai fi apărat acum bravul Gospodin, dacă ceilalţi ar fi fost influenţaţi de opinia publică?… Şi cum s-ar fi stăpânit în prezenţa lui Karl Johausen?…

— Ah, Karl ăsta! îi spuse el doctorului Hamin. Tata e

nevinovat! Descoperirea adevăratului criminal va dovedi nevinovăţia sa!… Dar, oricum, îl voi forţa pe Karl Johausen să-mi dea socoteală pentru insultă!… Şi, de altfel, de ce-aş mai aştepta?

Doctorul reuşi cu mare greutate să-l liniştească pe tânăr.

— Nu fi nerăbdător, Ivan, îl sfătui el, şi nu face vreo imprudenţă!… Când va veni momentul, voi fi primul care îţi va spune să-ţi faci datoria!

Ivan nu voia să cedeze şi, fără insistenţele surorii sale, poate că ar fi avut o izbucnire de furie ce ar fi înrăutăţit situaţia.

În seara întoarcerii sale la Riga, după ce revenise acasă în urma interogatoriului, în momentul în care prietenii săi se retrăgeau, Dimitri Nicolev întrebă dacă nu sosise vreo scrisoare pentru el.

Nu… Poştaşul adusese doar ziarul care apăra interesul slavilor, ca în fiecare seară.

A doua zi, la ora când trecea poştaşul, profesorul, ieşind din cabinetul său, coborî să-l aştepte in pragul uşii. În acel moment, cartierul era pustiu, doar câţiva agenţi plimbându-se prin faţa casei.

Ilka, auzindu-şi tatăl, veni lângă el, în prag.

— Aştepţi poştaşul? întrebă ea.

— Da, răspunse Nicolev. Mi se pare că întârzie în dimineaţa asta.

— Nu, tată, e încă devreme, te asigur… Afară este cam frig, ai face bine să intri în casă… Aştepţi o scrisoare?…

— Da, copila mea. Dar nu e nevoie să stai şi tu aici… Urcă în camera ta.

Şi s-ar fi spus, după atitudinea lui, că prezenţa fetei îi provoca o anumită stânjeneală.

În acel moment apăru poştaşul. Nu avea nicio scrisoare pentru profesor, iar acesta nu-şi putu ascunde supărarea.

Seara şi a doua zi dimineaţa, Nicolev manifestă aceeaşi nerăbdare când factorul poştal trecu prin faţa casei, fără să se oprească.

De la cine aştepta o scrisoare Dimitri Nicolev şi ce importanţă avea ea? Era cumva legată de acea călătorie cu consecinţe atât de neplăcute? Nu spuse nimic despre asta.

în acea dimineaţă, pe la ora opt, doctorul Hamin şi domnul Delaporte, sosiţi în grabă, cerură să stea de vorbă cu Ivan şi cu

sora lui. Veniseră să-i prevină că în ziua aceea va avea loc înmormântarea lui Poch. Era posibil să fie o manifestaţie împotriva lui Nicolev şi trebuia luate unele măsuri de precauţie.

într-adevăr, animozitarea fraţilor Johausen era de temut. Luaseră hotărârea să-i facă funerarii pompoase fostului lor angajat.

Doreau să-şi manifeste simpatia faţă de un angajat fidel, de treizeci de ani în slujba lor, dar era foarte vizibil că voiau să profite de ocazie ca să stârnească şi să incite publicul.

Probabil că guvernatorul ar fi acţionat mai înţelept împiedicând această manifestare, anunţată de ziarele antislave. Însă acum, cum spiritele erau agitate, intervenţia autorităţilor n-ar fi putut să provoace o reacţie violentă?

De aceea, cel mai bun lucru părea ordonarea măsurilor necesare pentru ca domiciliul profesorului să nu devină scena unor violenţe.

Probabilitatea era cu atât mai mare, cu cât, pentru a ajunge la cimitirul din Riga, cortegiul trebuia să treacă prin mahalaua şi prin faţa casei lui Nicolev – împrejurare regretabilă, care risca să stârnească mulţimea.

În aceste condiţii, doctorul Hamin recomandă să nu fie deloc anunţat Dimitri Nicolev. Deoarece se încuia în cabinetul său şi nu cobora decât la masă, putea fi scutit de anumite tensiuni şi chiar de vreo primejdie.

Dejunul la care Ilka îi invită pe doctor şi pe domnul Delaporte se desfăşură în tăcere. Nimeni nu vorbi despre înmormântarea stabilită pentru după-amiază. Totuşi, strigătele furioase îi făcură pe meseni să tresară, nu însă şi pe profesor, care nu părea că le aude. După masă, dădu mâna cu prietenii lui şi se întoarse în cabinetul său de lucru.

Ivan şi Ilka rămăseseră cu doctorul şi cu domnul Delaporte. Aşteptară în tăcerea tulburată doar, uneori, de tumultul celor care se adunau şi de vociferările mulţimii.

Tumultul se înteţea pe măsură ce oameni din toate categoriile sociale invadau mahalaua, fiind mai numeroşi în jurul casei profesorului. Trebuie recunoscut că marea majoritate a acestui public era vizibil împotriva celui pe care opinia publică îl acuza de a-l fi asasinat pe Poch.

În realitate, ar fi fost prudent să fie sustras pericolului de a cădea în mâinile mulţimii, ordonând arestarea sa. Dacă era

nevinovat, tot se făcea multă vâlvă, pentru că ar fi fost închis în fortăreaţă… Atunci, guvernatorul şi colonelul se gândeau să ia această măsură în interesul lui Dimitri Nicolev…

Pe la unu şi jumătate, o înteţire a strigătelor anunţă apariţia cortegiului la capătul străzii. Casa se cutremură de ţipete violente. Profesorul îşi părăsi cabinetul şi coborî în sală, spre spaima fiului, fiicei şi a prietenilor săi.

— Ce se întâmplă? întrebă el.

— Întoarce-te în biroul tău, Dimitri, răspunse imediat doctorul. Este înmormântarea nefericitului Poch…

— Cel pe care l-am asasinat! spuse cu răceală Nicolev.

— Pleacă, te rog.

— Tată! îl rugară Ilka şi Ivan.

Dimitri Nicolev, într-o stare morală indescriptibilă, nevrând să asculte de nimeni, se îndreaptă spre una dintre ferestre şi încercă să o deschidă.

— Nu face asta! strigă doctorul. E o adevărată nebunie!

— O voi face totuşi!

Şi, înainte să-l poată opri cineva, se arătă la fereastra deschisă.

Din mulţime răsunară mii de strigăte.

Cortegiul ajunse în dreptul casei. Zenaida Parensov, văduva, mergea în urma sicriului acoperit de flori şi de coroane. Apoi veneau domnii Johausen şi personalul băncii, prietenii şi susţinătorii, care foloseau această ceremonie doar ca pretext pentru manifestaţie.

Cortegiul se opri în faţa casei profesorului, în mijlocul tumultului, al strigătelor care izbucneau din toate părţile, al ameninţărilor cu moartea.

Colonelul Raghenov şi maiorul Verder se aflau acolo, cu numeroşi agenţi de poliţie, dar Eck şi oamenii lui n-ar fi fost neputincioşi în faţa acestei dezlănţuiri populare?…

De când Dimitri Nicolev se arătase la fereastră, mulţimea urla:

— Moarte asasinului!… Moarte asasinului!

Iar el, cu braţele încrucişate, ţinându-şi capul sus, cu mândrie, neclintit ca o statuie, cea a dispreţului, nu pronunţa niciun cuvânt. Cei doi copii ai săi, doctorul şi domnul Delaporte, neputând împiedica respectivul act de imprudenţă, stăteau lângă el.

Cortegiul porni mai departe. Urletele se înteţiră. Cei mai

furioşi se repeziră în uşa casei şi încercară s-o spargă.

Colonelul, maiorul, agenţii reuşiră să-i respingă, dar înţeleseră că, pentru a-i salva viaţa lui Nicolev, era necesar să-l aresteze. Şi aşa, se temeau să nu fie masacrat pe loc!…

În cele din urmă, în ciuda eforturilor Poliţiei, casa urma să fie invadată, dar un om îşi croi drum prin mulţime, ajunse la uşă şi, după ce urcă treptele scării exterioare, zise:

— Opriţi-vă!

Glasul său domină tumultul.

Ceilalţi se dădură înapoi. Toţi îl ascultară. Atitudinea sa era impunătoare.

Domnul Frank Johausen înaintă către el şi întrebă:

— Cine sunteţi?

— Da! Cine sunteţi? repetă maiorul Verder.

— Sunt un proscris, pe care Dimitri Nicolev a vrut să-l salveze cu preţul onoarei sale, şi care a venit să-l salveze, riscându-şi viaţa!…

— Numele dumneavoastră? întrebă colonelul, înaintând.

— Vladimir Ianov!

Capitolul XII
Vladimir Ianov

Amintiţi-vă ce se întâmplase cu cincisprezece zile zile în urmă, la începutul acestei drame.

Un bărbat se ivise pe malul oriental al Lacului Peipus. În timpul nopţii, pornise pe gheţurile de pe suprafaţa lacului. Vameşii ce-şi făceau rondul, crezând că dăduseră de un răufăcător, se luaseră după el. În clipa în care el se ascundea printre blocurile de gheaţă, trăseseră în el. Nu fusese atins de gloanţe şi se refugiase într-o colibă pescărească.

Seara, pornise mai departe. Fugise de o haită de lupi şi se adăpostise într-o moară, al cărei viteaz proprietar îl ajutase să scape de agenţii brigadierului Eck. Sărise apoi pe gheţarii în derivă de pe Pernova. Ca prin minune nu pierise, şi reuşise să ajungă la Pernau, fără a fi descoperit.

Vladimir Ianov este fiul lui Mihail Ianov, vechi prieten al lui Dimitri Nicolev care, înainte de a muri, îi lăsase întreaga sa avere. Acel depozit de douăzeci de mii de ruble în bilete de stat

trebuia să ajungă în mâinile lui Vladimir, atunci când proscrisul revenea în ţara sa natală, dacă s-ar mai fi întors vreodată.

Se ştie în urma cărei afaceri politice fusese trimis în fundul Siberiei orientale, în salinele din Munisinsk. Fusese condamnat pe viaţă. Logodnica sa, Ilka Nicolev, putea spera că avea să revină el vreodată în sânul familiei sale adoptive, singura pe care o mai avea pe lume, unde să se bucure de fericire şi linişte? ...

Nu, fireşte. Cei doi nu puteau să se revadă decât dacă Ilkei i s-ar fi permis să i se alăture în exilul lui – dacă nu cumva el avea să evadeze!

Or, după patru ani, el reuşise să fugă, traversase stepa siberiană şi cea europeană a imperiului rus. Ajunsese la Pernau, unde sperase să se îmbarce la bordul unui vas în drum spre Franţa sau Anglia.

Acolo, se ascunsese păcălind poliţia, aşteptând nava cu care să plece, imediat ce navigaţia ar fi redevenit liberă pe Marea Baltică.

Refugiat la Pernau, Vladimir Ianov se afla la capătul resurselor. De aceea i-a scris lui Dimitri Nicolev, şi această scrisoare l-a determinat pe profesor să plece, ca să-i înmâneze bani: încredinţaţi de tatăl lui.

Iar dacă Nicolev nu voise să le spună nimic despre călătoria lui nici prietenilor, nici ficei sale, era pentru că voia să se asigure de prezenţa lui Vladimir la Pernau; apoi, la întoarcere, păstrase secretul deoarece proscrisul îl pusese să jure că nu-i va spune nimic logodnicei sale, până când o altă scrisoare nu-l va anunţa că era în siguranţă pe pământ străin.

Dimitri Nicolev părăsise deci Riga în secret. Deşi plătise până la Revel, ca să nu se bănuiască unde mergea, avea să părăsească poştalionul la Pernau, unde ar fi trebuit să ajungă în aceeaşi seară, şi, fără acel accident, produs la douăzeci de verste de oraş, călătoria s-ar fi desfăşurat în cele mai bune condiţii.

Se ştie ce concurs de împrejurări deplorabil i-a compromis planul lui Dimitri Nicolev. El a fost obligat să petreacă noaptea la Crucea Ruptă, împreună cu Poch, angajatul fraţilor Johausen. Plecase la patru dimineaţa, ca să ajungă la Pernau, ceea ce era mai bine decât să aştepte întoarcerea conducătorului poştalionului… iar acum era acuzat că îşi asasinase tovarăşul de

călătorie!

Când Dimitri Nicolev plecase de la Crucea Ruptă „era încă întuneric. Sperând că nu fusese observat, pornise pe drumul spre Pernau, pustiu la acea oră.

După un mers rapid de două ore, la răsăritul soarelui, ajunsese la Pemau, unde trăsese la hotelul în care stătea Vladimir Ivanov, sub un nume fals.

Ce bucurie pe ei să se revadă după atâta vreme, după atâtea încercări şi pericole!... Oare nu era un tată ce îşi regăsea fiul?... Nicolev îi înmână lui Vladimir portofelul cu întreaga avere a lui Mihail Ianov. Dorind să asiste la îmbarcarea sa, rămăsese două zile cu el.

Dar plecarea navei la bordul căreia urma să urce Vladimir Ianov fusese întârziată, iar Dimitri Nicolev, neputând să-şi prelungească absenţa, trebui să se întoarcă la Riga. Tânărul proscris îl rugă să-i trimită logodnicei toată dragostea sa şi-i ceru să nu spună nimic despre evadarea lui, până nu ajungea la adăpost de temuta Poliţie moscovită. Avea să-i scrie imediat ce se afla în siguranţă, iar atunci profesorul putea veni la el, împreună cu Ilka!...

Nicolev îl îmbrăţişă apoi pe Vladimir, părăsi Pernau şi reveni la Riga, în noaptea de 16 spre 17, fără să ştie de acuzaţia cumplită, ce i se aducea.

Am văzut, de altfel, cu câtă mândrie privea profesorul această acuzaţie, ce atitudine avusese în faţa judecătorului de instrucţie. Se ştie cum a insistat acest magistrat ca Nicolev să spună motivul călătoriei sale şi unde se dusese după ce părăsise Crucea Ruptă.

Dar Dimitri Nicolev refuzase să dea vreo explicaţie în această privinţă. Nu ar fi vorbit până ce nu ar fi primit o scrisoare de la Vladimir, din care să afle că proscrisul era în siguranţă. Dar această scrisoare nu sosise. Ne amintim cu ce mare nerăbdare o aşteptase Nicolev în ultimele două zile.

De atunci, compromis de o tăcere pe care nu voia 5-0 rupă, urmărit cu o ură înverşunată de adversarii săi politici, cu viaţa ameninţată de violenţele mulţimii, urma să fie arestat tocmai când apăruse Vladimir Ianov.

Acum ştim cine era acest proscris şi de ce se întorsese la Riga. Uşa casei se deschise şi Vladimir Ianov ajunse în braţele lui Dimitri Nicolev, o strânse la piept pe logodnica sa, îl

îmbrăţişă pe Ivan şi dădu mâna cu ceilalţi, în faţa colonelului, a maiorului Verder, care se ţinuseră după el.

— La Pernau, spuse proscrisul, când am aflat de ce crimă infamă era acuzat Nicolev, că era considerat autorul asasinatului de la Crucea Ruptă, când ziarele scriau că refuza să spună motivele călătoriei sale, deşi îi era suficient să rostească un nume, al meu, ca să se justifice, dar nu a făcut-o ca să nu mă compromită, am înţeles care era datoria mea, am plecat de la Pernau şi am venit aici!… Ce ai vrut să faci pentru mine, Dimitri Nicolev, tu, prietenul lui Mihail Ianov, tu, al doilea tată al meu, am vrut să fac şi eu pentru tine…

— Ai greşit, Vladimir, ai greşit!… Sunt nevinovat, nu aveam de ce mă teme, iar nevinovăţia mea ar fi fost în curând recunoscută.

— N-am avut dreptate, Ilka? întrebă Vladimir, adresându-se fetei.

— Nu răspunde, copila mea, zise Nicolev, nu poţi să alegi între tatăl şi logodnicul tău!… Te stimez, Vladimir, pentru ce ai crezut că trebuie să faci, dar te dezaprob pentru ce ai făcut… Dacă te gândeai mai bine, trebuia să te refugiezi într-un loc sigur. Mi-ai fi scris, iar după ce primeam scrisoarea, aş fi dezvăluit scopul călătoriei mele. N-aş fi fost în stare să trec prin câteva încercări triste, pentru ca tu să fii în afară de orice pericol?

— Tată, spuse Ilka pe un ton ferm, va trebui să-mi asculţi răspunsul. Orice i se va întâmpla, Vladimir a făcut bine, iar eu îi voi fi mereu recunoscătoare…

— Mulţumesc, Ilka, mulţumesc! strigă Vladimir. Sunt răsplătit deja pentru că am putut să-l cruţ măcar o zi pe tatăl tău de această acuzaţie îngrozitoare!

Justificarea lui Dimitri Nicolev, motivată ca urmare a intervenţiei lui Vladimir Ianov, nu lăsa îndoială. Vestea se răspândise şi în afară. Domnii Johausen nu voiau să o creadă, iar maiorul Verder constata că slavul acela scăpase de acuzaţiile lui, că prietenii bancherului aveau acum rezervele lor în privinţa incidentului, ceea ce nu mira pe nimeni. Depuseseră armele în urma noii veşti?

Se ştie cât de repede se schimbă dispoziţia mulţimii. În această împrejurare, agitaţia se potoli. Nimeni nu mai voia să invadeze casa lui Dimitri Nicolev, iar agenţii de poliţie erau acum inutili împotriva furiei populare.

Trebuia stabilită însă situaţia lui Vladimir Ianov. Cu un suflet generos, sentimentul datoriei îl adusese la Riga, dar el rămânea un condamnat politic, un evadat din minele din Siberia.

Colonelul Raghenov îi spuse cu o voce în care se simţea bunăvoinţa, temperată de rezerva funcţionarului moscovit, a unui şef al Poliţiei:

— Vladimir Ianov, ai încălcat exilul şi trebuie să-l anunţ pe guvernator. Mă voi duce la generalul Gorko. Dar, până la întoarcerea mea, trebuie să-mi dai cuvântul că nu vei încerca să fugi din această casă.

— Vă dau cuvântul meu, răspunse Vladimir.

Colonelul plecă, lăsându-i pe Eck şi oamenii lui ce pază în stradă.

Să nu mai insistăm asupra scenei intime, la care luară parte Ivan, Ilka şi Vladimir.

Doctorul Hamin şi domnul Delaporte se retrăseseră. Familia profesorului trăi câteva momente de fericire de care nu mai avusese parte de mult timp. Se revedeau, vorbeau, făceau planuri de viitor. Uitau de situaţia lui Ianov, de condamnarea lui, consecinţele evadării, iar colonelul avea să se întoarcă în curând ca să le aducă la cunoştinţă măsurile ordonate de guvernator.

Acesta reveni după o oră şi i se adresă lui Vladimir:

— Din ordinul generalului Gorko, te vei prezenta la fortăreaţa din Riga şi vei aştepta răspunsul la instrucţiunile cerute de la Petersburg.

— Am înţeles, domnule colonel, răspunse Vladimir. Adio, tată, îi spuse el lui Nicolev. Adio, frate, i se adresă el lui Ivan şi, luând-o de mână pe Ilka, adio, sora mea…

— Nu… soţia ta! răspunse fata.

Apoi se despărţiră… Cât avea să dureze acum despărţirea lor? Vladimir Ianov părăsi casa care îi adusese o atât de mare fericire.

Din acel moment, extraordinarul interes al acestui caz, atât de departe de a se fi încheiat, căzu asupra fugarului ce nu ezitase să-şi sacrifice libertatea, poate chiar viaţa, căci fusese condamnat pentru o crimă politică.

Era greu să nu admiri comportamentul lui Dimitri Nicolev, dar şi generozitatea lui Vladimir Ianov, pe care o apreciau chiar femeile din tabăra opusă. Era şi partea cea mai emoţionantă a existenţei sale, iubirea lui pentru Ilka Nicolev, despărţirea bruscă

în momentul în care ar fi trebuit să se căsătorească…
Care aveau să fie ordinele împăratului? Fugarul urma a se întoarce în Siberia orientală, de unde evadase cu preţul unor încercări cumplite, înfruntând atâtea primejdii? Logodnica lui, după fericirea de a-l fi revăzut o clipă, avea să fie condamnată să-l plângă veşnic?… Când urma să părăsească fortăreaţa din Riga, comportarea sa îi va fi adus graţierea sau avea să fie nevoit să plece iar pe drumul exilului?…
Ar fi o greşeală să creadă că intervenţia bruscă şi neaşteptată a lui Vladimir Ianov îi convinsese pe toţi de nevinovăţia lui Dimitri Nicolev. În Riga, dominată de elemente germanice, acest lucru nu era cu putinţă.
Clasele de sus nu suportau gândul că profesorul acela, reprezentant al intereselor slave, nu mai era pus sub acuzare. Jurnalele germanice îşi manifestară imediat rezervele, cu rea-credmţă. Asasinul nu fusese descoperit. O victimă striga după răzbunare, prin gurile pline de ură ale duşmanilor influenţei moscovite.
Frank Johausen rezuma opinia multor oameni, mai ales a acelora care voiau ca prada să le scape:
— Cunoaştem acum motivele călătoriei lui Nicolev. Se ducea să-l întâlnească pe Vladimir Ianov la Pernau… De acord! Plecând de la Crucea Ruptă la patru dimineaţa, nu făcea decât să se ducă la Pernau… De acord! Dar a petrecut sau nu noaptea de 13 spre 14 la Crucea Ruptă? A fost sau nu asasinat Poch, şi apoi jefuit, în noaptea aceea, acolo?… Poate sau nu asasinul să fie altul decât călătorul care ocupa camera unde fusese găsit instrumentul ce-a servit la forţarea obloanelor de la încăperea nefericitei victime?… Acest călător era sau nu Dimitri Nicolev?…
Unor întrebări puse în acest fel nu li se putea răspunde decât afirmativ. Dar întrebările cu da şi nu ale bancherilor mai puteau fi puse şi astfel: Crima ar fi putut sau nu să fie comisă de un răufăcător din afară?… Asasinul ar fi putut sau nu să fie Krov?… Mai mult decât Nicolev, ar fi avut sau nu acesta toate înlesnirile ca să-l lovească pe Poch, fie înainte, fie după plecarea profesorului? Ştia sau nu acest Krov că în geanta angajatului băncii se afla o sumă considerabilă?…
La toate acestea, ancheta răspundea că percheziţiile nu dezvăluiseră nimic suspect împotriva lui Krov – răspuns care nu era deloc dovedit. Pe de altă parte, justiţia nu refuza să admită

că autorul crimei era unul dintre acei răufăcători a căror prezenţă era semnalată de la un timp în regiunea Livoniei superioare.

Aceasta era şi părerea colonelului Raghenov, care a doua zi stătea de vorbă despre acest caz cu maiorul Verder, fără să reuşească să-l convingă, după cum este lesne de imaginat.

— Să ştiţi, domnule maior, zise colonelul, că mi se pare foarte ipotetic ca Nicolev să fi ieşit pe fereastra camerei lui în cursul nopţii, ca să intre pe fereastră în cea a lui Poch…

— Şi urmele? obiectă maiorul.

— Urmele?… Mai întâi ar fi trebuit să se stabilească dacă erau recente, lucru care nu este clar dovedit… Crucea Ruptă este izolată, deşi este lângă drumul mare… Se poate ca un răufăcător să fi încercat să forţeze fereastra, în noaptea aceea sau în alta…

— V-aş atrage atenţia, domnule colonel, că asasinul a ştiut, cu siguranţă, că putea să fure o sumă mare, iar Nicolev cunoştea asta.

— La fel ca alţii, replică prompt colonelul Raghenov, căci Poch fusese destul de imprudent ca să vorbească despre asta, lăsând să i se vadă geanta… Oare nu ştiau şi Krov, şi Broks, şi vizitiii care s-au succedat la diferite staţii, fără a-i mai pune la socoteală pe ţăranii şi tăietorii de lemne aflaţi în sala cea mare, la ora la care Nicolev şi Poch au intrat acolo?

Argumentele acestea aveau valoarea lor. Presupunerile nu-l vizau doar pe Dimitri Nicolev. Profesorul se afla însă într-o situaţie pecuniară, din care n-ar fi ieşit decât dintr-un furt, precedat de o crimă.

Maiorul nu voia să cedeze şi era convins de vinovăţia profesorului.

— Iar eu concluzionez că germanii rămân întotdeauna germani…

— Cum slavii rămân Întotdeauna slavi, ripostă maiorul.

— Să-l lăsăm deci pe judecătorul Kerstorv să-şi continue ancheta, spuse, în cele din urmă, colonelul Raghenov. După terminarea judecării cazului, va fi destul timp să discutăm argumentele pro şi contra.

Luând distanţa cuvenită faţă de aceste opinii mult prea aservite pasiunilor politice ale zilei, magistratul instruia cazul cu mare grijă. Acum ştia ceea ce profesorul refuzase să spună:

motivele călătoriei, şi asta justifica ezitarea de a-l crede vinovat. Atunci, cine era autorul crimei?…

Mai mulţi martori au fost chemaţi în cabinetul său, vizitiii care conduseseră poştalionul între Riga şi Pernau, ţăranii şi tăietorii de lemne care beau în sală la sosirea lui Poch, toţi cei care ştiau pentru ce se ducea angajatul Băncii la Revel, adică să facă un vărsământ pentru fraţii Johausen. Nimic nu permise încriminarea vreunuia dintre aceşti martori.

Broks a fost interogat de mai multe ori. El cunoştea mai bine ca nimeni altul situaţia lui Poch şi ştia că transporta o sumă considerabilă. Dar acel om cumsecade nu stârnea nicio bănuială. După accidentul poştalionului, plecase cu toţi caii şi cu vizitiul la Pernau, unde dormise la hanul staţiei – în privinţa aceasta nu exista niciun dubiu. Alibiul fiind indiscutabil, nu putea fi amestecat în acest caz.

De asemenea, era îndepărtată intervenţia unui răufăcător venit din afară. De unde să-i fi venit ideea, unui tâlhar la drumul mare, dacă nu ar fi avut niciun contact cu Poch, să-i fure banii victimei? Doar dacă ar fi aflat la Riga, printr-un mijloc oarecare, ce misiune i se încredinţase omului de la bancă! Atunci, după ce îl urmărise şi pândise ocazia, profitase de accidentul care îl obligase pe Poch să se refugieze la Crucea Ruptă…

Această ipoteză era admisă, însă era mult mai probabil ca fapta să fi fost comisă de către unul dintre cei care petrecuseră noaptea acolo. Iar aceştia erau doar doi: Krov şi Dimitri Nicolev.

Din ziua respectivă, Krov rămăsese la Crucea Ruptă, supravegheat de agenţi. Adus de câteva ori în faţa judecătorului, el fusese supus unor interogatorii lungi. Dar nimic din comportamentul şi din răspunsurile sale nu stârnise nici cele mai mici bănuieli. În plus, Kerstorv era categoric: Dimitri Nicolev trebuie să fi fost asasinul, fiindu-i foarte uşor să comită crima.

— Şi n-aţi auzit niciun zgomot în timpul nopţii? îl întrebase magistratul.

— Niciunul, domnule judecător.

— Totuşi, acea primă fereastră pe care a trebuit s-o deschidă, apoi a doua pe care a trebuit s-o forţeze…

— Camera mea dă spre curte, răspunse Krov, iar ferestrele celorlalte două dau spre drumul mare… Dormeam adânc… De altfel, în noaptea aceea era o vreme groaznică şi n-ai fi auzit niciun zgomot din cauza furtunii.

Judecătorul, ascultând declaraţiile lui Krov, îl privi cu atenţie, şi deşi era prevenit în privinţa lui, nu putu să surprindă nimic care să-i pună la îndoială sinceritatea.

După interogatoriu, cabanierul Krov se întorsese liber la Crucea Ruptă. Dacă era vinovat, nu era mai bine să fie lăsat liber şi să fie supravegheat?... Poate că s-ar fi compromis într-un fel sau altul...

Trecuseră patru zile de când Vladimir Ianov fusese închis în fortăreaţa din Riga.

Conform ordinelor guvernatorului, prizonierul primise o cameră. Era tratat cu atenţia pe care o meritau situaţia şi comportamentul său. Generalul Gorko nu se îndoia că dispoziţiile lui de a-l menaja aveau să fie aprobate de cei de sus, indiferent de deznodământul pe care îl putea avea acest caz pentru Vladimir Ianov.

Dimitri Nicolev, a cărui sănătate se resimţea în urma încercărilor cumplite, prin care trecuse, reţinut în camera lui, nu a putut să-l vadă aşa cum ar fi dorit. De altfel, accesul în închisoare era permis familiei Nicolev şi prietenilor lui Vladimir Ianov. Ivan şi Ilka veneau zilnic la fortăreaţă şi erau conduşi la captiv.

Acolo, discutau îndelung între ei, îndrăznind să spere. Da, fratele şi sora credeau, voiau să creadă în mărinimia împăratului... Maiestatea Sa nu era deloc insensibilă la implorările acelei familii nefericite, atât de greu încercată de la o vreme... Vladimir şi Ilka nu mai erau despărţiţi de mii de leghe şi, mai ales, de acea condamnare pe viaţă, mai cumplită decât distanţa. Căsătoria lor putea avea loc, în sfârşit, peste câteva săptămâni, dacă Vladimir va beneficia de clemenţă imperială.

Se ştia că guvernatorul făcea demersuri în acest scop... Situaţia deosebită a lui Dimitri Nicolev la Riga, în ajunul alegerilor unde reprezenta partidul slav, tendinţele guvernului de a rusifica administraţia municipală în provinciile baltice, totul concura spre anularea completă a condamnării fugarului.

în ziua de 24 aprilie, după ce se despărţise de Ianov, apoi de tatăl şi de sora lui, Ivan plecă din Riga spre Dorpat. Voia să revină cu fruntea sus la Universitate, unde fusese tratat drept fiu de asasin!

Nu mai insistăm asupra primirii pe care i-o făcură camarazii săi, cei din corporaţia lui şi Gospodin, care îl întâmpină mai

călduros decât toţi.
Nu mai spunem nici că alţi studenţi, cei conduşi de Karl Johausen, nu dezarmaseră. Părea deci imposibil ca lucrurile să nu se încheie printr-o confruntare făţişă.
Aceasta se produse a doua zi după întoarcerea lui Ivan Nicolev.
Ivan îi ceruse satisfacţie la insultele sale lui Karl, dar acesta refuzase să se bată, jignindu-l mai tare.
Ivan îl pocni peste faţă. Duelul, devenit inevitabil, avu loc şi Karl Johausen fu rănit grav.
Vă daţi seama ce efect a avut acest lucru, atunci când s-a aflat despre el la Riga! Doamna şi domnul Johausen plecară de îndată să-şi îngrijească fiul, rănit, poate, mortal. La întoarcere, cu câtă violenţă aveau să reia, probabil, lupta cu aceşti duşmani înverşunaţi!
Până atunci, după cinci zile, veni răspunsul pentru Vladimir Ianov, de la Petersburg.
Nu greşiseră contând pe mărinimia împăratului. Proscrisul fusese graţiat complet, scăpat de ocnele din Siberia şi repus în libertate de îndată.

Capitolul XIII
A doua pcrchcziţie

Graţierea lui Vladimir Ianov avu un efect enorm, nu doar la Riga, ci în toate provinciile baltice. Prin aceasta, se vedea o tendinţă mai clară a guvernului în favoarea mişcării antigermanice. Populaţia săracă aplaudă gestul. Nobilimea şi burghezia blamară clemenţa imperială, care, după Vladimir, părea să se îndrepte acum către Dimitri Nicolev.
Fireşte, comportarea generoasă a fugarului, care se predase singur, merita graţierea şi, totodată, reabilitarea sa completă, dar şi recăpătarea drepturilor sale civile, de care îl privase condamnarea lui politică.
Dar aceste lucruri n-ar fi însemnat şi un protest împotriva inculpării profesorului, un cetăţean onorabil până atunci, desemnat ca reprezentant al partidului slavilor la viitoarele alegeri?
Cam aşa fu judecat actul împăratului, iar generalul Gorko nu-

şi ascunse opinia privitor la acest subiect.

Vladimir Ianov părăsi fortăreaţa din Riga în compania colonelului Raghenov, care venise să-i comunice porunca ţarului. Se duse de îndată la Dimitri Nicolev. Vestea fusese secretă, astfel că Ilka şi tatăl ei o aflară chiar din gura lui.

De câtă bucurie şi recunoştinţă s-a umplut atunci acea casă modestă, unde fericirea părea să fi revenit!

Imediat apărură doctorul Hamin, domnul Delaporte şi alţi prieteni ai familiei. Vladimir fu felicitat şi îmbrăţişat de toţi. Cine se mai gândea acum la acuzaţiile ce-l copleşiseră pe profesor?…

— Chiar dacă aţi fi fost condamnat, îi spuse domnul Delaporte, niciunul dintre noi nu s-ar fi îndoit de nevinovăţia dumneavoastră!

— Condamnat! strigă doctorul. Ar fi putut fi, oare, vreodată?

— Şi dacă ar fi fost pronunţată vreo condamnare, spuse Ilka, eu, Vladimir şi Ivan am fi consacrat întreaga viaţă pentru reabilitarea ta, tată!

Dimitri Nicolev, cu inima îndurerată, palid la chip de emoţie, nu putu să rostească niciun cuvânt. Zâmbea cu tristeţe. Nu spunea, oare, că te puteai aştepta la orice de la justiţia nesigură a oamenilor?

Nu existau prea multe exemple de condamnări nedrepte şi uneori ireparabile?

Seara îi reuni, la ceai, pe cei mai intimi prieteni ai lui Vladimir şi ai lui Nicolev. În timp ce toţi îşi manifestau bucuria, cu inimile bătând mai repede, Ilka spuse cu simplitate:

— Când vei dori, Vladimir, voi fi soţia ta!

Căsătoria a fost fixată peste şase săptămâni, şi la parter au pregătit o cameră pentru Vladimir Ianov. Averea logodnicilor era cunoscută. Ilka nu avea nimic şi până atunci Nicolev nu vorbise despre situaţia lui, despre angajamentele luate faţă de banca Johausen pentru achitarea datoriilor paternale. Economisind foarte mult, el plătise o bună parte din datorie şi spera să poată achita şi restul. De aceea nu le spusese nimic copiilor săi şi ei nu ştiau că ultima creanţă, de optsprezece mii de ruble, avea scadenţa peste cincisprezece zile.

Trebuia însă să le spună asta, căci Vladimir nu putea să nu cunoască un pericol atât de mare pentru familie… Acest lucru nu ar fi schimbat sentimentele lui faţă de fată. Cu suma rămasă de la tatăl său, restituită de Dimitri Nicolev, Vladimir ştia să

aştepte şi, cu energie şi inteligenţă, să-şi asigure viitorul.
Dacă familia Nicolev era fericită acum, aşa cum nu sperase vreodată, în familia Johausen situaţia era cu totul alta. Existau toate motivele să creadă că fiul lor, Karl, grav rănit, avea să se vindece cu timpul, dacă era transportat acum la Riga. În lupta susţinută cu profesorul, pe care-l crezuse distrus, Frank Johausen simţea că pierde teren. Se părea că armele sale teribile, de care nu ezitase să se folosească, se frânseseră în mâinile lui. Situaţia financiară a rivalului său, datoria recunoscută faţă de el, care poate că nu avea să fie plătită la scadenţă – iată tot ce îi mai rămânea ca să-şi ruineze inamicul politic.
Este sigur că opinia publică – cea a oamenilor ce judecau faptele fără părtinire – renunţa treptat la acuzaţia împotriva lui Dimitri Nicolev.
Ea chiar tindea să se îndrepte împotriva lui Krov.
Dacă se înlătura şi intervenţia unui răufăcător din afară, bănuielile trebuia să se îndrepte către Krov. Antecedentele sale pledau pentru sau împotriva lui?… Nu erau nici bune, nici rele. Krov avea reputaţia unui om aspru, lacom de câştig. Puţin comunicativ, trăia singur, fără familie, în acel loc izolat, frecventat de ţărani şi de tăietorii de lemne.
Părinţii săi fiind de origine germană – ceea ce nu era rar în provinciile baltice – şi de religie ortodoxă, trăiseră destul de modest din câştigurile obţinute de la cabana Crucea Ruptă. Casa şi curtea erau tot ce moştenise de la ei, iar valoarea lor nu ajungea la o mie de ruble.
Acolo, Krov, celibatar, fără servitor sau slujnică, se descurca singur, lipsind doar când făcea aprovizionarea de la Pernau.
Judecătorul Kerstorv avea unele bănuieli în privinţa lui. Erau întemeiate acestea? Krov încercase să abată atenţia de la el, acuzându-l pe călătorul venit cu Poch?… Oare nu făcuse el urmele descoperite pe fereastra camerei, nu el pusese vătraiul în vatră după ce se folosise de el ca să forţeze obloanele, nu el comisese crima, fie înainte, fie după plecarea lui Dimitri Nicolev, spre care, din cauza măsurilor de precauţie, pe care şi le luase Krov, aveau să se îndrepte investigaţiile justiţiei?
Nu era aceasta o nouă pistă de urmat şi nu ducea la asasin, dacă se acţiona cu prudenţă?…
în rest, de când Dimitri Nicolev părea să fie scos din cauză, de

la sosirea lui Vladimir Ianov, lui Krov ar fi putut să-i fie teamă că situaţia lui nu mai era atât de limpede. Trebuia să se descopere cu orice preţ autorul crimei şi, de acum înainte, oare ancheta nu urma a fi îndreptată spre el?

După asasinat, el nu părăsise cabana Crucea Ruptă decât pentru a veni la cabinetul judecătorului de instrucţie. Deşi era liber, se simţea supravegheat de agenţii de poliţie, care îl păzeau zi şi noapte.

Camera călătorului şi cea a lui Poch fuseseră încuiate, iar cheile se aflau la magistrat şi nimeni nu mai intrase acolo. Lucrurile rămăseseră deci ca şi cum fuseseră la prima percheziţie.

Krov repeta mereu că ancheta o apucase pe o cale greşită renunţând la acuzarea lui Nicolev, că se spunea că adevăratul vinovat era călătorul, îl incrimina neîncetat pe acesta în fata judecătorului Kerstorv, vorbele sale fiind susţinute de duşmanii profesorului.

Pe de altă parte, prietenii acestuia din urmă aruncau vina asupra lui Krov. Adevărul era că situaţia celor doi nu avea să se clarifice şi că urma să stârnească cele mai violente incriminări, până când criminalul nu ar fi ajuns în mâinile justiţiei.

Vladimir Ianov şi doctorul Hamin vorbeau deseori despre această situaţie. Înţelegeau că singura eventualitate, care ar fi închis gura familiei Johausen şi a susţinătorilor ei, ar fi fost nu doar arestarea autorului crimei, ci şi judecarea şi condamnarea sa. În timp ce Dimitri Nicolev părea că se detaşa de acest caz, nu voia să se mai ocupe de această poveste şi nu mai făcea aluzie la ea, prietenii săi încercau să grăbească ancheta şi să ajute cu informaţiile pe care încercau să le culeagă dintr-o parte sau alta.

Acuzaţiile lor faţă de Krov erau atât de categorice, încât, sub presiunea opiniei publice, domnul Kerstorv şi colonelul Raghenov au hotărât efectuarea unei a doua percheziţii la Crucea Ruptă.

Această percheziţie a avut loc la 5 mai.

Judecătorul Kerstorv, maiorul Verder şi brigadierul Eck, plecaţi în ajunul datei respective, ajunseră la Crucea Ruptă a doua zi dimineaţa.

Agenţii de poliţie, aflaţi la posturile lor în casă, nu aveau nimic nou de semnalat.

Cabanierul Krov, care se aştepta la această vizită a magistraţilor, se puse imediat la dispoziţia lor.

— Domnule judecător, zise el, ştiu foarte bine că se doreşte compromiterea mea în acest caz… Dar sper că, de data aceasta, veţi pleca de aici convins de nevinovăţia mea…

— Vom vedea, răspunse domnul Kerstorv. Să începem…

— Cu camera călătorului, a cărei cheie se află la dumneavoastră? întrebă Krov.

— Nu, răspunse magistratul.

— Aveţi intenţia să vizitaţi toată casa? întrebă maiorul Verder.

— Da, domnule maior.

— Cred, domnule Kerstorv, că, dacă a rămas vreun indiciu de descoperit, l-am găsi mai curând în camera ocupată de Dimitri Nicolev.

Această observaţie dovedea că maiorul nu punea la îndoială culpabilitatea profesorului, prin urmare, nevinovăţia lui Krov. Nimic nu reuşi să-i schimbe părerea bazată pe fapte: asasinul era călătorul, iar călătorul era Dimitri Nicolev. Nu accepta altceva.

— Condu-ne, îi ceru judecătorul lui Krov.

Acesta se supuse cu o grabă care pleda în favoarea sa.

Anexa dinspre grădină şi poiata au fost încă o dată vizitate de agenţii brigadierului Eck, în prezenţa judecătorului şi a maiorului.

Apoi explorară grădina cu mare grijă, pe la rădăcina fiecărui arbore, pe lângă gardul viu şi careurile cu legume. Poate că suspectul Krov îngropase undeva banii, dacă el îi furase, lucru foarte important de stabilit.

Căutările se dovediră zadarnice.

în privinţa banilor, şifonierul lui Krov conţinea doar vreo sută de bancnote de douăzeci şi cinci, zece, cinci, trei şi o rublă, o valoare mult mai mică decât suma aflată în geanta lui Poch.

Atunci, maiorul Verder îl luă deoparte pe judecător şi îi spuse:

— Nu uitaţi, domnule Kerstorv, că, din ziua crimei, Krov n-a părăsit Crucea Ruptă fără să fie însoţit, pentru că agenţii au sosit în aceeaşi dimineaţă…

— Ştiu asta, răspunse domnul Kerstorv, dar înainte de venirea acestor agenţi, după plecarea dumnului Nicolev, el a fost singur timp de câteva ore.

— Deocamdată, domnule Kerstorv, vedeţi bine că n-am găsit

nimic compromiţător!

— Până acum, nimic, într-adevăr. Dar percheziţia noastră nu s-a încheiat. Aveţi cheile de la ambele camere, domnule maior?

— Da, domnule Kerstorv.

Într-adevăr, cele două chei fuseseră aduse la biroul Poliţiei şi maiorul Verder le scoase din buzunar.

Descuiară uşa camerei unde fusese lovit omul de la bancă.

Camera se afla în starea în care o lăsaseră agenţii după prima descindere a judecătorului. Lucrul acesta a fost uşor de constatat după ce obloanele au fost deschise. Patul era răvăşit şi perna pătată de sânge, planşeul fiind înroşit de o băltoacă de sânge uscat, care se întindea până la uşă. Nu a putut fi descoperit niciun nou indiciu. Ucigaşul, oricare ar fi fost el, nu lăsase nicio urmă a trecerii sale.

După închiderea obloanelor, domnul Kerstorv, maiorul, Krov, brigadierul şi oamenii lui reveniră în sala cea mare.

— Să vedem şi a doua cameră, zise judecătorul.

Mai întâi examinară uşa, care nu prezenta nicio urmă exterioară.

Agenţii care locuiau la cabana Crucea Ruptă puteau să confirme că nimeni nu încercase s-o deschidă. Niciunul dintre ei nu părăsise casa de zece zile.

Camera era cufundată într-un întuneric profund.

Brigadierul Eck se îndreptă spre fereastră, o deschise de tot, scoase bara obloanelor, le dădu de perete şi se făcu lumină.

Nicio schimbare de la ultima percheziţie. În fundul încăperii, patul unde dormise Dimitri Nicolev, iar lângă acesta, o masă nefinisată, pe care se afla sfeşnicul de fier cu lumânarea pe jumătate arsă. Un scaun din paie într-un colţ, un taburet în altul. La dreapta, un dulap ce avea uşile închise. La celălalt capăt al camerei se afla căminul, adică o vatră formată din două pietre plate. Deasupra se vedea partea de jos a unui burlan, care urca spre acoperiş, îngustându-se.

Examinară patul şi, ca prima oară, nu descoperiră niciun indiciu suspect. În dulap şi în sertare nu se afla nicio haină, nicio hârtie, era gol.

Vătraiul, aşezat într-un colţ al vetrei, a fost cercetat cu minuţiozitate. Având vârful îndoit, părea a fi fost folosit ca levier la deschiderea obloanelor celeilalte ferestre. Dar, în mod cert, putea fi folosit orice altceva; un simplu băţ ar fi fost de ajuns

pentru această efracţie, căci obloanele erau într-o stare deplorabilă.
Zgârieturile de pe fereastră nu dispăruseră. Oare erau urmele lăsate de un individ care ieşise pe fereastră? Nu se putea afirma în mod categoric.
Judecătorul se întoarse la vatră.
— Călătorul făcuse foc? îl întrebă el pe Krov.
— Cu siguranţă că nu, răspunse acesta.
— A fost examinată cenuşa prima dată?
— Nu cred, replică maiorul Verder.
— Atunci s-o faceţi.
Brigadierul se aplecă spre vatră şi, în colţul din stânga, distinse o hârtie pe jumătate arsă, un fel de pătrat din care nu mai rămăsese decât colţul şi care se confunda cu cenuşa.
Ce surpriză atunci când recunoscură în acea bucăţică de hârtie un fragment de bilet de bancă! Da, nu mai încăpea nicio îndoială, era unul dintre acele bilete de stat din seria de o sută de ruble, al cărei număr fusese însă mistuit de flăcări. Care, dacă nu cele ale lumânării de pe masă, din moment ce focul nu fusese aprins în cămin?…
În plus, acea bucată de hârtie era pătată de sânge.
Fireşte, mâinile ucigaşului murdăriseră acel bilet şi el îl arsese pentru că era pătat de sânge! Şi de unde ar fi putut să provină biletul, dacă nu din geanta lui Poch?
Dar, în urma acelei arderi incomplete, rămânea o mărturie incriminantă!
Mai era permisă vreo ezitare în acel moment?… Cum să se mai admită că omorul fusese comis de un răufăcător venit din afară?… Asasinul nu era în mod vădit călătorul care ocupase acea cameră, care revenise pe fereastră după crimă, ca să plece apoi la patru dimineaţa?
Maiorul şi brigadierul se priviră ca doi oameni convinşi de multă vreme de identitatea vinovatului. Dar domnul Kerstorv tăcea, ca şi ei.
Krov nu se putu abţine să nu spună:
— Ce v-am spus eu, domnule judecător! strigă el. Vă mai îndoiţi acum de nevinovăţia mea?…
Domnul Kerstorv puse bucata de hârtie în carneţelul său, ca dovadă materială, şi se mulţumi să răspundă:
— Percheziţia noastră s-a terminat, domnilor… Să plecăm

imediat!

După un sfert de oră, trăsura se îndrepta spre Riga, în timp ce agenţii de poliţie supravegheau în continuare cabana Crucea Ruptă.

A doua zi, la prima oră, domnului Frank Johausen i se aduseră la cunoştinţă rezultatele anchetei. Deoarece numărul biletului ars dispăruse, nu se putea verifica dacă era unul dintre cele ale căror numere fuseseră păstrate de bancă. Dar, evident că făcea parte dintre cele transportate de Poch, fiind furat din geanta lui.

Această veste se răspândi foarte repede. La început, prietenii lui Dimitri Nicolev au fost doborâţi. Cazul intra în faza a doua sau, mai degrabă, revenea la faza întâi. Încercări cumplite ameninţau iar familia Nicolev, care se crezuse scăpată!

Susţinătorii familiei Johausen triumfară zgomotos. Ei considerau că arestarea lui Dimitri Nicolev urma să fie ordonată neîntârziat, şi el nu putea scăpa de pedeapsa pe care o merita această crimă cumplită.

Vladimir Ianov primi vestea de la doctorul Hamin. Amândoi luară hotărârea să nu-i spună nimic lui Nicolev. Avea timp să afle noua învinuire împotriva sa.

Vladimir ar fi vrut să împiedice ca zvonurile să ajungă la logodnica lui. Nu se putea, şi, chiar în acea zi, o văzu copleşită de durere.

— Tata e nevinovat!… Tata e nevinovat! repeta ea, fără să poată rosti altceva.

— Da, dragă Ilka, e nevinovat; îl vom descoperi pe vinovat şi îi vom învinge pe toţi cei care-l acuză!… Mă întreb dacă nu este o conspiraţie pusă la cale în scopul distrugerii celui mai bun şi mai cinstit dintre oameni.

Aşa credea acel suflet generos. Ştia foarte bine unde poate să ajungă răzbunarea politică. După punerea la cale a unei astfel de infamii, această uneltire avea şanse de a reuşi?

Ceea ce trebuia să se întâmple se întâmplă!

în acea după-amiază, Dimitri Nicolev a fost chemat la cabinetul judecătorului de instrucţie. Profesorul coborî imediat la sala cea mare a casei, unde Vladimir şi Ilka îi spuseră ce se întâmplase.

— Iar povestea asta! zise el, ridicând din umeri. Nu se mai sfârşeşte odată?

— Ei aşteptă alte declaraţii din partea ta, tată, spuse fata.

— Vreţi să vă însoţesc? întrebă Vladimir.
— Nu, mulţumesc, Vladimir.
Profesorul ieşi, mergând destul de repede şi, după un sfert de oră, intră în cabinetul domnului Kerstorv.
Magistratul şi grefierul erau singuri în acel moment. În urma unei întrevederi cu guvernatorul şi colonelul Raghenov, se luase hotărârea ca profesorul să fie interogat din nou, arestarea sa urmând să fie hotărâtă acum doar de conştiinţa magistratului.
Domnul Kerstorv îl invită pe Nicolev să ia loc, apoi îi zise cu o voce în care se simţea emoţia:
— Domnule Nicolev, ieri am luat parte la a doua percheziţie la Crucea Ruptă. Agenţii au cercetat cu minuţiozitate întreaga casă, fără să rezulte o altă constatare… Dar iată ce am găsit în camera pe care aţi ocupat-o în noaptea de 13 spre 14 aprilie…
Şi îi întinse profesorului colţul biletului de stat.
— Ce este bucata asta de hârtie? întrebă Dimitri Nicolev.
— Ceea ce a mai rămas dintr-un bilet de bancă ars şi aruncat în cenuşa din vatră.
— Unul dintre cele furate din gentuţa lui Poch?
— Este cel puţin probabil, răspunse magistratul. De aceea, nu fiţi surprins, domnule Nicolev, dacă asta pare să constituie o dovadă care vă acuză…
— Pe mine? replică profesorul, reluându-şi Ionul ironic şi dispreţuitor. Cum, domnule judecător, nu s-a terminat cu bănuielile, iar declaraţiile lui Vladimir Ianov nu m-au absolvit de vină în mod definitiv?
Domnul Kerstorv evită să-i răspundă. Se uita foarte atent la Nicolev, acel nefericit a cărui fizionomie maladivă atesta că încă nu-şi revenise de pe urma tulburărilor morale provocate de această succesiune de încercări.
Se părea că ele nu se încheiaseră, căci alte bănuieli îl priveau acum.
Dimitri Nicolev îşi trecu mâna peste frunte şi zise:
— Aşadar, acest fragment de bilet a fost găsit în vatra camerei unde mi-am petrecut noaptea?
— Da, domnule Nicolev.
— Iar această cameră a fost încuiată după prima descindere a anchetatorilor?
— Încuiată, şi suntem siguri că uşa n-a mai fost deschisă…
— Deci, nimeni n-a mai putut intra în această cameră?…

— Nimeni.
Magistratului îi convenea să se lase interogat, inversând rolurile.
— Această hârtie era murdară de sânge, continuă Nicolev, după ce o examină, apoi a fost arsă incomplet şi a fost găsită în cenuşă?
— Acolo a fost găsită…
— Atunci, cum se face că a scăpat cerecetărilor cu ocazia primei percheziţii?
— Nu-mi explic şi mă mir, căci se afla, cu siguranţă, în acel loc, din moment ce nimeni n-a putut s-o pună acolo de atunci…
— La fel de mirat sunt şi eu, răspunse cam ironic Dimitri Nicolev. Deşi ar trebui să spun că sunt mai curând îngrijorat, pentru că, fireşte, acum sunt acuzat că am ars această bancnotă şi am aruncat-o în cămin?
— Da, răspunse domnul Kerstorv.
— Şi, continuă profesorul, pe un ton şi mai ironic, pentru că bucata aceasta de hârtie făcea parte din teancul aflat în gentuţa celui de la bancă, pentru că a fost furată de acolo, după asasinarea lui Poch, nu încape nicio îndoială că hoţul este călătorul care ocupa acea cameră, adică eu, deci asasinul sunt eu…
— Ne putem îndoi de asta? întrebă domnul Kerstorv, care nu-şi lua privirea de la Nicolev.
— În niciun fel, domnule judecător. Totul se leagă foarte bine! … Deducţia este perfectă… Dar îmi daţi voie să vă combat argumentul cu propria-mi variantă?
— Vă rog, domnule Nicolev.
— Am părăsit cabana Crucea Ruptă la patru dimineaţa. În acel moment crima era comisă?… Da, dacă eu sunt autorul ei; nu, dacă n-am comis-o eu… De altfel, n-are importanţă. Ei bine, domnule judecător, puteţi afirma că asasinul n-a putut, după plecarea mea, să ia toate măsurile de precauţie pentru ca bănuielile să se îndrepte asupra călătorului, adică a mea? Poate a intrat în acea cameră, a pus acolo vătraiul, a aruncat în vatră una dintre hârtiile pătate de sânge, după care a ars-o incomplet, zgâriind apoi exteriorul ferestrei, ca să se poată crede că eu am ieşit pe acolo ca să-l omor în patul lui pe cel de la bancă…
— Din spusele dumneavoastră, domnule Nicolev, reiese o acuzaţie directă împotriva lui Krov…

— Krov sau altul!… Nu eu trebuie să găsesc vinovatul!… Am datoria să mă apăr şi mă apăr!

Domnul Kerstorv nu putea fi decât foarte mirat de atitudinea lui Dimitri Nicolev. Se gândise şi el de nenumărate ori la ceea ce-i spusese acum profesorul… Refuza să-l creadă vinovat pe un om cu o viaţă atât de onorabilă… Dar, chiar dacă îl bănuia pe Krov, cercetările, mărturiile nu prezentau nimic incriminator pentru acesta.

Aşa că judecătorul se văzu obligat să-i atragă atenţia asupra acestui lucru lui Nicolev în cursul interogatoriului, care mai dură un ceas.

— Domnule judecător, zise, în final, profesorul, dumneavoastră veţi stabili care dintre noi, Krov şi cu mine, poate fi acuzat mai clar… Orice om corect, examinând la rece lucrurile, poate şi trebuie să afirme acum că ele mă avantajează… Din motivele pe care le ştiţi, a trebuit să tac în privinţa scopului călătoriei mele… îl cunoaşteţi de când Vladimir Ianov s-a predat, ca să vi-l spună… Acest aspect îndoielnic al gesturilor mele a fost clarificat… Este Krov autorul crimei?…

Ori un răufăcător din afară?… Asta trebuie să spună justiţia!… Eu nu mă îndoiesc de vinovăţia lui Krov… Ştia că Poch se ducea la Revel să facă un vărsământ pentru fraţii Johausen… Ştia că ducea o sumă considerabilă… Ştia că trebuia să plec la patru dimineaţa… Ştia tot ceea ce trebuia ca să comită crima şi să arunce responsabilitatea asupra tovarăşului de drum al celui de la bancă… înainte de plecarea mea sau după aceea, l-a asasinat pe nefericit… După ce am plecat, a intrat în camera mea, a aruncat un rest de bilet în vatră, a aranjat totul ca să par eu vinovat… Ei bine, dacă mă consideraţi asasinul lui Poch, duceţi-mă în faţa juraţilor… îl voi acuza pe Krov… dezbaterea va fi între noi doi şi voi şti ce să cred despre justiţia oamenilor, dacă eu voi fi cel condamnat!

Dimitri Nicolev nu se mai agită prea mult prezentându-şi argumentele, care, după părerea lui, îl dezvinovăţeau.

Domnul Kerstorv nu-l întrerupsese. După ce profesorul termină, el adăugă:

— Veţi semna ordinul meu de arestare?

— Nu, domnule Nicolev, răspunse judecătorul.

Capitolul XIV

Lovitură după lovitură

Era evident acum că afacerea se limita doar la Krov şi la profesorul Dimitri Nicolev. Bucăţica de bilet rămasă în vatră îndepărta ideea că asasinatul fusese comis de vreun răufăcător a cărui prezenţă poliţia o semnala în acea parte a provinciei livoniene.

După crimă, cum ar fi putut un asemenea tâlhar să intre în camera călătorului, fără să fi fost surprins acolo, să pună vătraiul, dacă într-adevăr acest instrument servise la forţarea ferestrei şi să arunce în vatră bucata de hârtie arsă parţial?…

Cum de nici Dimitri Nicolev, nici cabanierul Krov nu auziseră nimic? Dormiseră atât de adânc?… De ce asasinul s-ar fi gândit ca întreaga răspundere să cadă asupra călătorului?… După crimă şi furt, în mod normal ar fi fugit cât mai repede de acolo, iar până la ziuă ar fi fost departe de Crucea Ruptă.

Aceste întrebări erau de bun simţ. Justiţia trebuia acum să se restrângă doar la aceşti doi oameni, de situaţie socială atât de diferită, şi să se pronunţe între ei.

Totuşi, după ultima percheziţie făcută la Crucea Ruptă, nu se emise mandat de arestare pentru niciunul dintre ei.

Ca urmare a acestor contestaţii, nu era greu de imaginat animaţia părţilor, ce se declanşă mai violentă ca oricând. Este foarte important de observat aici că, pe măsură ce cazul se apropia de final, animozitatea publicului se înteţea, în cele două tabere, nu doar în Riga, ci in toate cele trei provincii baltice.

Dimitri Nicolev era slav, iar slavii aveau să-l susţină, atât în interesul cauzei, cât şi pentru că, în realitate, refuzau să-l creadă vinovat de această crimă.

Krov era de origine germanică, iar germanii erau apărătorii săi, mai mult pentru a-l combate pe Dimitri Nicolev decât pentru că ar fi fost interesaţi de un amărât de proprietar de cârciumă de la ţară.

Ziarele s-au luptat prin articole de senzaţie, după opinia publicului, pe care o apărau. Se discuta cazul acesta în vilele nobilimii, în locuinţele confortabile ale burgheziei, în birourile comercianţilor şi în casele muncitorilor.

Trebuie spus că situaţia guvernatorului general se complica. Se apropiau alegerile municipale. Slavii îl proclamau cu mai multă aprindere, cu mai mult entuziasm pe Dimitri Nicolev,

candidatul lor împotriva domnului Frank Johausen.
Familia bogatului bancher, prietenii, clienţii săi, departe de a abandona, luptau prin toate mijloacele pe care le aveau la îndemână. Aproape că nu mai este nevoie să spunem că aveau de partea lor puterea banilor şi nu îi cruţau când era vorba de ziarele care le susţineau cauza.
Autorităţile, magistraţii erau acuzaţi de slăbiciune, ba chiar de părtinire. Se cerea arestarea lui Dimitri Nicolev, iar cei care vorbeau cu mai multă moderaţie doreau măcar arestarea lui Krov şi a profesorului. Era important ca, de altfel, acest caz să aibă un deznodământ, oricare ar fi fost el, înainte ca părţile să se întâlnească pe terenul electoral, iar scrutinul, destinat să se pronunţe pentru prima dată în condiţii noi, avea să se desfăşoare foarte curând.
În mijlocul acestui conflict de care îi păsa cam puţin, ce se întâmpla cu Krov?
El nu părăsea cabana Crucea Ruptă, unde agenţii exercitau o supraveghere severă. Îşi continua meseria. În fiecare seară, clienţii, ţăranii sau tăietorii de lemne se adunau, ca de obicei, în sala cea mare. Dar se vedea că situaţia aceasta îl îngrijora. Din moment ce profesorul era lăsat în libertate, se temea că era în stare de arest.
Mai nesociabil ca niciodată, lăsa ochii jos in faţa privirilor prea directe fixate asupra lui, îl acuza permanent pe Nicolev cu un exces, o tenacitate, o furie care îl făcea să se înroşească la chip, de parcă era lovit de congestie.
De obicei, într-o casă unde se fac pregătiri de căsătorie este mare veselie. Întreaga familie sărbătoreşte. Ferestrele sunt lăsate larg deschise pentru a intra aer curat şi veselie. Fericirea se vede peste tot.
Numai că nu aşa stăteau lucrurile în casa lui Dimitri Nicolev. Poate că nu se mai gândea la acest caz, care îi tulburase atât de profund viaţa, dar nu trebuia, oare, să se teamă de orice din partea creditorilor nemiloşi, inamicii săi cei mai înverşunaţi?…
Trecuseră şapte zile de la ultimul interogatoriu din cabinetul domnului Kerstorv.
Era în data de 13 mai.
A doua zi era scadenţa angajamentului semnat de Nicolev. Dacă, în cursul dimineţii, nu se prezenta la casieria băncii fraţilor Johausen cu cele optsprezece mii de ruble datorate, ar fi fost

somat să le plătească. Dar el nu avea această sumă. După ce plătise deja o parte din datoriile tatălui său, adică şapte mii de ruble, sperase să achite şi restul sumei, dar iată că scadenţa îl prinsese fără bani.

Asta aşteptau domnii Johausen! Dar exista o dilemă teribilă în privinţa debitorului lor.

Fie Dimitri Nicolev nu era în măsură să achite suma, fie o plătea.

În primul caz, dacă povestea de la Crucea Ruptă se încheia în avantajul său, dacă ancheta condusă de domnul Kerstorv scotea la iveală acuzaţii noi care îl vizau pe cabanier, dacă vinovăţia lui nu mai putea fi pusă la îndoială, dacă era arestat, judecat, iar nevinovăţia profesorului avea să apară în toată plenitudinea ei prin condamnarea adevăratului vinovat, domnii Johausen îl aveau încă la mână cu acea restanţă pe care nu o putea plăti.

Executându-l fără milă, îl făceau să plătească pentru sângele lui Karl şi pentru toată mândria lor terfelită, pe acest rival, care ridica împotriva elementului germanic drapelul panslavismului.

În al doilea caz, dacă Dimitri Nicolev avea fondurile necesare rambursării, insemna că banii proveneau din furtul de la Crucea Ruptă. Fraţii Johausen ştiau foarte bine că doar cu mare greutate, sacrificându-şi ultimele resurse, putuse profesorul să-şi achite şapte mii de ruble din cele douăzeci şi cinci de mii.

De unde ar fi putut el face rost de încă optsprezece mii de ruble, altfel decât printr-un act criminal? Şi atunci, aducând această sumă în ziua scadenţei, neştiind că banca avea înregistrate numerele biletelor de stat, Nicolev nu s-ar fi denunţat el singur şi, de data aceasta, nici protecţia autorităţilor, nici intervenţia prietenilor săi nu-l mai puteau ajuta: era pierdut, în mod iremediabil.

Dimineaţa zilei următoare se scurse fără ca Dimitri Nicolev să se prezinte la casieria băncii fraţilor Johausen.

După-amiază, pe la patru, o somaţie emisă de bancheri îi cerea lui Dimitri Nicolev să plătească suma de optsprezece mii de ruble, chiar în aceeaşi zi.

Necazul a făcut ca Vladimir Ianov să Citească somaţia. Da, necazul… Iată de ce…

Somaţia spunea că Nicolev, care se angajase sâ achite datoriile tatălui său, mai trebuia să le plătească fraţilor Johausen o sumă considerabilă. Vladimir înţelese totul, ştiind că profesorul

trecuse printr-o situaţie pecuniară foarte grea la moartea tatălui său. Înţelese că nu spusese nimic despre aceasta familiei, copiilor săi, ca să-i scutească de o grijă în plus, sperând că putea achita restul de bani muncind şi economisind.

Da, Vladimir înţelese toate acestea şi mai înţelese care îi era datoria.

Şi anume era să-l salveze pe Dimitri Nicolev, pentru că putea s-o facă. Nu avea o sumă mai mult decât suficientă, cele douăzeci de mii de ruble lăsate de tatăl său profesorului, înmânate lui integral la Pernau?

Dacă lua din această sumă cât era necesar pentru plata integrală a datoriei, îl salva pe Dimitri Nicolev de la această ultimă catastrofă.

Era cinci seara şi casieria băncii se închidea la şase.

Vladimir Ianov nu avea niciun moment de pierdut. Hotărât să nu spună nimic din ceea ce urma să facă, se întoarse în camera lui, luă din birou un număr suficient de bancnote pentru a vărsa suma datorată, ieşi fără să dea ochii cu nimeni şi se îndreptă spre uşa casei.

În acel moment, această uşă se deschise şi intrară Ivan şi Ilka.

— Pleci, Vladimir? îl întrebă fata, întinzându-i mâna.

— Da, dragă Ilka, răspunse Vladimir. Dar nu lipsesc mult. Voi fi înapoi înainte de masa de seară.

Poate că, dacă i-ar fi trecut prin minte să le spună celor doi ce voia să facă… Dar se abţinu. Dacă niciun incident nu-l obliga să vorbească, nu voia să se ştie nimic înaintea căsătoriei. După aceea, când Ilka avea să fie soţia lui, avea să-i spună totul şi, desigur, ea avea să-i aprobe gestul prin care îi salvase tatăl, compromiţându-şi, în acelaşi timp, viitorul.

— Du-te Vladimir, zise ea, şi vino repede… Sunt mai liniştită când te ştiu acasă. Mereu mă tem că tata…

— E mai trist, mai deznădăjduit ca niciodată, spuse Ivan, ai cărui ochi străluceau de mânie. Nemernicii ăştia au să-l omoare! E bolnav… mai bolnav decât credem noi…

— Exagerezi, Ivan, spuse Vladimir. Tatăl tău are o rezistenţă morală, pe care duşmanii săi nu vor reuşi s-o înfrângă!

— Sper să ai dreptate, Vladimir! răspunse fata.

Vladimir îi strânse mâna şi adăugă:

— Ai încredere!… Peste câteva zile, toate aceste încercări se vor sfârşi!

Apoi ieşi în stradă şi după douăzeci de minute ajunse la banca fraţilor Johausen.

Casieria era deschisă şi Vladimir se prezentă la ghişeu.

Casierul îl informă că afacerea îi privea pe şefii băncii, deţinătorii angajamentului lui Nicolev, şi îl invită în cabinetul lor.

Domnii Johausen erau acolo şi, când le-a fost înmânată cartea de vizită a lui Vladimir Ianov, unul dintre ei strigă:

— Vladimir Ianov! Vine din partea lui Nicolev… Ne va cere timp sau un alt termen de plată…

— Nicio zi, nicio oră! răspunse Frank Johausen, nemilos. De mâine vom trece la executare silită.

Vladimir Ianov intră la ei. Conversaţia începu astfel:

— Domnilor, zise Vladimir, am venit în legătură cu o creanţă a lui Dimitri Nicolev, datorie scadentă în această zi şi pentru care i-aţi trimis o somaţie.

— Într-adevăr, domnule, răspunse Frank Johausen.

— Această creanţă, continuă Vladimir, este de optsprezece mii de ruble în principal şi dobânda…

— Întocmai, optsprezece mii.

— Ea reprezintă restul de bani din totalul pe care domnul Dimitri Nicolev s-a angajat să vi-l plătească la moartea tatălui său…

— Exact, răspunse Frank Johausen, dar nu putem admite nicio amânare…

— Cine a cerut amânare, domnilor? replică Vladimir, pe un ton sfidător.

— Aha! exclamă fratele cel mare. Trebuia ca suma să fi fost plătită înainte de amiază…

— Va fi plătită înainte de ora şase, asta e tot. Şi nu cred că banca dumneavoastră este pe punctul de a suspenda plăţile din cauza acestei întârzieri.

— Domnule! izbucni Frank Johausen, înfuriat de aceste vorbe ironice şi distante. Aţi adus suma de optsprezece mii de ruble?

— Iat-o! răspunse Vladimir, care întinse teancul de bancnote. Unde sunt titlurile de creanţe?

Domnii Johausen, surprinşi şi enervaţi totodată, nu răspunseră. Unul dintre ei se apropie de seiful aflat într-un colţ al cabinetului, deschise un portofel cu fermoar şi scoase obligaţiunea, punând-o pe masă.

Vladimir o luă, o examină cu atenţie, constată că era, într-

adevăr, angajamentul semnat de Dimitri Nicolev în profitul fraţilor Johausen şi le înmână teancul de bancnote.

— Vă rog să le număraţi, spuse el.

Frank Johausen pălise, în timp ce Vladimir îl privea dispreţuitor. Mâna lui tremura în timp ce număra bancnotele.

Deodată ochii începură să-i lucească. O bucurie feroce se putea citi pe faţa lui. Spuse, cu o voce plină de ură:

— Acestea, domnule Ianov, sunt biletele care au fost furate…

— Furate?

— Da… Furate din gentuţa nefericitului Poch!

— Nu! Acestea sunt cele pe care Dimitri Nicolev mi le-a adus la Pernau, bani încredinţaţi cu mult timp în urmă de tatăl meu…

— Totul se explică! zise Frank Johausen. Nu mai putea să vă înapoieze aceşti bani, şi atunci, profitând de ocazie…

Vladimir se dădu un pas înapoi.

— Banca noastră păstrase numerele şi iată lista lor, adăugă Frank Johausen, scoţând din sertarul biroului o foaie de hârtie plină cu cifre.

— Domnule… domnule, se bâlbâi Vladimir, iar cuvintele nu-i mai ieşeau din gură.

— Da, continuă Frank Johausen. Şi, din moment ce din partea lui Dimitri Nicolev aduceţi aceste bilete, înseamnă că Dimitri Nicolev le-a furat de la angajatul nostru, după ce l-a asasinat la Crucea Ruptă.

Vladimir Ianov nu ştia ce să răspundă… Simţea că mintea i se tulbura… Totuşi, în ciuda emoţiei puternice, înţelese că Dimitri Nicolev era definitiv pierdut… Se pare că el cheltuise banii încredinţaţi şi că părăsise Riga primind scrisoarea lui Vladimir Ianov ca să-i implore iertarea, nu ca să-i înapoieze banii pe care nu-i mai avea.

întâmplarea făcuse să-l întâlnească pe Poch în poştalion… Poch avea la el o geantă cu bani din partea Băncii; profesorul îl omorâse şi îi furase banii, pentru ca apoi să-i înmâneze fiului prietenului său, Ianov, bancnotele fraţilor Johausen.

— Dimitri! repeta Vladimir Ianov, Dimitri… l-ar fi…

— Dacă nu cumva dumneata, răspunse Frank Johausen.

— Nemernicule!

Dar Vladimir avea altceva mai bun de făcut decât să răzbune această insultă personală. Nu-i păsa că omul din faţa lui pretinsese că el ar fi fost autorul crimei, dar se gândea doar la

Nicolev.

— În sfârşit, zise Frank Johausen, după ce puse în buzunar teancul cu bancnote, am pus mâna pe acest ticălos!… Acum nu mai sunt presupuneri, ci certitudini, dovezi materiale!… Domnul Kerstorv mi-a dat un sfat bun spunându-mi să păstrez secretul despre deţinerea numerelor biletelor. Mai devreme sau mai târziu, asasinul ar fi fost prins, ar fi căzut în capcană! Mă duc la domnul Kerstorv, şi mandatul de arestare împotriva lui Nicolev va fi emis în mai puţin de o oră!

Vladimir Ianov se repezi în stradă. Mergea cu paşi mari spre casa profesorului. Încerca să-şi alunge din minte gândurile care-i dădeau năvală. Nu voia să creadă nimic până când nu auzea explicaţia lui Nicolev, şi acum se ducea să o ceară. De fapt, acele bancnote erau chiar cele aduse de Dimitri Nicolev la Pernau, din care nu înstrăinase niciunaL.

Vladimir Ianov ajunse în faţa casei şi deschise uşa.

La poartă nu era nimeni, nici Ivan, nici Ilka, din fericire. Dacă l-ar fi văzut pe Ianov, şi-ar fi dat seama că o nouă nenorocire se abătuse asupra familiei lor, o nenorocire ce nu mai putea fi înlăturată.

Vladimir urcă scara ce ducea în cabinetul profesorului.

Dimitri Nicolev stătea la masa de lucru, cu capul în mâini. Se ridică la apariţia lui Vladimir, care rămase în picioare, în pragul uşii.

— Ce ai? întrebă Nicolev, uitându-se la el cu o privire obosită.

— Dimitri! strigă Vladimir. Vorbeşte-mi… spune-mi totul! Nu ştiu… dezvinovăţeşte-te… Nu, nu-i posibil! Explică-mi… mintea mea o ia razna…

— Ce s-a întâmplat? zise Nicolev. Altă nenorocire?

Rosti aceste cuvinte ca un om care se aştepta la orice şi pe care nicio lovitură a sorţii nu-l mai putea surprinde.

— Vladimir, continuă el, acum eu te rog să-mi vorbeşti… de ce anume să mă dezvinovăţesc?… Doar nu crezi şi tu că sunt un…

Vladimir nu-l lăsă să termine şi, stăpânindu-se, printr-un mare efort, zise:

— Dimitri, în urmă cu o oră… a sosit o somaţie…

— Din partea fraţilor Johausen! zise Nicolev. Înseamnă că ştii care e situaţia mea faţă de ei. Nu le pot plăti… şi e o datorie ce va cădea pe capul familiei mele! Vladimir, vezi bine câ nu mai poţi deveni acum ginerele meu!

Vladimir Ianov nu răspunse la această ultimă frază, rostită cu o mare amărăciune.

— Dimitri, spuse el, mi-a trecut prin minte că e de datoria mea să pun capăt acestei situaţii triste…

— Tu?

— Aveam la dispoziţie suma pe care mi-ai dat-o la Pernau…

— Banii aceştia sunt ai tăi, Vladimir! Sunt de la tatăl tău… Mi-au fost lăsaţi în păstrare pentru tine.

— Da… ştiu… ştiu… şi, pentru că erau ai mei, aveam dreptul să dispun de ei. Am luat biletele… cele pe care mi le-ai adus… şi m-am dus la bancă…

— Ai făcut tu asta! Ai făcut tu asta! strigă Nicolev, deschizând braţele către tânăr. De ce-ai făcut-o?… E singura ta avere!… Tatăl tău nu ţi-a lăsat-o ca să plăteşti datoriile părintelui meu!

— Dimitri, zise Vladimir, mai încet, acele bilete înmânate de mine fraţilor Johausen… sunt chiar cele furate din geanta lui Poch, la Crucea Ruptă… Banca le păstrase numerele…

— Biletele… biletele!…

Repetând aceste cuvinte, Nicolev se ridică, apoi lăsă să-i scape un strigăt, care se auzi în toată casa.

Uşa cabinetului său se deschise imediat.

Intrară Ilka şi Ivan.

Văzând în ce stare era sărmanul lor tată, amândoi se repeziră spre el, în timp ce Vladimir, trăgându-se într-o parte, îşi ascundea capul în mâini.

Nici fratele, nici sora nu se gândeau să ceară vreo explicaţie, înainte de orice, voiau să-şi ajute tatăl, care părea că se sufocă. Îl forţară să stea jos. De altfel, nici nu se mai putea ţine pe picioare. Repeta mereu:

— Biletele furate… biletele furate!

— Tată, ce ai păţit? strigă fata.

— Vladimir, ce s-a întâmplat? întrebă Ivan. Oare o fi nebunia…

Nicolev se ridică, se apropie de Vladimir, îl apucă de mâini şi i le îndepărtă de faţă. Apoi rosti cu o voce sugrumată, după ce îl forţă să-l privească în faţă:

— Acele bilete primite de la mine… acele bilete sunt furate din geanta lui Poch… a lui Poch, cel asasinat?

— Da! zise Vladimir.

— Sunt pierdut… Sunt pierdut! strigă Nicolev.

Şi, împingându-şi copiii, mai înainte ca ei să-l poată împiedica,

se repezi afară din încăpere şi urcă în camera sa. Dar nu se încuie acolo, ca de obicei. Un sfert de oră mai târziu, coborî, deschise uşa de la stradă şi o luă la fugă prin mahala, dispărând în întuneric.

Ivan şi Ilka nu înţeleseseră nimic din acea scenă cumplită. Cuvintele strigate de tatăl lor: „Biletele furate!… biletele furate!” nu puteau să-i facă să înţeleagă că exista o dovadă zdrobitoare împotriva lui.

Se întoarseră spre Vladimir, iar acesta, cu ochii în pământ, tulburat, le povesti ce făcuse, cum, vrând să-l salveze pe Nicolev, să-l scape din mâinile fraţilor Johausen, îl dusese la pieire!… Cine ar fi putut să-i mai susţină nevinovăţia, când biletele furate nefericitului Poch fuseseră găsite dacă nu la el, cel puţin în mâinile lui Vladimir Ianov?… Nu mărturisise el în faţa bancherilor că ele proveneau din suma restituită de Nicolev?…

Ivan şi Ilka plângeau, zdrobiţi de această dezvăluire, în acel moment, servitoarea îi anunţă că nişte agenţi îl căutau pe domnul Dimitri Nicolev. Trimişi de judecătorul de instrucţie în urma denunţului fraţilor Johausen, veniseră să-l aresteze pe asasinul de la Crucea Ruptă.

Vestea acestei arestări nu se răspândise încă în oraş. Nu se ştia că, în urma unei răsturnări de situaţie, cazul ajunsese în această fază, probabil ultima, după care urma deznodământul.

În timp ce agenţii verificau casa pentru a se asigura că Nicolev nu mai era acolo, Ivan şi Ilka, fără să fi vorbit între ei, împinşi de acelaşi sentiment, porniră să-l caute pe străzi.

Voiau să-şi regăsească tatăl… Niciodată nu l-ar fi părăsit… în ciuda mărturiilor cutremurătoare, în pofida dovezilor acumulate, refuzau să-l creadă vinovat. Bieţii de ei se revoltaseră din tot sufletul la ultimele cuvinte rostite de Nicolev:

— Sunt pierdut!… sunt pierdut!

Era, oare, chiar mărturisirea crimei pe care o comisese?

Se făcuse deja noapte. Nicolev fusese văzut prin mahala. Vladimir, Ivan şi Ilka, alergând în direcţia sa, ajunseseră la marginea oraşului, înaintea lor se întindea acum câmpul întunecat. Porniră pe drumul spre Pernau, lăsându-se astfel conduşi de instinctul care-i împingea într-acolo.

După două sute de paşi, dădură peste un trup căzut pe drum.

Era Dimitri Nicolev.

Lângă el se afla un cuţit plin de sânge.

Ilka şi Ivan se repeziră la trupul tatălui lor, în timp ce Vladimir se duse după ajutor la casa cea mai apropiată.

Ţăranii veniră cu o targă improvizată şi Nicolev fu transportat în casa lui, unde doctorul Hamin, chemat de urgenţă, nu putu constata decât cauza morţii sale.

Dimitri Nicolev se lovise cu respectivul cuţit exact cum fusese lovit Poch – adică în inimă. Cuţitul lăsase în jurul rănii o urmă asemănătoare celei pe care o avusese angajatul Băncii.

Ticălosul, ştiindu-se pierdut, se sinucisese pentru a scăpa de pedeapsa meritată pentru crima sa!

Capitolul XV
La mormânt

În sfârşit, se terminase această dramă judiciară, care pasionase populaţia din provinciile baltice şi incitase lupta dintre partide în ajunul alegerilor electorale. După moartea celui care reprezenta elementul slav, germanii aveau să câştige. Totuşi, antagonismul avea să renască, mai devreme sau mai târziu, iar rusificarea să se impună prin influenţa guvernului.

Nu doar că Dimitri Nicolev se sinucisese, dar sinuciderea sa, înfăptuită în împrejurări teribile, atunci când incidentul cu biletele de bancă furate se produsese, nu mai permitea niciun dubiu asupra vinovăţiei sale.

Ceea ce însemna că, atunci când plecase din Riga, după ce primise scrisoarea lui Vladimir Ianov, nu mai avea suma încredinţată lui… Se ducea deci la fiul prietenului său, ca să-i spună adevărul, sau planul său fusese să fugă după ce abuzase de încrederea pe care i-o acordase Mihail?… Era greu de spus.

Se credea însă că Nicolev fusese surprins de sosirea neaşteptată a proscrisului evadat din ocnele siberiene. Se simţea prins într-un angrenaj în care avea să-şi piardă toată onoarea. De aceea, între Vladimir Ianov, căruia nu-i putea înapoia moştenirea de la tatăl său, şi domnii Johausen, cărora nu le putea plăti suma datorată, câteva săptămâni mai târziu, el nu mai vedea nicio posibilitate de scăpare…

Atunci dăduse peste Poch, angajatul Băncii, care făcea acelaşi drum ca şi el. După furt, putu să ducă la Pernau suma pe care o risipise. Stinsese prima sa datorie, dar cu ce preţ? Printr-o dublă

crimă, un asasinat şi un furt!

Apoi, după ce totul fusese descoperit, când se făcuse lumină asupra acestui caz obscur până atunci, când, datorită numerelor lor, biletele de stat prezentate de Vladimir Ianov fuseseră recunoscute ca fiind cele din geanta lui Poch, Dimitri Nicolev, adevăratul vinovat, se omorâse cu cuţitul la fel cum îşi lovise victima, chiar în inimă, dând cu lama o singură dată.

Deznodământul acestui caz, fireşte, îi adusese liniştea lui Krov. Era şi timpul. A doua zi, domnul Kerstorv se pregătea să semneze arestarea lui. Din moment ce o ordonanţă de neîncepere a urmăririi penale avea să fie emisă în favoarea lui Dimitri Nicolev, Krov putea fi acuzat în mod direct. Nicolev sau Krov – justiţia nu putea să caute alţi vinovaţi.

De altfel, se ştiau deja bănuielile împotriva lui şi, când magistratul aflase ceea ce se petrecuse în biroul fraţilor Johausen, nu se numărase printre cei foarte miraţi să constate nevinovăţia lui Krov şi vinovăţia lui Nicolev.

Krov şi-a reluat deci existenţa obişnuită la Crucea Ruptă şi a ştiut să profite de pe urma acestei situaţii. Nu era, oare, ca un condamnat reabilitat, după ce fusese recunoscută nedreptatea condamnării sale?… Pe scurt, despre caz se mai vorbi câteva zile, după care nimeni nu mai spuse nimic.

Bancherii, chiar dacă nu primiseră suma datorată lor de la Dimitri Nicolev, cel puţin recuperaseră cele optsprezece mii de ruble aduse de la Vladimir Ianov.

După înmormântarea profesorului, Ilka şi Ivan, care nu mai trebuia să se întoarcă la Universitatea din Dorpat, reveniră acasă, unde mulţi dintre vechii prieteni ai lui Nicolev nu se mai gândeau să apară. Doar trei nu-i părăsiră în urma acestui dezastru; Vladimir Ianov, pe care nu mai trebuie să-l pomenim, domnul Delaporte şi doctorul Hamin.

Fratele şi sora nu ştiau ce aveau să facă de acum înainte. Totul părea întunecat, chiar şi ceea ce ţinea de Dimitri Nicolev, pe care părea nefiresc să-l considere vinovat. Chiar credeau că el îşi pierduse raţiunea în urma loviturilor persistente ale destinului; că înnebunise şi că, într-un acces de alienare mentală, se sinucisese, dar că sinuciderea lui nu dovedea că el era autorul crimei de la Crucea Ruptă…

Astfel gândea Vladimir Ianov, refuzând să admită că faptele demonstrau în mod clar vinovăţia profesorului. Cum de fuseseră

găsite acele bilete numerotate în posesia lui Dimitri Nicolev, dacă nu le furase de la Poch?…

Când discuta cu doctorul Hamin, cel mai vechi prieten al familiei, acesta răspundea cu o logică imposibil de contrazis:

— Aş admite totul, dragul meu Vladimir, aş admite că nu Nicolev i-a furat banii lui Poch, deşi rezultatul furtului s-a găsit în mâinile lui, aş admite chiar că sinuciderea lui nu-i dovedeşte vinovăţia şi că a putut să se omoare într-un acces de nebunie, acces provocat de încercările cumplite, prin care trecuse… Dar există ceva ce domină totul… Dimitri s-a străpuns cu aceeaşi armă care i-a adus moartea lui Poch, şi, în faţa acestui fapt, trebuie să recunoşti evidenţa, oricât de cumplită ar fi, oricât de neverosimilă ar fi!

— Dacă ar fi aşa, zise Vladimir, făcând o ultimă observaţie, Dimitri Nicolev ar fi avut un cuţit de acest gen, iar fiul său şi fiica sa nu l-au văzut niciodată? Nici ei, nici nimeni altcineva, doctore?… Aici e ceva ciudat…

— La care nu pot răspunde decât într-un singur fel, Vladimir… Da… Nicolev avea acest cuţit, şi cum ne-am putea îndoi de asta, din moment ce s-a folosit de el de două ori, împotriva lui Poch şi a lui însuşi?

Vladimir Ianov lăsă capul în jos, neştiind ce să răspundă.

Doctorul Hamin zise atunci:

— Şi acum, ce se va întâmpla cu nefericiţii săi copii… Ivan… Ilka?

— Nu va fi Ivan cumnatul meu după ce Ilka va deveni soţia mea?

Doctorul îl prinse de mână pe Vladimir şi-o strânse cu putere.

— Ai putut să crezi, doctore, adăugă Vladimir, că voi renunţa la căsătoria mea cu Ilka, pe care o iubesc, care mă iubeşte… chiar dacă tatăl ar fi fost vinovat?…

După spusele doctorului Hamin, Vladimir tot se mai încăpăţâna să se îndoiască şi găsea doar în iubire forţa de a se îndoi.

— Nu, Vladimir, răspunse aceasta, n-am crezut niciodată că n-ai să te mai căsătoreşti cu Ilka… Este ea vinovată, sărmana?

— Nu este! strigă Vladimir. După mine este cea mai sfântă, cea mai nobilă fiinţă, cea mai demnă de iubirea unui om cinstit! … Căsătoria noastră a fost amânată, dar va avea loc… Iar dacă va trebui să părăsim acest oraş, îl vom părăsi…

— Vladimir, aici recunosc sufletul tău mare… Vrei să te căsătoreşti cu Ilka, dar ea ce spune?

— Dacă m-ar refuza, ar însemna că nu m-ar iubi.

— Dacă te-ar refuza, Vladimir, n-ar însemna că te iubeşte, cu o iubire de care nu vrea să te ruşinezi vreodată?

Această conversaţie nu modifică în niciun fel sentimentele lui Vladimir Ianov, hotărât, dimpotrivă, să se căsătorească mai repede cu Ilka, imediat ce situaţia i-ar fi permis. Nu era omul căruia să-i pese de ce-ar fi spus lumea din oraş, de ce s-ar fi crezut despre el şi nici de dezaprobarea prietenilor. Acum era preocupat de altceva: de situaţia sa personală.

Din banii înapoiaţi de Dimitri Nicolev, nu-i mai rămăsese mare lucru, vreo două mii de ruble, după restituirea făcută fraţilor Johausen… Nu-şi sacrificase averea când se dusese la bancă să restituie datoria lui Dimitri Nicolev?… Ei bine, dacă viitorul nu-l speriase atunci, de ce l-ar fi speriat prezentul?… Avea să muncească pentru soţia lui şi pentru el… Ştiindu-se iubit de Ilka, nimic nu i-ar fi fost imposibil…

Trecură cincisprezece zile, timp în care Ivan, Ilka, Vladimir şi doctorul Hamin aproape că nu s-au despărţit. Doctorul şi, de mai multe ori, domnul Delaporte, fuseseră singurii care au vizitat casa profesorului.

Vladimir încă nu rostise nimic despre căsătorie.

Dar prezenţa lui acolo vorbea de la sine. Nici Ivan, nici Ilka nu făcuseră vreo aluzie. De multe ori, fratele şi sora rămâneau tăcuţi, închişi ore în şir în aceeaşi cameră.

Vladimir luă hotărârea să o scoată pe fată din izolarea aceea şi, într-o zi, fiind singur cu Ilka în sala cea mare, îi zise, cu o vie emoţie:

— Ilka, atunci când am părăsit Riga, în urmă cu patru ani, fiind despărţit de tine şi trimis în Siberia, ţi-am promis că n-am să te uit niciodată… Te-am uitat?

— Nu, Vladimir.

— Ţi-am promis că te voi iubi mereu. S-au schimbat sentimentele mele?

— Nu, la fel ca şi ale mele, Vladimir. Şi dacă mi s-ar fi îngăduit, aş fi venit după tine acolo şi aş fi devenit soţia ta…

— Soţia unui condamnat, Ilka…

— Soţia unui exilat, Vladimir, răspunse fata.

Vladimir înţelese ce înseamnă acest răspuns.

Nu vru să se oprească la el, ci continuă:
— Ei bine, zise el, nu tu, Ilka, a trebuit să vii acolo ca să devii soţia mea… împrejurările s-au schimbat şi eu am venit aici, ca să devin soţul tău…
— Ai dreptate, când spui că împrejurările s-au schimbat, Vladimir… Da, în mod oribil!
Ilka rosti aceste ultime cuvinte cu atâta durere, încât îi tremura tot corpul.
— Dragă Ilka, adăugă Vladimir, chiar dacă trebuie să-ţi provoc o amintire dureroasă, am vrut să am cu tine o discuţie… N-am s-o mai lungesc… Vreau doar să-ţi ţii promisiunea.
— Promisiunea mea, Vladimir, răspunse Ilka emoţionată şi incapabilă să-şi stăpânească plânsul, promisiunea mea?… Când am făcut-o, eram demnă să o fac. Azi…
— Azi, Ilka, eşti la fel de demnă să o respecţi!
— Ba nu, Vladimir, şi trebuie să uităm de planurile noastre.
— Ştii foarte bine că nu le voi uita niciodată! Nu s-ar fi realizat ele de cincisprezece zile, n-am fi fost unul al celuilalt, dacă nenorocirea nu s-ar fi produs în ajunul căsătoriei noastre?
— Ba da, răspunse Ilka, resemnată, şi Domnul fie lăudat că unirea noastră nu s-a împlinit!… Nu va trebui nici să tecăieşti, nici să-ţi fie ruşine că ai intrat într-o familie acoperită de oprobiu şi dezonoare.
— Ilka, zise cu gravitate Vladimir, nu m-aş fi căit, îţi jur, şi n-aş fi roşit pentru că sunt soţul curajoasei Ilka Nicolev… Deoarece ea nu poate fi atinsă de această ruşine!…
— Ei bine da, Vladimir, te cred! strigă fata, a cărei inimă bătea mai tare ca oricând. Cunosc nobleţea caracterului tău… Nu te-ai fi căit, nu ţi-ar fi fost ruşine cu mine!… Mă iubeşti din tot sufletul, dar nu mai mult decât te iubesc eu…
— Ilka, mult iubita mea Ilka! strigă Vladimir, care vru să o prindă de mână.
Ilka şi-o retrase cu blândeţe şi zise:
— Da, ne iubim… Dragostea noastră ar fi fost fericită… Dar căsătoria dintre noi a devenit imposibilă.
— Imposibilă! repetă Vladimir. Asta doar eu aş putea spune… Nu sunt un copil, Ilka!… Viaţa mea nu a fost uşoară ori fericită până acum, dacă nu aveam obiceiul să mă gândesc la ceea ce fac!… Mi se părea, pentru că te iubesc, pentru că mă iubeşti, aveam să fiu, în sfârşit, fericit!… Speram că vei avea atâta

încredere în mine, încât să consideri drept ceea ce şi eu consider drept, să judec o situaţie pe care tu nu o poţi judeca aşa cum ar trebui…

— Pe care o judec aşa cum o va judeca lumea, Vladimir!

— Şi ce-mi pasă mie de părerea acestei lumi, dragă Ilka? Pentru mine, lumea eşti tu, numai tu… aşa cum pentru tine ar trebui să fiu eu!… Dacă vrei, vom părăsi acest oraş. Ivan ne va urma, şi, oriunde vom merge, vom fi fericiţi, îţi jur!… Ilka, draga mea Ilka, spune că vrei să fii soţia mea!

Vladimir se lăsă în genunchi în faţa ei şi o rugă, o imploră. Dar se părea că ea se îngrozi mai mult de ea însăşi, atunci când îl văzu în această atitudine.

— Ridică-te, ridică-te! îl imploră ea. Nu îngenunchezi în faţa fiicei unui…

Vladimir nu o lăsă să termine.

— Ilka… Ilka, repeta el, cu ochii plini de lacrimi. Fii soţia mea!

— Niciodată, răspunse Ilka. Niciodată fiica unui asasin nu va fi soţia lui Vladimir Ianov.

Această scenă îi distrusese pe amândoi. Ilka plecă în camera ei. Vladimir, în culmea disperării, ieşi din casă şi pomi la întâmplare pe străzi, pe câmp, refugiindu-se, în cele din urmă, la doctorul Hamin.

Doctorul înţelese foarte bine că între cei doi logodnici avusese loc o discuţie aprinsă. Erau despărţiţi acum de o prăpastie de netrecut, cea a convenţiilor sociale.

Vladimir îi povesti scena, repetând cum o rugase, cum o implorase pe Ilka să-şi schimbe hotărârea.

— Din păcate, dragul meu Vladimir, replică doctorul, te-am prevenit… O cunosc pe Ilka şi nimic nu o va face să se răzgândească…

— Vai, doctore, nu-mi spulbera şi ultima fărâmă de speranţă! Va consimţi…

— Niciodată, Vladimir… Va fi de neclintit… se consideră dezonorată şi nu va fi niciodată soţia ta, căci este fiica unui asasin…

— Şi dacă n-ar fi? strigă tânărul. Dacă nu ar fi tatăl ei autorul crimei?

Doctorul Hamin întoarse capul, ca să nu mai răspundă la o chestiune decisă deja.

Atunci, Vladimir, revenindu-şi în întregime, stăpânindu-se din

nou pe deplin, zise, pe un ton grav, ce purta amprenta unei extraordinare puteri de decizie:

— Iată ce vreau să vă spun, doctore… O consider pe Ilka soţia mea, înaintea lui Dumnezeu… şi voi aştepta…

— Ce?

— Intervenţia lui Dumnezeu!

Trecură câteva luni. Situaţia nu se schimbase. Opinia publică, mai ales a unor anumite clase sociale, nu mai plasa în centrul atenţiei sale acest caz. Nu se mai vorbea despre el. Partidul germanilor câştigase alegerile. Frank Johausen, reales, nu mai era interesat de familia Nicolev.

Dar Ivan şi Ilka nu uitaseră de obligaţia tatălui lor faţă de bancher. O considerau datoria lor, în memoria lui.

Ca să plătească tot, aveau nevoie de timp. Trebuia să strângă tot ce aveau, să vândă casa părintească, biblioteca profesorului, orice se putea. Poate că, sacrificându-şi şi ultimele resurse, aveau să achite complet datoria.

Apoi, vor vedea ce puteau face… Ilka putea da lecţii, dacă voia cineva să înveţe cu ea… Poate în alt oraş. Ivan căuta să intre într-o firmă de comerţ.

Trebuia să trăiască, iar resursele lor se epuizau. Micile economii făcute de Ilka din câştigurile tatălui ei se diminuau zi de zi. Trebuia ca lichidarea datoriei să se facă foarte repede. Dupâ aceea, fratele şi sora aveau să decidă dacă mai rămâneau sau nu la Riga.

Fireşte că Vladimir Ianov, după refuzul fetei, plecase din casa lor. Stătea însă tot în mahala, la câţiva paşi de ei. Venea mereu la ei, ca şi când ar fi locuit acolo. Îşi oferea sfaturile pentru ca ei să poată rambursa suma destinată fraţilor Johausen. Acestea erau primite ca venind din partea celui mai devotat prieten al familiei. El punea la dispoziţia fetei toţi banii rămaşi de la tatăl său, dar Ilka nu voia să-i accepte.

Vladimir, admirându-i mândria, subjugat de nobleţea caracterului ei, o adora pe Ilka şi o ruga să se mărite cu el, să nu persiste în a se considera nedemnă de el, de a ceda la insistenţele prietenilor tatălui ei… Nu putea însă obţine nimic de la ea – nici măcar o speranţă, în viitor. Se izbea de voinţa ei de neclintit.

Doctorul Hamin, martorul disperării lui Vladimir, încerca uneori s-o convingă pe Ilka să se răzgândească, dar nu reuşea…

— Fiica unui asasin, spunea ea, nu poate deveni soţia unui om cinstit!

Toată lumea din oraş ştia asta şi o admira pe această făptură hotărâtă, ce inspira mila, în acelaşi timp.

Zilele treceau. Nu se mai produse niciun incident, dar, la 17 septembrie, veni o scrisoare pentru Ivan şi Ilka Nicolev.

Aceasta era semnată de preotul din Riga, un bătrân de şaptezeci de ani, venerat de toată populaţia ortodoxă, la care Ilka se ducea adesea să-şi caute liniştea pe care doar religia i-o mai putea oferi.

Preotul îi invită pe frate şi pe soră să vină în acea zi, la ora cinci, la cimitirul din Riga. O scrisoare identică primiseră şi doctorul Hamin şi Vladimir Ianov, care veniră, în dimineaţa respectivă, în casa lui Dimitri Nicolev.

Ivan le arătă scrisoarea semnată de preotul Axiev.

— Ce înseamnă invitaţia aceasta şi de ce ne cheamă la cimitir?…

Era cimitirul unde se aflau depuse resturile lui Dimitri Nicolev.

Biserica nu luase parte la funeraliile sinucigaşului.

— Ce crezi, doctore? îl întrebă Vladimir.

— Că trebuie să mergem acolo unde ne cheamă preotul… este un preot respectabil, înţelept şi prudent. Şi dacă ne-a trimis invitaţia aceasta, înseamnă că a avut motive serioase să o facă.

— Vii, Ilka? o întrebă Vladimir, căci ea tăcea.

— M-am rugat de mai multe ori la mormântul tatălui meu, răspunse ea. Voi veni… Să ne audă Dumnezeu, după ce şi preotul Axiev se va ruga alături de noi…

— Vom fi acolo la ora cinci, zise doctorul Hamin.

Apoi, el şi Vladimir se retraseră.

La ora respectivă, Ivan şi Ilka veniră la cimitir, unde-i găsiră pe prietenii lor. Ii aşteptau la poarta de la intrare. Se îndreptară spre locul unde se afla îngropat trupul lui Dimitri Nicolev.

Preotul, îngenuncheat lângă mormânt, se ruga pentru sufletul nefericitului.

Auzindu-le paşii, îşi înălţă mai întâi capul alb, apoi se ridică. Ochii îi străluceau. Îşi întinse mâinile, făcându-le semn fraţilor, doctorului şi lui Vladimir să se apropie.

După ce Vladimir şi Ilka ajunseră de-o parte şi de cealaltă a modestului mormânt, preotul zise:

— Vladimir Ianov, dă-mi mâna ta!

se adresă apoi fetei:
— Ilka Nicolev, dă-mi mâna ta!
Le uni apoi mâinile pe deasupra mormântului. Avea atâta energie în priviri, iar chipul său exprima atâta bunătate, că fata îşi lăsă mâna în cea a lui Vladimir.
Preotul zise apoi cu un glas grav:
— Vladimir Ianov şi Ilka Nicolev, sunteţi uniţi în faţa lui Dumnezeu!
Atunci fata îşi retrase mâna, fără să vrea.
— Nu face asta, Ilka Nicolev, zise preotul. Mâna ta este a celui care te iubeşte.
— Pe mine? Fiica unui asasin?…
— Fiica unui inocent, care nu este vinovat nici măcar pentru că s-a omorât, răspunse preotul.
— Dar cine este asasinul? întrebă Ivan, tremurând de emoţie.
— Este Krov, cabanierul de la Crucea Ruptă…

Capitolul XVI
Confesiunea

În ajunul acelei zile, Krov, bolnav de congestie pulmonară, murise, după câteva ceasuri de chin. Înainte de a pieri, torturat de remuşcări vreme de cinci luni, îl chemase pe preotul Axiev, care venise să-i asculte spovedania.
Aceasta fusese scrisă de preot, iar Krov o semnase. După moartea sa, avea să fie făcută publică.
Ea însemna condamnarea acestuia şi reabilitarea lui Dimitri Nicolev.
Iată ce conţinea spovedania autorului crimei şi se va vedea prin ce înlănţuire de circumstanţe Krov a reuşit să arunce responsabilitatea asupra lui Nicolev.
În noaptea de 13 spre 14 aprilie, Dimitri Nicolev şi Poch sosiseră la Crucea Ruptă.
Văzând geanta lui Poch, cârciumarul, ale cărui afaceri mergeau prost de mai multă vreme, îşi făcu planul să i-o fure angajatului Băncii. Însă prudenţa îl îndemnă să aştepte ca necunoscutul călător, ce-şi anunţase intenţia de a porni la drum la patru dimineaţa, să plece de acolo. Neputând să-şi stăpânească nerăbdarea, pe la două noaptea, intră în camera lui

Poch, crezând că nu-l auzise nimeni.

Poch nu dormea. Se ridică din pat, în lumina felinarului lui Krov. Acesta voia doar să-l fure, dar, descoperindu-i-se intenţiile, se repezi acum asupra nefericitului şi, folosindu-şi cuţitul de la centură.

— Un cuţit suedez cu inel la mâner – îl lovi mortal în inimă.

Geanta lui Poch fu apoi scotocită. Conţinea cincisprezece mii de ruble în bilete de bancă de o sută de ruble fiecare.

Dar ce înjurătură îi scăpă lui Krov atunci când găsi în geantă o notă cu aceste cuvinte: „Lista numerelor bancnotelor acestea, a cărei copie se află în mâinile domnilor Johausen."

Această măsură de prevedere o lua mereu Poch, atunci când trebuia să facă un vărsământ în contul Băncii.

Deci nu se putea folosi de acele bancnote numerotate, fără a fi în pericol de a se da de gol!… Din asasinatul acela nu putea trage niciun profit!…

Atunci îi veni ideea să arunce întreaga răspundere a crimei asupra călătorului ce ocupa camera cealaltă. Ieşi din casă, făcu nişte zgârieturi sub prima fereastră, forţă obloanele celei de-a doua cu vătraiul şi reveni înăuntru.

Nebun de furie că banii furaţi îi erau acum nu doar inutili, dar şi periculoşi, se gândi la o faptă şi mai ticăloasă.

De ce să nu intre în camera călătorului, ca să-i pună banii în buzunar, după ce îl jefuia pe acesta de suma pe care, fireşte, trebuia să o aibă asupra sa?

Or, se ştie că Dimitri Nicolev ducea douăzeci de mii de ruble, ca să i le restituie lui Vladimir Ianov. În timp ce el dormea adânc, Krov îi luă aceşti bani, ale căror serii nu fuseseră păstrate pe vreo listă!… Alese din ei cincisprezece mii de ruble, pe care îi înlocui cu bancnotele furate de la angajatul Băncii.

Ieşi din încăpere fără să fie văzut de cineva. Apoi ascunse banii la rădăcina unui brad, alături de cuţitul cu care-l omorâse pe Poch. Poliţia nu reuşise să descopere aceste lucruri, cu toate cercetările sale.

La patru dimineaţa, Dimitri Nicolev părăsi Crucea Ruptă, pornind spre Pernau, unde-l aştepta Vladimir Ianov. Se înţelege acum prin ce succesiune de intrigi bănuielile aveau să cadă asupra sa şi să se schimbe în curând în certitudini.

Krov, care avea acum biletele lui Nicolev, care nu observase şi nu putea remarca substituirea, era în măsură să se folosească

de acestea fără a fi în pericol. O făcu totuşi cu mare prudenţă şi doar pentru nevoile sale imediate.

În cursul judecării cazului încredinţat domnului Kerstorv, Dimitri Nicolev fu recunoscut de brigadierul Eck drept călătorul asupra căruia cădeau bănuielile. Profesorul, negând mereu că ar fi fost autorul crimei, refuzase să dezvăluie scopul călătoriei sale şi, fireşte, ar fi fost arestat, dacă n-ar fi venit Vladimir Ianov şi n-ar fi răspuns la întrebări în locul său.

Văzând că Nicolev se putea dezvinovăţi de acuzaţiile aduse împotriva sa, cabanierul Krov începu să se teamă, înţelegând că bănuielile vor cădea pe capul lui. Deşi era supravegheat tot timpul de agenţi, la Crucea Ruptă, concepu o nouă intrigă care să facă din nou să cadă suspiciunile asupra profesorului, pentru ca Nicolev să fie considerat autorul crimei.

După ce a ars o bancnotă pe care o pătase cu sânge şi din care păstrase doar un colţ, putu, noaptea, să se strecoare pe acoperiş şi să arunce pe horn fragmentul de bilet în vatra căminului din camera pe care o ocupase Dimitri. Acolo fu găsită bucata de hârtie a doua zi.

Ca urmare a respectivei percheziţii, se ştie că profesorul a fost interogat din nou. Domnul Kerstorv însă, în sufletul său şi în conştiinţa sa, îl considera nevinovat, de aceea nu ordonă arestarea lui.

Mai îngrijorat ca niciodată, Krov era la curent cu ceea ce spuneau apărătorii lui Nicolev, care-l acuzau pe el ca fiind ucigaşul lui Poch şi că înscenase totul ca să cadă vina pe un inocent, după plecarea călătorului, punând vătraiul în camera acestuia şi fragmentul de bancnotă în vatră, unde nu fusese găsit la prima percheziţie.

Aşadar, Nicolev câştiga încrederea publicului, iar Krov o pierdea. Aştepta însă ca prezentarea bancnotelor furate să-i dea lui Nicolev lovitura de graţie. Aceste bilete nu fuseseră încă folosite de Vladimir Ianov.

În sfârşit, Krov înţelese că avea să fie arestat, ceea ce însemna pieirea sa. Să fi ştiul el că la 14 mai bancnotele ajungeau în mâinile fraţilor Johausen şi că erau recunoscute drept cele aflate asupra lui Poch, aducându-i condamnarea definitivă lui Nicolev, atunci n-ar mai fi ucis a doua oară, ca să justifice astfel prima crimă!

Dar nu ştia asta sau, mai degrabă, o află abia după ce

comisese al doilea omor. Era acum liber, putea să se ducă la Riga, unde fusese chemat adesea de judecătorul de instrucţie. Veni şi în ziua aceea, la căderea nopţii, se învârti pe lângă casa profesorului, decis să-l omoare pe Nicolev ca să facă să se creadă că Dimitri s-ar fi sinucis...

Împrejurările îl favorizaseră. Îl văzu ieşind pe Nicolev, alergând ca un nebun, după teribila scenă cu Vladimir, la care asistaseră copiii săi. Îl urmări pe câmp şi, pe drumul pustiu, îl lovi în piept cu acelaşi cuţit cu care îl omorâse pe Poch şi pe care îl lăsă lângă victimă.

Cine se mai putea îndoi acum că Dimitri Nicolev, îngrozit de constatarea legată de biletele furate, nu se omorâse singur şi nu era adevăratul asasin de la cabana Crucea Ruptă?

Nimeni! Iar această nouă crimă urma să aibă pentru autorul ei rezultatul aşteptat.

Cazul fu închis. Krov, dezvinovăţit complet, având doar remuşcări, putea să se bucure liniştit de rodul asasinatelor sale.

Avea asupra sa biletele de bancă substituite, ale căror numere nu se cunoşteau, pe care le putea folosi fără niciun risc.

Krov nu se bucură multă vreme de avantajele obţinute în urma crimelor sale. În ajun, lovit de congestie pulmonară, îngrozit de apropierea morţii, îi dictase confesiunea sa preotului, cerându-i să o facă publică, şi îi dădu aproape toţi banii care, în mod legal, erau ai lui Vladimir Ianov.

Dimitri Nicolev fu complet reabilitat. Dar ce durere pentru copiii şi pentru prietenii săi, care, acum, nu puteau decât plânge la mormântul său!

Astfel se termină această tragedie ce avu un ecou atât de puternic în analele judiciare ale provinciilor baltice!